

săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste

*Să ne trăiți ani mulți și fericiți în fruntea partidului și a țării,
mult iubite și stimate tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU,
să ne conduceți, pe mai departe, pe drumul glorios
al socialismului și comunismului*

La împlinirea a două
decenii de la
Congresul al IX-lea,
omagiul sărbătorec
al partidului, al
întregului nostru
popor, ca un
neclintit legământ
de credință

**MARELUI CTITOR DE ȚARĂ ȘI ISTORIE,
NEÎNFRICATULUI EROU ȘI GENIAL CONDUCĂTOR,
PREȚUIREA, DRAGOSTEA ȘI RECUNOȘTINȚA NAȚIUNII**

Aprecieri, orientări și îndemnuri din

**Cuvîntarea tovarășului
NICOLAE CEAUȘESCU**

În paginile 2—3

Omagiul adus tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

de Comitetul Central al Partidului Comunist Român,
Consiliul Național al Frontului Democrației
și Unității Socialiste, Consiliul de Stat și Guvernul
Republicii Socialiste România, cu prilejul
aniversării a două decenii
de la Congresul al IX-lea al partidului

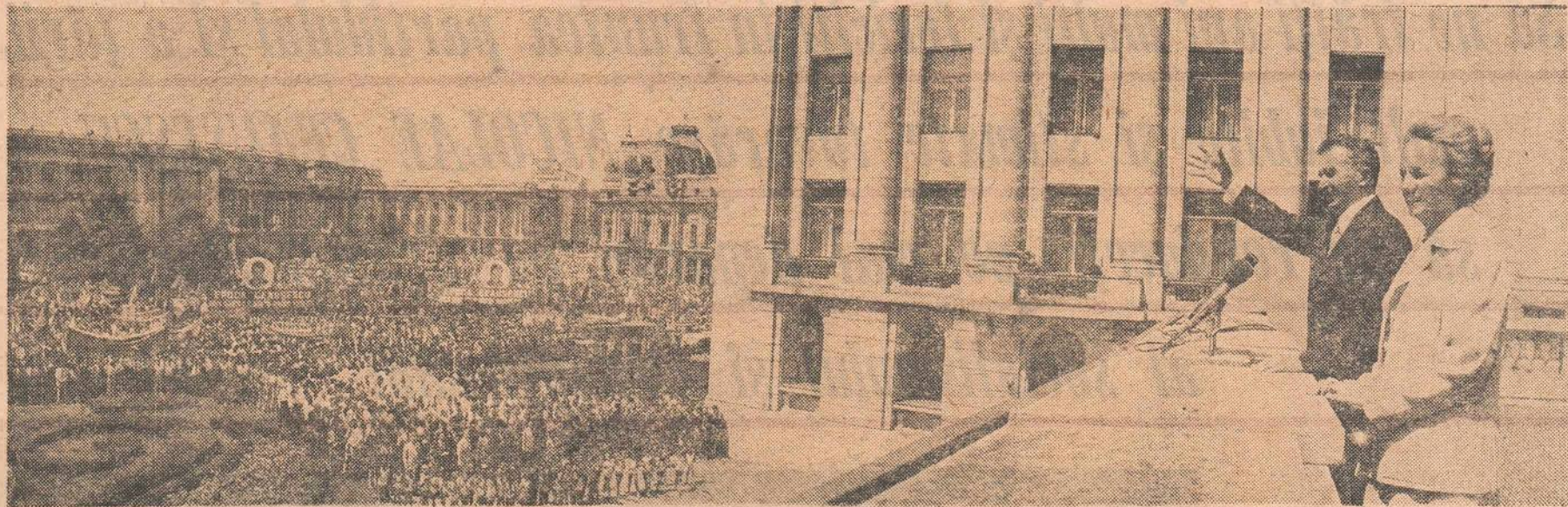
În pagina a 4-a

O amplă retrospectivă a unor ani de strălucite împliniri

O cuprinzătoare și clarvăzătoare proiecție a marilor împliniri viitoare:

Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

O analiză științifică, pe baza concepției revoluționare materialist-dialectice și istorice, a formării și dezvoltării poporului și națiunii române demonstrează, cu puterea realităților și evenimentelor istorice de netăgăduit, că toate transformările s-au înscris într-un amplu proces revoluționar de lupte eroice pentru apărarea ființei proprii, pentru dezvoltarea și formarea națiunii, pentru libertate și independență, pentru progres economic și social.

În întreaga această lungă perioadă, o dată cu luptele legendare pentru libertate și independență, au avut loc mari bătălii împotriva asupririi sociale, pentru transformarea revoluționară a forțelor de producție și a relațiilor sociale, pentru progresul economico-social al patriei. Se poate afirma cu deplină temei că au existat, întotdeauna, o interdependență și unitate dialectică deplină între luptele pentru independență și cele pentru transformarea revoluționară a societății, pentru progresul forțelor de producție și ridicarea nivelului general de dezvoltare a patriei.

Iată de ce și acum, cînd facem bilanțul marilor realizări obținute în perioada construcției socialiste și, îndeosebi, a celor 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea, aducem un omagiu și cinștim pe toți cei care au luptat pentru formarea poporului și a națiunii române, pentru împlinirea Unirii și formarea României, pentru independență și realizarea statului național unitar.

Victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, împlinirea revoluției socialiste au deschis o eră nouă în dezvoltarea poporului, a patriei noastre.

Într-o perioadă scurtă, poporul nostru a parcurs mai multe etape istorice de dezvoltare economico-socială — de la orinduirea burghezo-moșierească, cu puternice caracteristici ale feudalismului, la societatea socialistă multilateral dezvoltată.

În acest amplu proces revoluționar, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a marcat o nouă epocă în dezvoltarea economico-socială a țării.

Congresul a analizat critic activitatea de construcție socialistă și a stabilit orientările de perspectivă, pornind de la necesitatea înlăturării tuturor denaturărilor și abuzurilor, a tot ce era vechi și perimat, a dogmatismului și șablonismului, a unor concepții antiștiințifice, deschizînd calea continuării și dezvoltării spiritului revoluționar, afirmării a tot ce este nou, în toate domeniile de activitate.

Prin aceasta au fost descătușate energiile creatoare ale clasei muncitoare, ale țărănimii, intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii, țără deosebite de naționalitate, ale întregului popor, s-a deschis — se poate spune — un drum nou, liber, gîndirii și acțiunii revoluționare.

În perioada celor 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea au fost obținute realizări remarcabile în toate domeniile de activitate. România a devenit astăzi o țară industrial-agrară cu o industrie dezvoltată, modernă, cu o agricultură socialistă avansată. În acești 20 de ani producția industrială a crescut de peste 6 ori, fiind astăzi de 100 de ori mai mare decît în 1944, iar producția agricolă de circa 2 ori și jumătate, fiind de 7 ori mai mare față de 1944. Venitul național a crescut de peste 4 ori, fiind de 32 de ori mai mare față de 1944.

Un rol important au avut reorganizarea administrativ-teritorială, formarea județelor, amplasarea și dezvoltarea industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri economice în toate județele și zonele țării.

O puternică dezvoltare au cunoscut în această perioadă știința, învățămîntul și cultura. A fost înlăturată cu desăvîrșire teza antinațională după care nu era necesar să acordăm prea mare atenție științei românești, ci să ne mulțumim să importăm tehnologii, precum și neîncrederea ce se manifesta în capacitatea creatoare a clasei muncitoare, a țărănimii, a inte-

lectualității, a poporului nostru — și care au împiedicat multă vreme dezvoltarea corespunzătoare a forțelor de producție, a întregii societăți.

Pe baza dezvoltării generale a forțelor de producție s-a realizat un vast program de construcții de locuințe și alte edificii sociale, s-a asigurat ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Fondul de retribuție a crescut de 5,2 ori față de 1965 și de peste 59 de ori față de 1945, iar retribuția medie este în acest an de aproape 3 ori mai mare decît în 1965 și de 13 ori mai mare decît în 1945.

Orice om de bună credință care privește la tot ce s-a realizat în patria noastră, la transformarea însăși a geografiei României — prin marile lucrări de construcții, de innoire a orașelor și satelor, prin lucrările vaste de irigații, prin realizarea Canalului Dunăre — Marea Neagră — poate să constate ce forță creatoare are un popor care a scuturat pentru totdeauna asuprirea și inegalitatea, a devenit stăpîn pe bogățiile naționale, pe destinele sale și își făurește în mod conștient propriul său viitor!

Acum putem declara cu îndreptățită mîndrie că toate remarcabilele realizări din anii socialismului, din acești 20 de ani, demonstrează cu puterea faptelor justetea politicii partidului nostru comunist — forța politică conducătoare a națiunii noastre — care își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de a conduce poporul nostru spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație, spre societatea comunistă.

Acum, cînd aniversăm 20 de ani de mărețe realizări, trebuie să spunem deschis că drumul pe care l-am parcurs nu a fost ușor. A trebuit să străbătem multe căi necunoscute, să urcăm spre culmile înalte învingînd multe obstacole, multe greutăți. În același timp, s-au manifestat și o serie de lipsuri.

Dar, învingînd toate acestea — neîncrederea, unele critici, împotrivirea cercurilor reacționare —, poporul nostru, sub conducerea partidului, a demonstrat că numai și numai în legătură cu poporul, apucînd concepțiile revoluționare la condițiile naționale, istorice, la felul de a fi al fiecărui popor, se poate făuri cu succes socialismul. Prin munca și activitatea noastră am demonstrat că socialismul este singura orinduire care asigură omenirii, fiecărei națiuni, libertatea, progresul, bunăstarea și independența!

Este bine cunoscut că a trebuit să depunem o muncă uriașă, să facem multe sacrificii și să desășurăm o activitate multilaterală pentru unirea întregului partid și popor în realizarea programelor și a planurilor de dezvoltare. Nimic nu am avut pe gratis! Nimic nu a venit din cer! Totul este rodul muncii poporului nostru, al politicii partidului nostru comunist. Tocmai de aceea poporul nostru prețuiește și este hotărît să apere tot ceea ce a realizat, să dezvolte continuu socialismul spre comunism!

Acum putem declara, cu mîndrie, că viața, realitățile au demonstrat justetea drumului pe care am mers. Doresc să declar, și în acest cadru, că dacă, prin abstract, ne-am întoarce cu 20 de ani în urmă și ar trebui să stabilim pe ce cale să mergem, nu am șovăi nici un moment — chiar cunoscînd greutățile pe care le-am învins — să mergem cu toată fermitatea pe aceeași cale de muncă și luptă revoluționară, de innoire a societății, de făurire a socialismului și comunismului, corespunzător condițiilor din România, năzuințelor poporului nostru.

Aniversăm 20 de ani de la Congresul al IX-lea în anul cînd încheiem cel de-al 7-lea cincinal și intrăm într-o etapă nouă, superioară a revoluției de dezvoltare economico-socială a patriei.

Pe baza concluziilor din activitatea din trecut și a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, este necesar să dezvoltăm și în continuare, cu toată fermitatea, forțele de producție — ca factor hotărîtor al progresului gene-

ral. Totodată — ca o concluzie generală a întregii experiențe de pînă acum — se impune să asigurăm, și în viitor, repartizarea justă a venutului național pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare. Viața, realitățile, demonstrează justetea tezei generale a reproducției lărgite și a acumulării socialiste.

Omenirea se află în fața unei noi revoluții tehnico-științifice. De aceea este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru împlinirea, în toate domeniile, a noii revoluții tehnico-științifice, care să ridice economia și întreaga noastră societate la nivelul celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Dacă nu ne vom angaja cu toată hotărîrea pe calea noii revoluții tehnico-științifice, vom rămîne în urmă în întreaga dezvoltare economico-socială, cu repercusiuni grave pentru întregul proces revoluționar de făurire a noii gîndiri sociale, de ridicare a bunăstării poporului, de întărire a patriei noastre, a independenței sale!

Realizarea în cele mai bune condiții a hotărîrilor Congresului al XIII-lea și a Programului partidului cer intensificarea puternică a activității de cercetare științifică, astfel încît știința românească să aibă un rol tot mai activ în dezvoltarea generală a țării, să participe la progresul general al științei universale și, în unele privințe, să ocupe chiar locul de pionierat. Să dezvoltăm puternic învățămîntul, ridicînd nivelul de pregătire profesională, tehnico-științifică a tineretului, a cadrelor pentru toate sectoarele de activitate! Să întărim continuu colaborarea și legătura strînsă între știință, învățămînt și producție — factor hotărîtor pentru dezvoltarea forțelor de producție și ridicarea gradului general de civilizație socialistă a patriei.

Sînt necesare măsuri hotărîte în vederea creșterii rentabilității și eficienței întregii activități economice. Să facem astfel încît, conform legităților generale și legilor țării, toate unitățile să funcționeze pe principiul autoconducerii, autogestunii și autofinanțării. Oamenii muncii, în calitate de proprietari, producători și beneficiari, cărora li s-a încredințat în administrare o parte a bogăției generale a întregului popor, trebuie să acționeze pentru buna gospodărire și pentru dezvoltarea continuă a bogăției naționale. Este necesar să avem permanent în vedere că numai dezvoltarea continuă a avuției naționale, creșterea eficienței și rentabilității, a venutului național constituie singura cale pentru a asigura progresul multilateral al țării și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului.

Un accent deosebit s-a pus, în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea, pe creșterea rolului politic conducător al partidului în toate domeniile de activitate.

Partidul a devenit un adevărat partid de masă care numără peste 3500 mii membri. S-a perfecționat organizarea și stilul de muncă și s-au întărit continuu legăturile cu masele de oameni ai muncii, cu întregul popor.

Futem declara cu deplină temei că avem un partid puternic, unit, urmat cu încredere de întregul popor, care își îndeplinește cu toată abnegația și fermitatea misiunea istorică de conducere a întregii națiuni spre visul de aur, spre comunism.

Pornind de la teza că socialismul se construiește cu poporul și pentru popor, am organizat sistematic consultări cu masele de oameni ai muncii.

Putem afirma că am realizat un sistem democratic unic de conducere a societății, superior oricărei forme a democrației burgheze. Acest sistem asigură participarea largă a oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor economico-sociale, a societății noastre socialiste, la făurirea conștientă de către popor a propriului viitor, liber și independent, a viitorului socialist și comunist.

Intotdeauna – și în orice împrejurări – toate organele de conducere ale societății trebuie să servească interesele maselor populare, să se afle sub controlul și conducerea generală a poporului!

Este necesar, de asemenea, să aplicăm cu toată hotărârea principiile noi de retribuție socialistă în raport cu calitatea și cantitatea muncii, să perfecționăm sistemul participării la fondul de dezvoltare prin părți sociale, sistemul de participare la beneficii, de cointeresare materială a proprietarilor și producătorilor, aplicând ferm principiul „de la fiecare după capacitatea sa, fiecăruia după muncă”. Să avem în vedere că va trebui să perfecționăm, în continuare, acest principiu, în sensul că fiecare trebuie să dea maximum pentru societate și să primească în raport cu munca depusă. Asigurând cointeresarea materială trebuie să păstrăm permanent un echilibru corespunzător între veniturile mari și mici, respingând orice tendință de nivelare a veniturilor, așa cum va trebui să respingem orice tendință de mărire a diferențelor dintre veniturile mari și mici și de creștere nejustificată fără muncă a veniturilor. Singura cale de creștere a veniturilor pentru toți oamenii muncii, pentru toți cetățenii trebuie să fie numai și numai ceea ce se obține prin munca depusă! Nu trebuie să admitem, în nici un fel, realizarea de venituri fără muncă sau pe seama exploatării muncii altora.

Construim o societate a muncii libere, și toți cetățenii trebuie să participe activ la întreaga activitate, iar veniturile lor, nivelul lor de viață trebuie să fie în strinsă legătură cu contribuția adusă la dezvoltarea generală a țării.

★

Să acționăm cu toată hotărârea pentru o conlucrare tot mai strinsă între organele de stat și noile organisme ale democrației muncitorești, revoluționare! Dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare constituie factorul fundamental pentru făurirea cu succes a socialismului, pentru edificarea societății comuniste, înțelegând aceasta nu în mod anarhic, ci în sensul participării active și organizate a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, în care statul – atât în etapa actuală, cât și în comunism – va trebui să aibă un rol important. Niciodată, nici o societate nu se va putea lipsi de un organism de conducere unitară a întregii activități!

★

În întreaga noastră activitate se impune să desfășurăm o largă muncă ideologică și politico-educativă, de formare a omului nou. Să înfăptuim neabătut programul ideologic al partidului, în vederea creșterii nivelului conștiinței revoluționare a partidului, a întregului nostru popor. Să acționăm pentru educarea tineretului în spiritul dragostei față de trecutul glorios al poporului, al dragostei față de patrie și popor.

Să adoptăm o atitudine fermă față de diferite concepții străine, ale vechii orinduirii, să combatem cu hotărâre naționalismul, șovinismul, rasismul, orice formă de înjosire a omului, dezvoltând puternic sentimentul de prietenie și colaborare între toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, spiritul de solidaritate cu oamenii muncii, cu popoarele de pretutindeni, în lupta pentru pace, pentru progres, pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

★

La baza întregii noastre activități trebuie să așezăm totdeauna materialismul dialectic și istoric, socialismul științific, care reprezintă concepția revoluționară despre lume și viață. Să pornim însă permanent de la faptul că procesul de dezvoltare a acestor științe sociale, ca, de altfel, a oricăror științe, nu este încheiat, că trebuie să lărgim continuu procesul cunoașterii, de descoperire a noi și noi taine ale naturii, ale universului, ale cunoașterii sociale și umane, și, în raport cu noile descoperiri și cunoașteri, să dezvoltăm și concepția revoluționară despre lume și viață.

În toate domeniile va trebui să acționăm în spirit revoluționar, să pornim de la faptul că nu s-a încheiat și nu se va încheia niciodată procesul dezvoltării economico-sociale, că rolul unui partid revoluționar este acela de a acționa totdeauna pentru înnoirea și perfecționarea societății, a relațiilor de producție și sociale.

★

De altfel, doresc să subliniez, și în acest cadru, că totdeauna poporul a fost și trebuie să rămână adevăratul făuritor al culturii sale.

★

Întreaga noastră activitate trebuie să fie pătrunsă de spirit revoluționar, de umanismul revoluționar, de spiritul de omenie propriu poporului nostru.

★

Privind retrospectiv, putem afirma că activitatea României desfășurată pe plan internațional în cei 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului s-a caracterizat printr-o politică principială de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orinduire socială, de susținere a luptelor de eliberare națională, pentru independență, destindere și pace.

În mod consecvent, țara noastră a acționat pentru așezarea la baza relațiilor sale cu toate statele și pentru afirmarea în relațiile internaționale a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forță. Se poate afirma că aceste principii sînt astăzi larg recunoscute și constituie singura bază trainică pentru relațiile de colaborare și de pace între state.

Tocmai datorită acestei politici principiale și consecvente, de colaborare și pace, țara noastră întreține relații largi cu toate statele lumii, se bucură de pres-

Doresc să asigur Comitetul Central, activul de partid și întregul popor că, și în viitor, voi acționa cu toată consecvența și hotărârea pentru înfăptuirea neabătută a programului partidului, că voi servi fără preget cauza socialismului și comunismului, interesele națiunii noastre socialiste, independenței și suveranitatea patriei!

tigiu și are prieteni pe toate meridianele planetei noastre.

Sintem ferm hotărâți, ca, și în viitor, să ducem aceeași politică principială care să țină seama atât de interesele patriei noastre, cât și de interesele generale ale dezvoltării independente a tuturor națiunilor lumii și de asigurare a păcii. Avem ferma convingere că numai o asemenea politică, numai o strinsă colaborare și întărire a independenței fiecărei națiuni, dar și a păcii în lume, asigură – atât poporului nostru, cât și tuturor popoarelor – realizarea năzuințelor lor de mai bine, de viață liberă, de bunăstare și fericire.

Situația internațională se menține deosebit de gravă. Continuă cursa înarmărilor, amplasarea de noi arme nucleare în Europa, ceea ce mărește pericolul unui nou război mondial, ce s-ar transforma inevitabil într-un război nuclear, care ar duce la distrugerea a ineseși condițiilor existenței vieții pe planeta noastră.

Lată de ce problema fundamentală a epocii noastre este aceea a opririi cușei înarmărilor și, în primul rînd, a celor nucleare, trecerea la dezarmarea nucleară, generală, încetarea amplasării rachetelor cu rază medie de acțiune în Europa și a contramăsurilor Uniunii Sovietice, oprirea militarizării Cosmoului.

Nu există problemă mai importantă decît aceea de a face totul pentru salvarea omenirii de la o catastrofă nucleară, de la distrugere, de a asigura dreptul suprem al națiunilor, al oamenilor – la existență, la libertate, la viață și pace!

★

Nici un popor nu poate sta liniștit să aștepte rezultatul unor tratative sau întâlniri. Trebuie să ne asumăm răspunderea față de popoarele noastre, față de cauza păcii – și să facem totul pentru a determina realizarea unui acord care să pună capăt înarmărilor nucleare și cosmice, să determine trecerea la dezarmare, la reducerea armamentelor și a cheltuielilor militare.

Doresc să reafirm și de la această înaltă tribună a Plenarei Comitetului Central și a activului central de partid propunerea ca țările socialiste membre ale

Tratatului de la Varșovia să treacă la reducerea unilaterală a cheltuielilor militare și a efectivului trupeilor cu 10–15 la sută.

Să facem totul, pînă nu este prea târziu, pentru ca, prin acțiuni îndrăznețe, să determinăm schimbarea cursului evenimentelor spre o politică de destindere, de colaborare și pace!

Asemenea acțiuni nu ar afecta cu nimic forța de apărare a țărilor socialiste. Dar, luarea unor măsuri de reducere a cheltuielilor și efectivelor militare ar avea o mare însemnătate politică și ar exercita o puternică influență pentru a determina și țările capitaliste – îndeosebi cele din N.A.T.O. – să adopte o poziție corespunzătoare, să se treacă concret de la vorbe la fapte, la dezarmare!

★

De la înalta tribună a plenarei Comitetului Central și a activului central de partid, doresc să reafirm hotărârea României socialiste de a face totul pentru triumful rațiunii, pentru oprirea cursei înarmărilor, îndeosebi a celor nucleare, și pentru pace. Avem ferma convingere că stă în puterea forțelor progresiste și antiimperialiste, a tuturor popoarelor care doresc pacea de a opri cursul periculos al evenimentelor, că, acționînd unite, popoarele vor impune dezarmarea și vor asigura pacea trainică pe planeta noastră, realizarea unei lumi mai drepte și mai bune, a egalității, libertății și independenței fiecărei națiuni.

★

Acum, cînd încheiem bilanțul unei activități cu rezultate remarcabile și ne pregătim pentru o nouă etapă de dezvoltare a patriei noastre, să ne angajăm în mod solemn că vom păstra permanent spiritul revoluționar în muncă și luptă, că vom acționa întotdeauna pentru înlăturarea a tot ceea ce este vechi și perimat, pentru perfecționarea continuă a societății noastre, pentru promovarea cu îndrăzneală a noului – aceasta constituînd garanția sigură a triumfului comunismului în patria noastră, a înălțării continue a României pe noi culmi de progres și civilizație!

PLENARA COMITETULUI CENTRAL ȘI A ACTIVULUI CENTRAL DE PARTID

Miercuri, 24 iulie, a avut loc Plenara Comitetului Central al P.C.R. și a activului central de partid, consacrată aniversării a 20 de ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român și de la alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al partidului, precum și sarcinilor ce revin organelor și organizațiilor de partid, comunistilor, tuturor oamenilor muncii în realizarea neabătută a hotărârilor Congresului al XIII-lea, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Lucrările plenarei s-au desfășurat în atmosfera însuflețitoare, de intensă activitate politică, de puternică emulație creatoare, de fermă angajare revoluționară în care oamenii muncii, întregul popor cinstesc aniversarea marelui eveniment din viața partidului și a țării cu noi și remarcabile înfăptuiri, acționează cu toate forțele pentru realizarea programelor de dezvoltare economico-socială a țării, a mărețelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea, întregind imaginea înfloritoare a României de azi și continuând amplul și complexul proces, început în urmă cu 20 de ani, de edificare a unei economii moderne, de ridicare neîntreruptă a nivelului de trai, material și spiritual, al națiunii noastre.

Plenara a avut loc în Sala Palatului Republicii, unde, la 24 iulie 1965, Congresul al IX-lea a ales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în cea mai înaltă funcție de conducere în partid.

Într-o atmosferă vibrantă, în prezidiu au luat loc, împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu tovarăsa Elena Ceaușescu, membrii și membrii supleanți ai Comitetului Politic Executiv, secretarii C.C. al P.C.R., membri ai Comitetului Central al partidului, conducători de instituții centrale, organizații de masă și obștești, Eroii ai Muncii Socialiste, alți oameni ai muncii din industrie și agricultură, secretari ai unor comitete de partid, reprezentanți ai vieții noastre științifice și culturale, membri de partid cu stagiu din ilegalitate.

Sala Palatului Republicii, care a găzduit atâtea evenimente de seamă din viața partidului și a poporului nostru, avea un aspect sărbătoros. Fundalul scenei era dominat de portretul tovarășului Nicolae Ceaușescu, încadrat de drapelul tricolor și roșii. Se aflau înscrise „20 de ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român”, precum și datele jubiliare „1965—1985”, care cuprind, sub arcul lor de timp cea mai strălucită perioadă din istoria patriei, intrată în conștiința națiunii sub denumirea ei eroică „Epoca Nicolae Ceaușescu”.

Lucrările plenarei Comitetului Central al P.C.R., a activului central de partid au fost deschise de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

S-a aprobat, în unanimitate, ordinea de zi a plenarei:

Aniversarea a 20 de ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român și de la alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al partidului, precum și sarcinile ce revin organelor și organizațiilor de partid, comunistilor, tuturor oamenilor muncii în îndeplinirea neabătută a hotărârilor Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

A urmat momentul solemn ce a dat expresie, în cel mai înalt grad, sentimentelor de nețărmurită dragoste, stimă și prețuire pe care comunistii, toți cetățenii patriei le nutresc față de conducătorul iubit al partidului și statului nostru — prezentarea Omagiului adus tovarășului Nicolae Ceaușescu de Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Consiliul de Stat și Guvernul Republicii Socialiste România, cu prilejul aniversării a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului.

Omagiul a fost prezentat de tovarășul Manea Mănescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-vicepreședinte al Consiliului Național al F.D.U.S., vicepreședinte al Consiliului de Stat.

Documentul omagial se constituie într-o vibrantă reafirmare a înaltei prețuiri, a recunoștinței întregului partid, a întregii noastre națiuni față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminent militant comunist, ilustru conducător, înflăcărat patriot, personalitate proeminentă a lumii contemporane, care și-a făcut din înflorirea continuă a patriei, din creșterea bunăstării și fericirii poporului, din slujirea cauzei socialismului și păcii țelul suprem al strălucitei sale vieți și activității revoluționare.

În uralele puternice ale celor prezenți, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost înminat, în numele Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România, documentul omagial cu prilejul aniversării a două decenii de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român.

În continuare, au luat cuvântul tovarășii Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al guvernului, Emil Bobu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., prim-vicepreședinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii, Lina Ciobanu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, Gheorghe Pană, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului Municipal București al P.C.R., Cornel Boca, Erou al Muncii Socialiste, maistrul la Combinatul siderurgic Galați, Tamara Dobrin, membru al C.C. al P.C.R., președinte al Biroului Executiv al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, vicepreședinte al Consiliului Național al Femeilor, Teodor Boncalo, Erou al Muncii Socialiste, șef de brigadă la întreprinderea minieră Lupeni, Ion Ursu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, Doina Vasilescu, membru supleant al C.C. al P.C.R., Erou al Muncii Socialiste, președintele C.A.P. „Ogorul”, comuna Pecica, județul Arad, Ludovic Fazekas, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., viceprim-ministru al guvernului, Florea Voinea, secretar al C.C. al U.T.C., Leonard Constantin, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean Iași al P.C.R.

Tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost înminate, apoi, mesajele-angajament adresate cu prilejul aniversării a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, în numele comunistilor de pe întreg cuprinsul țării, de către organizațiile județene de partid și organizația de partid a Capitalei.

Într-o atmosferă înălțătoare, de puternică vibrație patriotică, Plenara Comitetului Central al Partidului și a activului central de partid a evidențiat însemnătatea excepțională a Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, care a încredințat conducerea destinelor națiunii noastre tovarășului Nicolae Ceaușescu, inaugurând o perioadă de adânci prefaceri innoitoare, de grandioase realizări în dezvoltarea economică și socială a țării, în toate domeniile de activitate, în întărirea independenței și suveranității naționale, în creșterea prestigiului României pe arena mondială.

În această zi de scumpă sărbătoare, plenara a dat o înaltă apreciere rolului hotărâtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu în elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, reafirmând nemărginita dragoste, stimă și recunoștință a comunistilor, a tuturor cetățenilor țării, bărbați și femei, tineri

și virstnici, față de cel mai iubit fiu al națiunii noastre, care și-a dedicat, cu dăruire și pasiune revoluționară, întreaga viață cauzei libertății, independenței, prosperității României, idealurilor socialismului și comunismului, edificării unei lumi mai bune și mai drepte.

Plenara Comitetului Central al P.C.R. și a activului central de partid, într-o deplină unitate de gând și acțiune cu întregul nostru partid, cu întregul popor, a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu prilejul împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea, care i-a încredințat suprema funcție de conducere în partid, cele mai calde felicitări, exprimându-i sentimentele de înaltă cinstire, admirație și respect pentru strălucita activitate desfășurată cu clarviziune, devotament, fermitate și consecvență revoluționară în fruntea partidului și statului nostru, pentru făurirea destinului nou, al României.

Plenara a exprimat, puternic, hotărârea unanimă a comunistilor, a tuturor oamenilor muncii din patria noastră de a acționa cu energie și fermitate pentru transpunerea în viață a politicii interne și externe a partidului și statului, pentru obținerea de noi și tot mai mari succese în edificarea socialismului.

Afirmând această voință de nestrămutat, Plenara Comitetului Central al P.C.R. și a activului central de partid, a adoptat, într-o însuflețitoare unanimitate, Apelul adresat comunistilor, tuturor oamenilor muncii, întregului nostru popor, cu prilejul aniversării a 20 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului, în vederea îndeplinirii exemplare a hotărârilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Primit cu cele mai calde sentimente, cu deosebită însuflețire, a luat cuvântul, în încheierea lucrărilor plenarei tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost urmărită cu cel mai viu interes, cu profundă mîndrie și satisfacție, fiind subliniată, în repetate rânduri, cu puternice aplauze, urale și ovatii.

Cuvîntarea conducătorului partidului și statului a fost urmărită, prin intermediul transmisiilor în direct ale posturilor noastre de radio și televiziune, de co-

muniștii din întreaga țară, de întregul nostru popor, care au trăit cu însuflețire această memorabilă zi.

În această atmosferă vibrantă, în sală și-au făcut apariția grupuri de pionieri și șoimi ai patriei, pentru a aduce tovarășului Nicolae Ceaușescu, la această scumpă aniversare, prinosul lor de dragoste, stimă și recunoștință pentru copilăria fericită ce o trăiesc, pentru privilegiul de a se forma ca oameni de nădejde la școala eroică a gândirii și acțiunii patriotice, revoluționare a secretarului general al partidului.

Copii au urcat la prezidiu, oferind, cu gingășie și afecțiune, tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarăsei Elena Ceaușescu buchete de flori. Ei au rostit, cu însuflețire, „Ceaușescu — P.C.R. !”, „Ceaușescu — România, ocrotesc copilăria !”, „Ceaușescu — pace !”.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarăsa Elena Ceaușescu au primit cu dragoste părintească omagiul celor mai tinere vârstare ale României socialiste.

Mulțumind pionierilor și șoimilor patriei pentru emoționanta lor manifestare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, adresându-se celor prezenți — și, prin intermediul posturilor de radio și televiziune, întregii națiuni — a spus :

„Dragi tovarăși,

În tot ce facem trebuie să ne gândim întotdeauna la generațiile de azi și de mâine, la copiii patriei noastre, la copiii dintotdeauna ai națiunii noastre ! Să facem totul ca generațiile viitoare, copiii patriei noastre, ai întregii lumi să nu cunoască războaiele, să trăiască într-o lume a păcii și colaborării ! Să muncim cât mai bine, să asigurăm generațiilor viitoare, urmașilor noștri o Românie liberă, independentă, în comunism !” (Aplauze puternice, ovatii prelungești ; se scandează : „Ceaușescu și poporul !”).

Prin întreaga ei desfășurare, plenara a relevat cu pregnanță hotărârea fierbinte a națiunii noastre de a-1 urma cu credință și devotament, în strînsă unitate, pe secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în măreața operă de edificare a socialismului și comunismului pe pămîntul patriei. A fost reafirmată încrederea nestrămutată a poporului nostru că, sub conducerea partidului, a secretarului său general, înfăptuirile grandioase ale epocii deschise de Congresul al IX-lea vor fi continuate cu strălucire în viitor, spre gloria patriei, spre binele și fericirea celor ce muncesc.

Grandioasa manifestare populară din Piața Republicii

Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu în încheierea lucrărilor Plenarei Comitetului Central al partidului și a activului central de partid a fost urmărită, o dată cu întreaga țară, de peste 150 000 de cetățeni ai Capitalei aflați în Piața Republicii. Muncitori, intelectuali, militari, studenți și elevi s-au întrunit aici pentru a omagia, alături de întregul nostru popor, drumul de glorie înscris în istoria patriei prin marile izbînzii ale celor 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea, de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales în funcția supremă de conducere a partidului.

După încheierea lucrărilor plenarei, în aclamațiile puternice ale celor prezenți, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarăsa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea de partid și de stat s-au îndreptat, printr-un adevărat culoar viu, format de mulțime în Piața Republicii, spre sediul Comitetului Central al partidului.

Din zeci de mii de piepturi se scanda cu însuflețire „Ceaușescu — P.C.R. !”, „Ceaușescu și poporul !”, „Ceaușescu — pace !”.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarăsa Elena Ceaușescu au răspuns cu prietenie manifestărilor de dragoste și prețuire cu care sînt înconjurăți.

De la balconul Comitetului Central, tovarășul Nicolae Ceaușescu a răspuns acestor impresionante manifestări de stimă și nețărmurită încredere în partid și, adresîndu-se zecilor de mii de oameni ai muncii care ovaționau cu entuziasm, cu mare însuflețire, a spus :

Dragi tovarăși,

Vă mulțumesc dumneavoastră și tuturor locuitorilor Capitalei pentru această manifestare la adresa partidului nostru și vă urez încă o dată, din toată inima, ceea ce am urât cu puțin înainte întregului nostru popor : succese tot mai mari în întreaga activitate ! Doresc ca oamenii muncii din Capitală să încheie acest an cu rezultate cât mai bune ! Multă sănătate și fericire !

Cei peste 150 000 de bucureșteni au ovaționat și aplaudat îndelung, au aclamat cu putere pentru partid și secretarul său general. Întreaga piață a răsunat, minute în șir, de uralele lor puternice și înflăcărâte.

Erou între eroii neamului

In această memorabilă zi, cind aniversăm împlinirea a două decenii de la Congresul al IX-lea — istoric forum care, exprimînd voința unanimă a tuturor comunistilor, a întregului popor, v-a ales în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român —, vă adresăm cele mai calde felicitări și vă exprimăm cele mai profunde sentimente de prețuire și recunoștință pentru contribuția excepțională pe care o aduceți la făurirea destinului nou, socialist al patriei noastre.

Înfăptuind cu neasemuită pasiune revoluționară și înflăcărât patriotism marea răspundere ce v-a fost încredințată de partid și popor la Congresul al IX-lea, dumneavoastră, mult stimat și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, întruchipați exemplul minunat de Erou între eroii neamului, de strălucit om politic și de stat, înzestrat cu înaltele calități ale conducătorului revoluționar, devotat trup și suflet patriei pe care o slujiți cu exemplară dăruire, cu dorința fermă de a o vedea afirmîndu-se tot mai puternic, liberă și demnă, în rîndul națiunilor lumii. Ne facem o datorie de onoare, de inimă și conștiință din a omagia, și în acest înălțător moment sărbătoresc, rolul dumneavoastră hotărîtor în înfăptuirea uriașelor transformări revoluționare pe care România le-a cunoscut în cei 20 de ani de cînd conduceți destinele partidului și ale poporului. Apreciem cu profundă mîndrie — așa cum poporul însuși o face — că anii aceștia de victorii fără seamăn alcătuiesc epoca cea mai luminoasă din întreaga noastră existență, pe care, cu aleasă cinstire, o numim cu toții „Epoca Nicolae Ceaușescu”.

Promotor curajos al noului, al deschiderilor originale teoretice și practice, adversar neîmpăcat al oricăror dogme rigide, aplicînd în mod creator adevărurile generale ale materialismului dialectic și istoric la realitățile concrete ale țării noastre — în condițiile cînd, pe plan internațional, se insistă mult pentru a se menține socialismul în anumite tipare învechite, care îl împiedicau să-și pună în valoare forța și capacitatea sa de a revoluționa societatea — dumneavoastră, mult iubite și stimat tovarășe Nicolae Ceaușescu, ați adus o viziune proaspătă, științifică, un puternic suflu nou, profund înnoitor în înțelegerea și desfășurarea întregului proces de transformare revoluționară a societății și a omului. Vasta activitate pe care ați desfășurat-o și o desfășurați pe tărîmul gîndirii social-politice, al generalizării teoriei și practicii revoluționare v-a impus ca un mare gînditor revoluționar, umanist, care, prin impunătoarea sa operă, aduce o strălucită contribuție, larg recunoscută, la îmbogățirea socialismului cu noi teze și idei de stringentă actualitate și de largă perspectivă.

Sub impulsul gîndirii și acțiunii dumneavoastră, Partidul Comunist Român a devenit astăzi un partid viguros, un partid de masă puternic, unit, stimat și urmat cu încredere de întregul popor. Pe bună dreptate comunistii, întreaga națiune asociază organic numele dumneavoastră de numele Partidului Comunist Român, pentru că niciodată activitatea sa n-a fost mai intensă și mai bogată, mai puternic orientată spre obiective atît de largi ca în acești 20 de ani, cînd partidul a devenit o puternică forță politică de realizare a consensului național, a unității și coeziunii moral-politice a poporului în lupta pentru împlinirea năzuințelor și aspirațiilor sale de progres și bunăstare, de viață liberă, independentă și demnă, de pace și colaborare.

Partidul și statul nostru dau o înaltă apreciere rolului de însemnătate excepțională pe care l-ați avut și îl aveți în orientarea forțelor și capacității

de creație a întregului popor, a resurselor materiale și umane ale țării, spre făurirea unei puternice și moderne baze tehnico-materiale a societății — factor hotărîtor al progresului multilateral al României, al înaintării sale neabătute pe calea socialismului și comunismului. Se bucură de o largă recunoaștere, internă și internațională, concepția dumneavoastră cu privire la construcția socialistă și dezvoltarea economico-socială, fundamentată pe

din

OMAGIUL ADUS TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

de Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Consiliul de Stat și Guvernul Republicii Socialiste România, cu prilejul aniversării a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului

ideea — pe care ați exprimat-o cu deosebită claritate încă de la Congresul al IX-lea — că „superioritatea orînduirii noi, socialiste, stă în faptul că ea se construiește pe baza științei celei mai avansate, pornindu-se de la cunoașterea legilor obiective ale dezvoltării societății, de la cerințele fiecărei etape a vieții sociale, de la particularitățile naționale ale fiecărui popor și fiecărei țări, ține seama de condițiile diferite în care s-a format și se dezvoltă fiecare națiune”.

Orientarea fermă pe care dumneavoastră ați imprimat-o întregii activități din perioada de după Congresul al IX-lea al partidului spre valorificarea superioară a tuturor resurselor naturale, asigurarea unei înalte calități și eficiențe în toate domeniile, pe baza aplicării largi a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane, a ridicării continue a nivelului de cunoaștere tehnice și profesionale ale tuturor oamenilor muncii au asigurat creșterea permanentă a avuției naționale și, pe această bază, a nivelului de trai material și cultural al întregii națiuni.

Este unanim apreciată grija cu totul deosebită pe care o acordați învățămîntului, științei și culturii, ca factori fundamentali ai construcției cu succes a societății socialiste și comuniste în patria noastră. În ansamblul marilor transformări revoluționare care au avut loc în ultimele două decenii, sub puternicul îmbold al orientărilor dumneavoastră, știința românească a cunoscut o puternică afirmare, dispunînd de o modernă bază tehnico-materială, de cadre cu o înaltă pregătire, capabile să soluționeze cu succes cele mai complicate probleme pe care le ridică revoluția tehnico-științifică modernă.

Cercetarea și învățămîntul, strîns legate de producție, aduc, sub conducerea de înaltă competență a tovarășei Elena Ceaușescu, o mare contribuție la dezvoltarea și modernizarea mijloacelor de producție și a proceselor de muncă, la valorificarea cu eficiență sporită a resurselor naționale, la perfecționarea noilor relații sociale, la formarea omului nou, la dezvoltarea și afirmarea multilaterală a personalității umane.

Conferind civilizației noastre socialiste un profil puternic marcat de spirit științific, opera dumneavoastră echivalează cu o amplă și atotcuprinzătoare renaștere a științei și culturii naționale.

Din inițiativa și sub îndrumarea dumneavoastră directă, în țara noastră a fost creat un larg sistem al democrației muncitorești revoluționare, original și unitar, alcătuit din organe și organisme ce își desfășoară activitatea în toate unitățile economice și sociale de bază, precum și la nivel național, în centrul cărui se află principiile autoconducerii și autogestiei muncitorești, care oferă tuturor oamenilor muncii posibilitatea de a participa nemijlocit la elaborarea și adoptarea deciziilor, la conducerea societății.

Pornind de la marele adevăr — pe care l-ați reafirmat în repetate rînduri — că socialismul se construiește cu poporul și pentru popor, dumneavoastră, mult stimat și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, ați demonstrat, cu marea forță a exemplului personal, că cea mai concretă expresie a democratismului societății noastre, a participării maselor o constituie dialogul permanent și nemijlocit cu oamenii muncii din toate domeniile, largă lor consultare în toate problemele care privesc prezentul și viitorul țării.

Acționînd cu neobosită energie pentru dezvoltarea socialistă a patriei, v-ați impus, totodată — spre mîndria întregii țări — ca personalitate proeminentă a vieții internaționale contemporane, ca exponentul și promotorul cel mai autorizat al idealurilor și aspirațiilor de pace și progres ale națiunii noastre, ca strălucit militant pentru cauza generală a socialismului, a colaborării și prieteniei între popoare. De două decenii, numele României și al dumneavoastră au devenit preutindeni în lume adevărate simboluri ale păcii și colaborării. Pe toate continentele se bucură de o largă prețuire și recunoaștere prodigioasă activitatea pe care o desfășurați pentru statornicirea și generalizarea în relațiile dintre state a principiilor depline egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forță, a dreptului fiecărui popor de a se dezvolta în mod liber, așa cum dorește.

Vă dorim, din toată inima, mult iubite și stimat tovarășe Nicolae Ceaușescu, deplină putere de muncă și nesecată energie, ani mulți în fruntea partidului și statului, pentru a înfăptui, împreună cu poporul și pentru poporul care v-a ales spre a-l conduce destinele, marea operă de edificare a noii societăți pe pămîntul străbun al patriei!

Socialismul se poate realiza cu succes numai pe baza

Trei reporteri ai revistei noastre au ales pentru astăzi Institutul de Cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice de la Fundulea, propunându-vă, stimați cititori, o „radiografie” a lui. De ce Fundulea? Pentru că institutul acesta, situat la circa 40 de kilometri de Capitală, reprezintă un adevărat „stat major” al cercetării agricole românești, strins legat de producție și de învățămînt, cercetare care a cunoscut o dezvoltare fără precedent în anii de glorie ai Epocii Nicolae Ceaușescu. Dealtfel, numeroasele și rodnicile vizite de lucru efectuate de secretarul general al partidului și în acest sector i-au asigurat un progres continuu, o permanentă perfecționare, azi, la sărbătorirea a două decenii de la Congresul al IX-lea al P.C.R., comunistii, toți oamenii muncii uniți în Frontul Democrației și Unității Socialiste de la I.C.C.P.T. Fundulea fiind în măsură să raporteze rezultate bune. Ele pot însă fi, și trebuie să fie, și mai bune, pentru a conduce la ridicarea țării pe noi culmi de belșug și civilizație. În cadrul acestei nobile strădanii, cu atât mai pilduitor și mai bogat în sensuri apare indemnul adresat recent de tovarășul Nicolae Ceaușescu cercetării științifice din agricultură: „Trebuie, și aici, atacate cu mai mult curaj problemele, făcute tot felul de încercări cu mai multă îndrăzneală, dar și mai intensiv, pentru a scurta durata, atât a cercetării, cât și a introducerii în producție a rezultatelor obținute”.

Avanpost al bătăliei pentru piinea țării, Fundulea e un loc al muncii serioase și responsabile, despre care depunem mărturie în cele ce urmează.

Un avanpost numit FUNDULEA

„Saltul e, fără indoială, uriaș”

— Sinteți, stimate tovarășe inginer Cristian Hera, director al Institutului de Cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice Fundulea, deci cel mai în măsură să prefațați paginile care urmează, încercînd un „portret” al unității pe care o conduceți.

— Institutul datează din 1957, cînd s-a născut din necesitatea îmbunătățirii tehnologiei de cultură a porumbului. Ulterior, după unificarea cu fostul I.C.A.R., dar mai ales după 1965, el și-a extins activitatea asupra celorlalte cereale și asupra unor plante tehnice. E de datorita mea să subliniez că institutul a dobîndit importanța de azi, de adevărat „stat major” al cercetării agricole românești, precum și o bază materială redutabilă, în continuă perfecționare, în anii rodnici ai Epocii Ceaușescu. În răstimpul ultimilor două decenii, ca urmare directă a vizitelor de lucru efectuate, uneori și de 2, 3 ori pe an, de secretarul general al partidului, a prefațelor indicații date, I.C.C.P.T. s-a dezvoltat vertiginos, avînd nu doar 6 000 de hectare de teren arabil, din care 1 200 destinate cimpurilor experimentale, ci și o vastă rețea de cercetare, 22 de stațiuni, alte 18 unități, răspîndită în teritoriu și elaborînd, în condiții diferite de climă și sol, tehnologii de cultură specifice tuturor zonelor ecologice ale țării. Ca să ilustrez acest salt, tulburător pentru o perioadă atât de scurtă, am să menționez că, de exemplu, institutul are în prezent 240 de cercetători, dintre care 180 la Fundulea, față de 100 în 1965. Indicațiile trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pîndînd amprenta inconfundabilă a excepționalei intuiții și clarviziunii a celui mai iubit fiu al poporului, s-au transformat de fiecare dată în documentații concrete de lucru: dacă am obținut rezultate remarcabile în munca noastră, și nu mă sfîșec să afirm că am obținut, asta s-a datorat și se datorează, într-o măsură decisivă, dialogului permanent, bogat în idei și realizări, cu secretarul general al partidului. De pildă, la indemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au dezvoltat la Fundulea și în rețea cercetările teoretice fundamentale, sprijinite plener și îmbogățite creator de academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, savant de reputație mondială. S-au format bunăoară, în 1982, un colectiv de inginerie genetică și unul de fixare biologică a azotului. A început să se deruleze, din același an, un foarte riguros program de producere a biomasei energetice și chimizabile, coordonat direct de C.N.S.T. Totodată, se află în curs de realizare programul de agroecosisteme intensive zonale, ca și cercetările privind raționalizarea consumurilor energetice și folosirea resurselor neconvenționale de energie.

— Tovarășe director, deși mai vechi, socotind data înființării sale, I.C.C.P.T. Fundulea reprezintă, prin cele ce ne-ați spus,

una din titortile de seamă ale Epocii Ceaușescu în planul cercetării științifice. Cu ce bilanț se prezintă el, succint, la aniversarea a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al partidului?

— Intre sarcinile de bază ale institutului, trasate de secretarul general al partidului, se găsește și activitatea de creare a unor noi organisme biologice cu potențial ridicat de producție, cu indici calitativi superiori.

— Vă referiți, dacă nu greșim, la soiuri și hibridi.

— Exact. Comparațiile sînt, și din acest punct de vedere, semnificative: în perioada 1957—1965, s-a creat în institut un singur soi nou, pentru ca între anii 1965—1984 numărul soiurilor și hibridilor noi de cereale păioase să se ridice la 51. La fel la porumb și sorg, 4 pînă în 1965, 55 pînă azi. La leguminoase pentru boabe: de la 2 la 17. La plante oleaginoase, de la 4 la 19, la textile, de la 1 la 5, la furajere, de la 3 la 34 etc. etc. Soiuri de grâu ca Fundulea 29, Fundulea 133, Flamura 30, Fundulea 262 ș.a. au un potențial de peste 8 000 de kilograme la hectar, fiind fără nici o exagerare competitive pe plan mondial. De altfel, încercat într-o rețea internațională organizată de University of Nebraska din Statele Unite, în paralel cu alte 33 de soiuri de diferite proveniențe, F 29 s-a clasat în 1982 și 1983 pe locul 1, ispravă repetată în 1984 de F 262. În unele locuri, testul s-a efectuat în 30 de localități, ele au dat producții de peste 11 000 de kilograme la hectar, recordul la noi, în cimpuri experimentale, fiind de 9 930 de kilograme. Să mă refer și la porumb, domeniu în care am pus la punct 25 de hibridi noi, de mare productivitate. Recordul e Fundulea 420, creat la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, care ne-a cerut, încă în 1974, să găsim soluții pentru a atinge 20 000 de kilograme boabe la hectar. În 1982 am omologat F 420, de la care au rezultat, în condiții experimentale, 19 320 de kilograme în 1983 și, de pe 50 de hectare, 18 130 de kilograme boabe stat la hectar. Saltul e, fără indoială, uriaș, căci în urmă cu 10—15 ani nici măcar noi, cercetătorii, nu visam la producții atât de mari!

— Din cîte cunoaștem, una dintre misiunile institutului a fost aceea de a produce sămînță din categorii biologice superioare. Ce ne puteți spune despre această activitate?

— Am să vă răspund tot prin comparații. În intervalul 1957—1965, am realizat, în medie, 650 de tone pe an de sămînță super-elită, pentru ca în 1984 să producem 7 913 tone. La elită, raportările sînt și mai grîitoare: de la 6 550 de tone pe an între 1957—1965 la 85 300 în 1984. La linii consangvinizate: de la 30 de tone la 367. Aș adăuga că pînă nu demult se utiliza o sămînță eterogenă, de proveniență uneori necunoscută. În prezent, existînd o evidență foarte clară a evoluției categoriilor biolo-

gice și în unitățile productive, I.A.S. și C.A.P., sîntem în măsură să cultivăm întreaga suprafață cu sămînță elită și înmulțirea inițială la soiuri și cu F 1, generația inițială, la hibridii de porumb și de floarea-soarelui, realizînd valorificarea integrală, de sută la sută, a potențialului soiului sau hibridului.

— Va fi, înțelegem, un important pas înainte. Altfel, tovarășe director Cristian Hera: ce înseamnă I.C.C.P.T. Fundulea ca for strict științific? Vă întrebăm asta gîndindu-ne că, de pildă, dumneavoastră, doctor docent în științe, ați fost ales în 1974 la Moscova și reales în 1978 la Edmonton, președinte al Comisiei de fertilitatea solului în cadrul unor congrese mondiale de specialitate, că sînteți expert permanent al Agenției Internaționale pentru Energie Atomică etc.

— Ca urmare a realizărilor obținute în ultimii 20 de ani, institutul și-a cîștigat un bine-meritat prestigiu în țară și, deopotrivă, peste hotare. Posedînd o colecție de peste 40 000 de forme de plante, el face schimb de material biologic cu unități similare de pretutindeni, desfășurînd totodată o amplă activitate de colaborare științifică, pe bază de convenții, cu multe țări ale lumii. Apariție anuală, „Analele I.C.C.P.T. Fundulea”, cuprinzînd 25—30 de comunicări științifice, sînt foarte solicitate în străinătate, ca și revistele noastre trimestriale, „Probleme teoretice și aplicate în agrofitehnie”, „Protecția plantelor” și „Probleme teoretice și aplicate de genetică și ameliorare a plantelor”. Cercetătorii de la Fundulea, ca dr. ing. Viorel Vrînceanu, director științific, ing. Octavian Cosmin, dr. Nicolae Săulescu, ing. Ion Picu, proaspăt întors din Brazilia ș.a. sînt membri în repute foruri științifice internaționale, cuvîntul lor fiind ascultat și stimat. Împreună am făcut multe, dar avem și mai multe de făcut. Putem privi cu satisfacție și mindrie în urmă, dar sîntem pe deplin conștienți că trebuie să găsim metodele necesare saltului calitativ pe care agricultura românească, întreaga țară, îl așteaptă de la noi, de la munca noastră creatoare. Sîntem decîși să nu precupețim nici un efort pentru a ne ridica la înălțimea încrederii pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a arătat-o în atîtea rînduri, cu prilejul vizitelor de lucru efectuate la Fundulea sau în unități din agricultură, la înălțimea sarcinilor trasate de Congresul al XIII-lea al partidului, care prevăd, între altele, dublarea producției agricole a României în cel mai scurt timp. Cu alee sentimente de dragoste și recunoștință, prin muncă serioasă și responsabilă, sărbătorim împlinirea a două decenii de la alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului și a statului, urînd celui mai iubit fiu al națiunii ani mulți, sănătate și putere de muncă,

OVIDIU IOANIȚOIA ■

O bătălie susținută și permanentă

Pagubele aduse agriculturii de boli și principalii dăunători ai plantelor sînt în unele cazuri apreciabile. Pînă în urmă cu puțini ani nu se știa măsura exactă a acestora. Tăranul știa nu cît ar fi trebuit, ci cît griu și porumb băga în hambare. Cine și-ar fi imaginat că bolile foliare ale grului, netratate corespunzător și la timp, pot reduce recolta cu 1 000 kilograme la hectar? Dar că ploșnița cerealelor, în situația unei densități de 5 exemplare adulte pe metru pătrat, produce adevărate ravagii afectînd calitatea glutenului și compromițînd puterea germinativă a semințelor? Aproximativ 350 000 hectare cultivate cu grâu, în special în sudul țării, sînt teatrul unor adevărate bătălii permanente și susținute pentru combaterea acestui dăunător. Împotriva lui sînt organizate comandamente județene care îi urmăresc evoluția și hotărîsc momentul trecerii la ofensivă și armele folosite.

La Fundulea, 13 cercetători ai Laboratorului pentru protecția plantelor fixează după îndelungi și laborioase experimente și cercetări în laboratoare, fitotron, casă de vegetație și mai ales pe parcelele experimentale strategia și tactica acestor bătălii. Șeful laboratorului, dr. ing. Alexandru Bărbulescu, cercetător competent și pasionat, ne avertizează că o discuție pe această temă este pe cît de interesantă, pe atît de vastă.

— Prima și cea mai importantă fază a acțiunii de protecția culturilor împotriva principalilor dăunători este determinarea fiecărei specii și a factorilor favorabili dezvoltării ei. Studiul factorilor ecologici este extrem de important. Stabilirea soiurilor rezistente sau nu, a tehnologiilor care favorizează sau împiedică dezvoltarea dăunătorilor, condițiile de climă sînt deasemenea punctul de plecare al acestei acțiuni. Odată cunoscut dăunătorul, sîntem obligați să descifrăm cu exactitate modul de viață al acestuia, perioadele de înmulțire, migrațiile, factorii care duc la înmulțirea lor excesivă. Scopul final al acestor cercetări este stabilirea măsurilor de combatere în limite economice și eficiente.

Împotriva bolilor și a dăunătorilor se aplică metoda luptei integrate, adică, folosirea tuturor mijloacelor mecanice, biologice și chimice. Fiecare mijloc de combatere prezintă riscuri și dezavantaje, au o limită. Combaterea integrată îmbină avantajele monoculturii duc la împiedicarea proliferării, de exemplu, a viermelui roșu al paiului de grâu, un dușman de temut în regiunile în care ani la rînd au fost cultivate suprafețe mari de grâu. Semănatul în perioadă optimă evită apariția și proliferarea unor dăunători. Aplicarea îngrășămintelor azotoase în exces favorizează apariția păduchelului de frunze și a muștelor, care la rîndul lor sînt

vectori ai apariției unor boli virotice (fenomenul de peticire și îngălbenire în special la orz). Deci o echilibrare corespunzătoare a îngrășămintelor în conținut de azot, potasiu și fosfor este încă o armă de luptă.

S-au făcut cercetări cu bune rezultate, generalizate în producție, privind tratamentul chimic al semințelor. S-a generalizat insectofungicidul FB7 pentru tratamentul seminței de grâu împotriva murei și a larvelor gîndacului ghebos. Înainte de apariția lui se făceau două tratamente, atât a seminței cît și în cultură. Renunțarea la unul din tratamente duce la economii importante. Tot prin tratarea semințelor s-au obținut rezultate foarte bune împotriva gîrgăriței care atacă frunza de porumb în perioada răsării. Înainte se făceau prăfuri în cîmp, 25—30 kilograme la hectar. Acum se tratează kilogramul de sămînță cu 10 grame de pesticid. De aici, economii prin renunțarea la o acțiune în cîmp (manoperă și carburanți) și la cantitatea de pesticid folosită. Rezultate foarte bune sub aspect fitopatologic au avut apariția ca urmare a cercetărilor întreprinse la Fundulea a unor soiuri și hibridi cu rezistență genetică la boli și dăunători. Au fost testate sute-mii de linii în vederea selecționării genitorilor rezistenți la atacul unor agenți patogeni. Împotriva sfredelitorului porumbului, o larvă care sfredelește tulpina în interior și care duce la ruperea acesteia împiedicînd recoltarea mecanică, au fost create soiurile de porumb Fundulea 412 și Fundulea 420. Fundulea 420 este rezistent la tăciunele prăfos al inflorescențelor.

În cadrul unor cercetări de perspectivă, ce se vor finaliza într-un viitor apropiat sînt de menționat apariția unor substanțe chimice-feromoni — care constituie capcane pentru mășculii anumitor specii, cum ar fi lepidopterele și buha semănăturilor. Cunoșcînd biologia zonei respective, după numărul de masculi prinși în capcană se poate hotărî declanșarea tratamentului. Ploșnița cerealelor, unul din cei mai periculoși dăunători, în special în regiunile din sudul țării, este parazitată de unele specii ouăfage. Tratamentul chimic le distruge și pe acestea, însă pe baza cercetărilor derulate în institut s-a stabilit un prag economic (5 exemplare adulte în loc de 3 ca pînă acum) în care să nu se facă tratament chimic, ceea ce duce la protejarea și înmulțirea paraziților folositori.

Împotriva manei floarei soarelui, cea mai periculoasă boală a acestei culturi, au fost creați hibridi rezistenți. Pentru soiurile sensibile se aplică un tratament al semințelor.

În cadrul muncii de cercetare împotriva unor dăunători s-au studiat toate aspectele de combatere în scopul căutării unor metode eficiente și economice, care să aibă efecte cît mai reduse asupra echilibrului sistemului ecologic. Ploșnița cerealelor, mereu în atenția specialiștilor, este ur-

celor mai noi cuceriri ale științei!

mărită tot timpul anului. Se fac sondaje toamna în pădurile de foioase, unde aceasta se retrage pentru hibernare. Un alt sondaj se efectuează primăvara. Pe baza acestora se planifică acțiunile de combatere a adulților hibernanți, a larvelor. La apariția a 3 larve pe metru pătrat de cultură se trece la tratament. E ușor să ne dăm seama ce acțiuni costisitoare și de amploare sunt declanșate pe baza criteriilor stabilite de cercetare. Intre cercetare și rețeaua operativă de protecția plantelor, reprezentată de Laboratorul central de carantină fitosanitară, este un dialog permanent. Dacă ne referim numai la griu, acțiunile de protecție se desfășoară aproape în toate fazele culturii. Toamna afidele, muștele și larvele gândacului ghebos; primăvara ploșnița și tripsii care sug spicul în formare și pot diminua recolta cu pînă la 9 procente, viespea paului, viermele roșu în special în Argeș, Olt, Dimbovița și Teleorman, din nou afidele și în perioada de formare, diferite specii de cărăbuși. Fiecare cultură are specificul ei și un spectru larg de boli și dăunători. Lucerna pentru producerea semințelor are peste 50 de specii de dușmani. Trebuie stabilită o tehnologie esalonată în funcție de faza fenologică a plantei. Reușitele noastre se traduc în sporuri de recoltă. Un accent deosebit se pune pe profilaxie. Medicina plantelor, este un permanent dialog între cercetător și plantă. Cercetarea este minuoasă și presupune cunoașterea condițiilor care fa-

vorizează apariția explozivă a unui dăunător sau a unei boli, manevrarea factorilor care să stagneze sau să diminueze apariția lor. Cercetările de ultimă oră, la noi și în alte țări, sînt cele diferențiate, care au în vedere protejarea mediului ambiant, distrugerea dăunătorilor în paralel cu protejarea faunei utile de polenizatori sau a altor specii folositoare.

S-a reușit ca multe din fenomenele ce se petrec în natură să poată fi, în condițiile tehnice excelente pe care le avem la dispoziție, să fie reproduse fidel în laborator. Încă din anul 1978 am reușit să creăm o tehnologie industrială de laborator pentru creșterea artificială a sfredelitorului porumbului. Acest lucru este extrem de important deoarece experiențele pentru găsirea unor hibridi rezistenți la anumii dăunători se derulează tot timpul anului. Materialul de ameliorare este supus unor infestări puternice artificiale. E nevoie să ai la îndemînă o colonie permanentă de dăunători. În viitor, urmăm să rezolvăm creșterea artificială și a altor dăunători, atât pentru experiențele genetice, cât și pentru testarea unor noi produse chimice. Metodele biologice de combatere a dăunătorilor și bolilor vor avea cu siguranță o pondere din ce în ce mai mare în viitor.

Am încercat să surprindem pentru dumneavoastră un mic aspect al acestei lupte pentru calitate în agricultură, poate mai puțin cunoscut.

OPREA GEORGESCU ■

În lumea fabuloasă a ingineriei genetice

Nici o altă descoperire a secolului n-a prefațat lumea viitorului prin promisiuni atât de fabuloase ca cercetările de inginerie genetică. Inceputul l-au făcut oamenii de știință, care, în entuziasmul lor lucrativ, au prefigurat nu numai obținerea de hibridi cu însușiri de excepție, nu numai posibilitatea încrucișării unor specii aflate la mare distanță pe scara filogenezei, dar chiar sudarea celor două regnuri ale planetei: cel vegetal și cel animal. Pe urmele lor au pășit autorii de istorii fantastico-științifice și nu puțini gazetari în goană după știri senzaționale. Așa s-a născut o nouă mitologie, mitologia geneticii, populată cu vietăți fantasmagorice: animale rezultate din încrucișarea vulturului cu iepurele, plante cu picioare, umanoizi cu rădăcini vegetale.

În realitate se poate vorbi totuși de o lume mirifică ce poate fi anticipată nu numai prin speculații teoretice, ci chiar prin realizări concrete cum sînt și cele din cadrul Laboratorului de inginerie genetică al Institutului de la Fundulea, compartiment condus de inginerul agronom, dr. Viorel Varga.

„Ingineria genetică — ne spune acesta — este o disciplină ce s-a desprins din genetica clasică. Aceasta din urmă este și ea de dată relativ recentă, dacă avem în vedere că primele comunicări de răsunet au avut loc în preajma primului război mondial, iar după terminarea acestuia, agricultura a beneficiat, prin mijlocirea geneticienilor, de primii hibridi de porumb, moment apreciat ca o veritabilă revoluție în agricultură. Pentru întâia oară, potențialul productiv al plantelor cerealiere a fost sporit peste limitele oricărui așteptări sau prognozărilor teoretice. Producțiile la hectar au crescut la griu de la 3 000 kg la 7-8 000 kg la hectar, iar la porumb, de la 5-6 tone, la 18-20 tone la hectar. O demonstrează între altele soiurile și hibridii autohtoni creați la institutul nostru. Dar toate acestea aparțin geneticii clasice, unde, de pildă, hibridii se obțin în continuare prin încrucișări convenționale, sexuate, prin studii eredității mendeliene. Sau mai simplu spus: din două plante cu însușiri diferite rezultă un exemplar ce preia însușirile celor doi genitori, deci un material biologic cu un mai mare potențial de producție, rezistent la frig, secetă, la boli. Cu toate acestea, la ora actuală, hibridii sau soiurile de mare randament, obținute pe această cale, nu mai

pot satisface cerința mondială de păioase, porumb, legume, fructe, în general de alimente de origine vegetală. Este știut că 40% din omenire suferă de foame, situație care va continua să se agraveze în special în țările subdezvoltate. Istoria globului cunoaște un moment critic ce nu va fi depășit decît prin armele ingineriei genetice, factorul cel mai dinamic și eficient în sporirea producției vegetale și animale.

Această nouă disciplină științifică de care se leagă atât de multe speranțe a coborît investigația de specialitate la nivel celular, extinzînd cercetările de genetică în chiar intimitatea organismului. În prezent, grație tehnicilor de inginerie genetică, planta poate fi reprodusă *in vitro* dintr-o singură celulă sau fragment de țesut. Pe această bază se pot efectua în continuare încrucișări nu numai între două plante, ci chiar între două celule, în fapt între doi protoplaști. Acest lucru a devenit posibil după ce specialiștii japonezi și americani au izbutit să înlăture elementul restrictiv al celulei — membrana. Fuziunea de protoplaști (deci a unor celule fără membrană) a deschis științei o fereastră spre realizări nelimitate, către o lume cu adevărat fabuloasă, deoarece în acest mod se poate efectua unirea nucleelor, deci o încrucișare parasexuată, o încrucișare somatică. Pe această bază s-au născut numeroase speculații fantaziste, dar care, pînă la un punct, nu sînt lipsite de adevăr. De pildă este perfect posibilă unirea unei celule de tomate cu una de cartof, leguma rezultată împrumutînd însușirile ambilor genitori. Dar ceea ce ne interesează în primul rînd este faptul că noua disciplină va pune la dispoziția amelioratorilor noi metode de lucru neconvenționale, capabile de a crea soiuri sau hibridi de mare valoare într-un timp extrem de scurt.

E adevărat, ingineria genetică rămîne în continuare o știință a viitorului, cele mai multe laboratoare din lume efectuînd deocamdată doar cercetări preliminare. Dar există deja și împliniri de ordin practic. În cadrul institutului am obținut un nou tip de lucernă și de Raigras aristat (graminee furajeră), plante rezultate, conform tehnicii de inginerie genetică, dintr-o singură celulă. Ele sînt cultivate în timp, dar nu se poate vorbi încă de realizarea unui nou soi, deoarece plantele mai urmează să fie supuse unor noi procedee de ameliorare, operații destinate

sporirii rezistenței la boli și stressuri climatice. S-a desfășurat în același timp o muncă susținută pentru crearea unei bănci proprii de gene, activitate care reclamă cunoașterea și colectarea unor specii sălbatice înrudite cu cele înobilate, sau inventarierea și folosirea unor specii de griu, porumb, floarea soarelui etc cultivate pe teritoriul României înainte de introducerea soiurilor selecționate. Acestea vor constitui o sursă de gene (singe sălbatice), necesare specialistului care tinde să obțină prin inginerie genetică soiuri noi, deopotrivă productive și rezistente. O asemenea

Rezultatele au depășit chiar cele mai optimiste previziuni

De numele și renumele institutului de la Fundulea se leagă în primul rînd activitatea de creare a unor noi soiuri și hibridi de cereale și plante tehnice prin complicate operații de genetică, prin încrucișarea, selecționarea, înobilarea și acimantizarea a numeroase specii de cereale păioase, porumb, sorg, plante uleioase, leguminoase textile și furajere. Rezultatele dobîndite de la înființarea acestui prestigios laborator de creație și creativitate (1957), dar în mod special, succesele înregistrate prin inteligența investită aici în ultimele două decenii — apar cu evidență pe întreg perimetrul agricol al României. Putem obține o imagine globală în această privință chiar dacă aducem în atenție doar aceste cifre: din 1957 și pînă astăzi au fost create 192 soiuri și hibridi de cereale și plante tehnice din care 175 numai în perioada 1965-1985. Și un exemplu: în 1970, soiurile românești de griu se cultivau doar pe 3% din suprafața destinată acestei graminee, ponderea acestora ajungînd în 1985 la 90%! Iată amănunte din partea unui expert în materie, inginerul dr. Octavian Cosmin, șeful Laboratorului de plante alogame:

„Aș putea oferi în plan teoretic numeroase amănunte despre profilul, specificul muncii noastre, a celor care, în acest colț de țară — cum ne-au alintat reporterii — gîndesc piinea țării. Apreciez totuși că cititorii «Flacării» se vor arăta mai interesați să afle ceea ce s-a făcut în mod concret. Să ne oprim pe rînd asupra principalelor culturi.

În domeniul cerealelor păioase (cercetări de specialitate în Laboratorul de ameliorarea plantelor autogame, condus de dr. ing. Nicolae Săulescu) s-a urmărit în principal crearea de soiuri de griu de toamnă cu productivitate ridicată, rezistenți la frig și la atacul dăunătorilor și bolilor, și cu însușiri superioare de panificație. Voi oferi cîteva exemple, dar nu înainte de a aminti că pînă în 1975 specialiștii noștri au izbutit să introducă în cultură 51 de soiuri create la institutul din Fundulea, o adevărată revoluție. Iată cîteva din cercetările finalizate în ultimii ani. În 1979 a fost omologat soiul «Fundulea 29», iar în 1981, soiul «Flamura», caracterizate printr-o amplitudine extrem de mare demonstrînd o adaptare optimă la condiții foarte diferite de climă și sol. În continuare doresc să amintesc omologarea, în 1984, a soiului Fundulea-133, care a dovedit o mare rezistență la secetă, oferînd în același timp producții de pînă la 9 200 kg la hectar. În sfîrșit, dogă creației de ultimă oră: Fundulea-492, cu coacere timpurie (ceea ce permite realizarea succesivă, pe aceeași suprafață, și a unei culturi de porumb pentru boabe) și Fundulea-8, soi, la fel, cu potențial productiv apreciazabil, dar în același timp, rezistent la frig, la agenții patogeni și cu însușiri superioare de panificație.

În ceea ce privește porumbul, unde sînt la mine acasă, deoarece conduc Laboratorul pentru ameliorarea plantelor alogame, cititorii «Flacării» trebuie să afle în primul rînd că la ora actuală, hibridii autohtoni, ocupă în proporție de 90% suprafața destinată acestei culturi. Insușirile noilor hibridi sînt cele cunoscute și ele formează în fapt obiectivele prioritare în cercetarea mondială de specialitate: productivitate sporită, rezistență la stressurile climatei, rezistență la rupere și frîngere, la boli, aport sporit de proteină. Pe

infuzie de sănătate am obținut, transferînd gene de la helinanthus annus (specia înrudită cu floarea-soarelui) la un exemplar de floarea soarelui de mare randament. În această muncă sîntem ajutați îndeaproape de specialiștii ai institutelor de agronomie din țară.

Cînd se va restructura producția vegetală și animală pe baza cuceririlor de inginerie genetică? Foarte curînd, poate chiar în viitorul deceniu. Oricum, avînd la dispoziție această nouă armă de luptă, se poate afirma, încă de pe acum, că toate pronosticurile sumbre privind lipsa de alimente la sfîrșitul acestui mileniu, sînt lipsite de suport științific. Specialiștii români, sperăm, vor oferi și ei răspunsuri convingătoare.

toată suprafața rezervată acestei culturi. Hibridii Select, Super, Felix, Fundulea-206, Fundulea-305, Fundulea 82 se caracterizează prin producții mari la hectar (4 000 kilograme sîmînță) simburile conținînd ulei chiar în proporție de 50%.

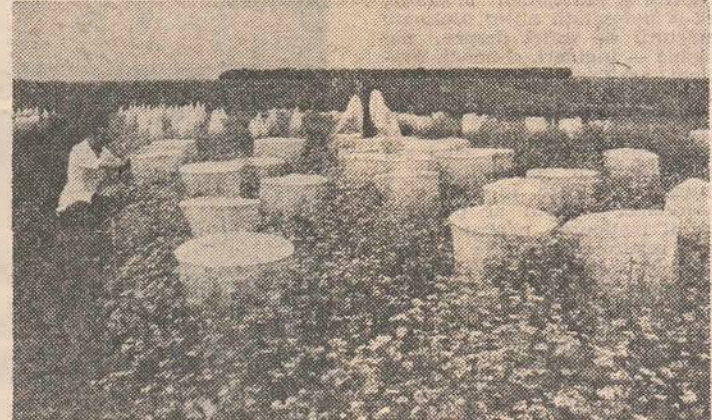
O suprafață mare, ocupă și soiurile românești de fasole produse în institut: aproximativ 70% din terenurile afectate acestei culturi în sectorul socialist. Succese importante au fost dobîndite și în crearea unor soiuri autohtone de mazare, foarte productive și rezistente (F. 53-54, Miral, Corina), de plante uleioase (soiul de ricin Smarald, soiurile de ICA-32, ICA-54, Midin, Olin). La cîneapă au fost create soiurile Fibrumulta 151, Lovrin 110. În sfîrșit sînt multe de spus despre plantele furajere, dar despre acest domeniu e mai bine să vă vorbească specialiștii în materie.

La sfîrșitul convorbirii noastre l-am întrebă pe inginerul Octavian Cosmin dacă nu consideră cumva că soiurile și hibridii creați poartă denumiri puțin inspirate, că poate ar fi fost mai nimerit, mai comercial, să se găsească nume mai atractive, mai colorate. Chiar și taifunurile, am glumit noi în continuare, poartă nume feciorelnice.

„Denumirile noilor soiuri și hibridi — ne-a răspuns interlocutorul nostru — se dau la propunerea autorului. Ele sînt apoi aprobate de comisia de omologare. Într-o vreme am folosit și noi nume mai inspirate, mai colorate. Aurallia, Corina, la mazare, Ileana pentru griu, Ariana, Coral pentru orez, Gloria la secară, Magistra și Artona pentru mazare furajeră etc. Nu știu dacă e important să folosim în continuare asemenea denumiri. Valoarea este în fond singura care înobilează un nume sau o denumire. Dacă cineva, cîndva, va descoperi elixirul tinereții, numele lui, oricare ar fi, va deveni de rezonanță mondială“.

Și asta e adevărat.

LIVIU TIMBUS ■

— Reportaj de muncă de la Muzeul de istorie al R.S.R. —

Un lăcaș pentru identitatea neamului

Cînd ne-am hotărît să pătrundem într-un muzeu, și cu atît mai mult într-unul de istorie, consimțim să ne supunem unei adînci și solicitante „ceremonii mentale” cum spunea Aragon despre lectura unei cărți. Ce altceva este, în fond, vizitarea unui muzeu decît o densă lectură ce te fură și te cufundă într-o fabuloasă lume cu trecutele sale trăiri? Îți revie popoare întregi și spații întregi, după cum „paginile”-obiecte și „paginile”-mărturii sînt mai bogate și mai elocvente. Pagini ce se scriu, fiște, dincolo de lumina tiparului, dincolo de spațiul lor de expunere, ca un spectacol ce se croiește și se gesează îndelung și cu trudă, dincolo de reflectoarele rampei și înainte de a fi chemați spectatori sub feeria de lumină și bucuria a sălii. În „culisele” vastei scene care este a-tăzi cel mai tînăr dar și cel mai bogat și reprezentativ muzeu de istorie din România, muzeu ce sintetizează întreaga trăire din cele mai adînci timpuri ale locuirii spațiului său și pînă astăzi, Muzeul de istorie al R.S.R. Creație a Epocii Ceaușescu, la inițiativa secretarului general al Partidului care, între deschiderile fundamentale aduse la Congresul al IX-lea, a fost și redarea dreptului la istoria adevărată a patriei, dreptul la cunoașterea ei reală de către toate generațiile, dreptul la identitatea noastră de sine ca popor, țară străveche și națiune unită între fruntariile lăsate de strămoși. În „culisele” vastei scene trudes, din pasiune și vocație, istorici în primul rînd, dar și de numeroase alte profesii indispensabile azi cercetării istorice și muzeistici moderne, ca și perenității altor prețioase mărturii de suflet despre noi înșine — ingineri, chimiști, fizicieni, arhitecți, artiști plastici, electroniști...

Majoritatea sînt aici de la începuturi, începuturi ce nu sînt mai departe de 1968, cînd s-a emis Decretul de înființare a muzeului și care, în 1972, cînd secretarul general al partidului îl inaugura pentru public, ni-l restituia simbolic în vechea și trainică fostă clădire a Poștei române, de pe Calea Victoriei, ne prezentau nu numai o colecție muzeală ci o concepție a istoriografiei naționale în conformitate cu ceea ce se petrecuse la Congresul al IX-lea. Printre ei, Elena Pălăncău, șefa secției de istorie modernă, absolventă a Facultății de istorie din București anul 1956, ne introduce în acest vast șantier unde se clădește, re-lădă și menține edificul paginilor de lectură muzeală. Un șantier numit cercetare științifică menită, pe de o parte să contribuie la elucidarea unor probleme fundamentale privind Istoria României, pe de alta, pentru depistarea unor noi valori de patrimoniu muzeal, interpretarea acestora din punct de vedere științific, ca și restaurarea și conservarea cît mai fidelă și pentru un timp cît mai îndelungat. Numai studierea patrimoniului și fisarea lui științifică — organizarea unui fișier general, pe colecții se află încă în curs de efectuare, tocmai datorită muncii titanice pe care o incumbă — solicită responsabilitatea și răspunderea unui colectiv nu puțin numeros și de o înaltă ținută profesională. Răspunderea și responsabilitatea, precizia științifică, într-un domeniu unde inefabilul este tot timpul prezent ca și limitele cunoașterii, sînt dimensiunea cotidiană a oricărui gest profesional. Pînă vom poposi între restauratori, laboratorul poate cel mai fascinant din lumea istoricilor de azi, iată, pe flux, imensa responsabilitate pentru diagnostic a celor ce achiziționează și dau verdictul fiecărei piese. Este cea adevărată, este cea originală?! Pe lîngă temeinice cunoștințe de specialitate, de epocă, de cultură materială a fiecăruia, se lucrează cu instrumente ultrafine ale fizicii moderne, ca microscopul electronic sau aparate de spectrofotometrie ori undă laser. De curînd, în patrimoniul muzeului au intrat, după astfel de laborioase delibărări, piese de inestimabilă valoare pentru cele mai diverse epoci și perioade istorice. O carte despre Horea — „Horia und Kotska oberhaupt und Rotberger der Aufrüher in Sebenbürgen” (Horia și Cloșca, căpetenie și sfătuitor al răsculaților din Transilvania), apărută chiar în timpul revoluției țărănești de la 1785, se zice, la Cluj, dar foarte mulți istorici

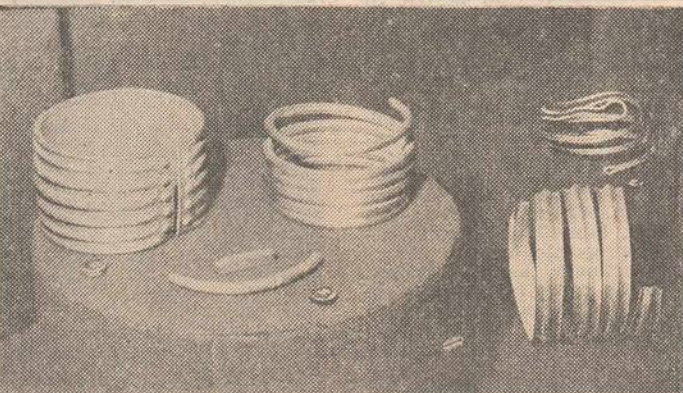
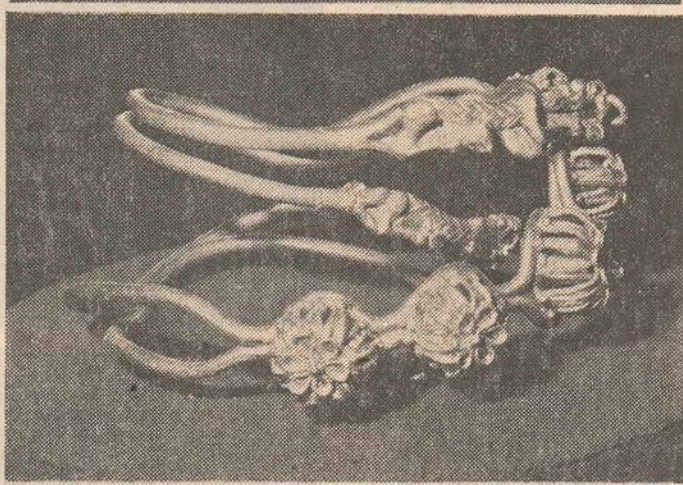
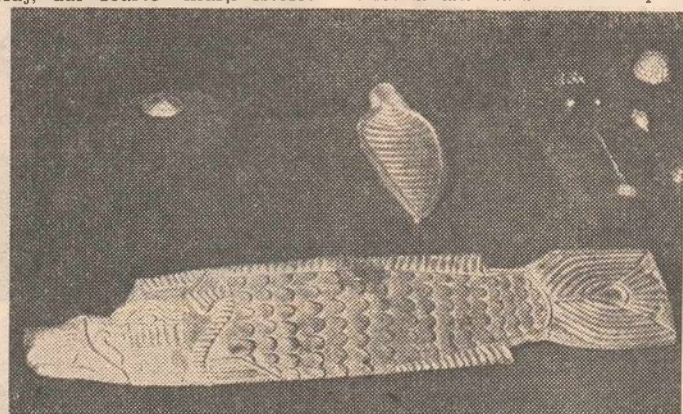
opinază că la Viena, și care a cunoscut o mare răspîndire în epocă, precum și după aceea. „Documente referitoare la organizarea învățămîntului românesc în zona Reghin-Alba Iulia-Blaj, în a doua jumătate a sec. XIX”. Costumul lui Ion Heliade Rădulescu din timpul Revoluției de la 1848 ca și inelul sigilar al lui Ion Ghica din aceeași perioadă. Sculptura lui Spiridon Georgescu „1907” realizată chiar cu prilejul răscoalii, ca și proiectul aceluiași sculptor pentru monumentul geniștilor înfățișat prin Leul de la Cotroceni. Trei pergamente provenind de la unul din eroii Marii Uniri de la 1918, Ștefan Cicio Pop reprezentînd Rezoluția, un extras din Procesul verbal și Declarația făcută în Parlamentul de la Budapesta. Un important și bogat fond de obiecte și documente privind istoria aviației românești, ce se vor constitui într-o viitoare colecție muzeală permanentă. Paharul de cristal cu fațetele tricolor și inscripția Dreptate, Egalitate, Frățietate, aparținînd lui Alex. Ioan Cuza, ceasul G.I. Alexandru Cernat, eroul de la Plevna din Războiul Independen-

denței de la 1877, ca și necunoscuta, și se credea pierdută pictură a lui Ștefan Luchian „Convoi la Plevna”, ca și steagul lui Tudor Vladimirescu din timpul revoluției de la 1821, o piesă ce a dat și mai încă bătaie de cap și probă a unei înalte profesionalități restau-ratorilor. Precum și numeroase alte piese din alte epoci mai vechi, pe care arheologii muzeului le scot în fiecare campanie de săpături la iveală, ori din descoperiri mai vechi dar cărora nu li se aflase soluțiile tehnice de restaurare și conservare. (Cum s-au petrecut lucrurile cu Tezaurul de la Agihol). Da, muzeul desfășoară cercetări arheologice proprii ori în colaborare cu muzeele județene și chiar cu Institutul național de arheologie, prin specialiști remarcabili, cu nume și renume în școala noastră de arheologie. De altfel, Muzeul național de istorie din București înscrie România drept a patra țară din Europa deținătoare de cercetări de arheologie aeriană, de aerofotogrametrie, tehnică modernă și de mare perspectivă pentru știința istoriei. Doctorul în istorie Simion Ștefan, șeful secției de cercetări aerofotogrametrice, specializat în acest domeniu, încă din anii 1969—1970, în Franța și Italia, domeniu reprezentat pe plan mondial chiar de un savant de origine română, prof. Dinu Adameșteanu, ne relevă descoperiri impresionante de arheologie prin noua metodă. Pe lîngă faptul că a depistat și conturat noi zone de interes arheologic, locuri unde nu se credea că există foste așezări, reprezentînd cele mai diverse epoci, din preistorie și pînă în epoca evului mediu tîrziu, prin detecția aeriană a pus în lumină date surprinzătoare în zonele și cetățile cele mai intens investigate pînă acum, cum sînt cele de la Histria, în general din Dobrogea, ca și cetățile dacice de la Costești, trăgînd și un semnal de alarmă pentru protejarea unor perimetre unde, prin diverse lucrări agricole, nefiind bine cunoscute, s-a distrus vestigiile și urme importante ale trecutului poporului nostru. Promițînd să revenim la cercetările și descoperirile de-a dreptul senzaționale ale cercetătorului Simion Ștefan, este de remarcat aportul acestora pentru descoperirea și cunoașterea extensivă, la nivelul întregului teritoriu al țării, dar și intensivă a patrimoniului cultural național. Arheologia aeriană aduce indubitabile mărturii de pildă, pentru controversatul mileniu I, mileniul formării poporului român, descoperirile acesteia intrînd practic în categoria documentelor prioritare.

Pornind în ultimi ani de la hărțile și planurile întocmite pe baza aerofotogramelor, cele trei secții de istorie-străveche, veche și medie — au deschis, și investighează vară de vară, în campanii susținute, cîteva șantiere de anvergură arheologică, vizînd epoci mai puțin descifrate ori de mare glorie pentru trecutul poporului nostru. Dr. Lucian Chițescu se află în momentul de față cu echipa sa pe șantierul de la Piuș Pietrei-Giurgeni-Vadu Oii, studiînd vestigiile de la Tirgu de Floci, locul de naștere al lui Mihai Viteazul, vestite pentru secolele XIV—XVII. O altă echipă

condusă de dr. Lucia Marinescu, șefa secției de istorie veche, se află în zona Micia-Veșel, studiînd o mare așezare civilă și un castru roman. Privită din cea mai științifică optică, drept o sursă importantă, și de multe ori bogată, de valori patrimoniale precum și de clarificare a unor aspecte controversate ori încă neelucidate ale istoriei, cercetarea arheologică este pentru Muzeul național de istorie una dintre activitățile de greutate, continuînd cele mai bune tradiții ale școlii românești în domeniu. De altfel, ca și în cel al muzeisticii. Nu există mare istoric român să nu se fi preocupat de viața și dezvoltarea muzeografiei naționale și este suficient să-i amintim, în consens, pe Iorga și Părvan. Muzeele românești au adus și aduc, contribuție excepțională la dezvoltarea arheologiei. Pentru epoca străveche, „ne concentrăm de cîteva ani buni atenția, ne spune doctorul în istorie Valeriu Leahu, șeful respectivei secții, spre valorile neolitice. Se continuă cercetările de la Sultana, jud. Giurgiu și Poduri, jud. Bacău, cele privind civilizația traco-dacă de la Pietroasa Mică și Cirlomănești, jud. Buzău, Dala și Frătești, jud. Giurgiu, Vlădiceasca, jud. Călărași și altele, cercetările civilizațiilor neolitice și traco-dacice fiind obiective prioritare, dat fiind relevanța lor pentru dezvoltarea societăților vechi de pe teritoriul patriei noastre”. Toate aceste investigații de teren au adus și aduc expozitive importante și caracteristice în patrimoniul muzeului, cum ar fi piesele din secolele XIII—XIV, date la iveală prin săpăturile de la Cetățeni (Argeș), conduse de dr. Chițescu, ca și piesele din secolele XIV și XV aduse din săpăturile efectuate de arheologii Lia și Adrian Bătrina în reședințele feudale de la Netezi (jud. Neamț), Giulești, Rădăuți și Baia, Fîntina Mare (jud. Suceava), pentru a da numai cîteva exemple.

„După cite se înțelege nu este un simplu muzeu ci un complex cultural cu o activitate pe măsură. Cu expoziții permanente, temporare, volante și omagiale, cu o intensă activitate editorială și științifică, de valorificare a cercetărilor proprii, cu o bogată și susținută activitate cu publicul, pentru educație istorică și patriotică, precum și de schimburi internaționale. Are schimburi cu peste 300 de parteneri, institute de cercetări, muzee, academii, publicații, dovedindu-se pe drept cuvînt prima instituție muzeală a țării, un lăcaș de cultură de cel mai înalt respect, așa cum este la noi respectată, după Congresul al IX-lea, istoria, cultura, tot ceea ce înseamnă creație a acestui popor, valorile lui materiale și spirituale. Dotat cu unul dintre cele mai moderne laboratoare de restaurări din Europa și la egală competiție internațională în domeniu — ceea ce va face obiectul unui reportaj aparte — Muzeul național de istorie al R.S.R. a adus și aduce astfel noi și noi, mărturii despre un trecut glorios, despre un popor pașnic, cu vocația muncii și creației pentru epoci de pace și liniște, pe care, din păcate, prea arareori le-a avut.

Fotografii de VICTOR RADULESCU ■

CICI ORDACHE ADAM ■

— Acum, când ai implinit 85 de ani și cind aveți în față imaginea completă a întregii dumneavoastră activități, v-aș ruga, tovarășe academician Alexandru Graur, să derulați nițel filmul pasiunii dumneavoastră pentru lingvistică și să explicați cum a apărut vocația. O viață închinată studiului limbii nu e un fapt tocmai banal și, chiar dacă veți spune că pasiunea a venit firese, trebuie să la început a fost și altceva decât studiu și seriozitate. Ce întâmplare v-a îndreptat pe calea aceasta?

— Cred că mai întâi a fost meritul atmosferei din casă. Am trăit într-un mediu cărțurăresc, iar familia mea era preocupată în mod serios de filologie. Frații și surorile mele, în special, se interesau de limba română nu din velleitate, ci din curiozitate profesională. Unele observații de-ale lor îmi lămureau confuziile și astfel am ajuns ca, treptat, să încerc eu singur studiarea temeinică a limbii. Îmi amintesc, de pildă, că în urmă cu multă vreme, cind studiam postpunerea articolului în română, o soră mi-a atras atenția că articolul poate fi anexat cuvintului anterior (cum ar fi locul de erestere a albinelor). Apoi, mi-am dat seama că aceasta e o chestiune specifică limbii române. Alții au încercat să explice fenomenul prin influență scandinavă.

— Ce-ați mai învățat în tinerete?

— După ce familia mea s-a mutat din Botoșani în Ialomița, și-a adus și biblioteca la țară. Locuim în comuna Reviga, unde tatăl meu era contabil de moșie, și aici am continuat să studiez, după ce, la opt ani, citisem Hamlet. În timpul primului război, am pregătit școala în particular. Cind am venit la București să dau examen, profesorul de latină a fost nemulțumit, fiindcă citisera cam puțin din Cezar. M-am gândit să mă răzbum și să-l arăt ce știu în anul următor. După ce-am terminat examenul, mi-am cumpărat operele lui Cicero și Ovidiu. Voiam neapărat să-l sperii pe profesor, dar următorul examen l-am dat cu alt dascăl, așa că mi-am văzut de treabă. Cind am intrat la filologie clasică știam bine latina. Citisem toți autorii. De altfel eu mă consider un specialist în latină, dar ocupându-mă din tinerete de limba română, am ajuns cu timpul să scriu chiar studii de

Alexandru Graur:

„Pentru un popor, limba e cea mai marcantă trăsătură a lui“

specialitate privitoare la română.

— Ca lingvist, ca specialist în studiul limbii române, v-ați ocupat cu precădere de etimologie. Dumneavoastră știți foarte bine și latina, așa că vă era ușor. Care este însă motivația mai profundă a acestei preocupări?

— Interesul meu pentru etimologii a pornit în primul rind de la studiul școlii latiniste transilvănene. Lupta ardelenilor pentru drepturi politice, care a indus și probleme de limbă, m-a marcat foarte mult. În prelungirea acestor preocupări, am încercat să studiez cit mai minuțios relația profundă dintre latină și română. Dar pasiunea mea pentru descifrarea etimologiilor, domeniu în care am scris două cărți și multe articole, a fost stimulată și de colaborarea mea la ziarul Adevărul,

pe care-l conducea fratele meu. Cind m-am întors de la Paris, unde mi-am dat doctoratul, Adevărul mi-a oferit rubrica Puțină gramatică, în care încercam să fac publice diverse chestiuni lingvistice. Semnam Gheorghe Reviga, căci fratele meu conta pe pseudonime pentru a nu dezvălui autorul.

— Problemele de limbă nu sînt însă doar o curiozitate științifică. Ele interesează chiar pe omul de rind care simte nevoia să-și lămurească anumite doilei privitoare la limba pe care o vorbește. Dovada cea mai limpede o constituie întrebările care vă sînt adresate în cadrul emisiunii radio. De ani de zile răspundeți ascultătorilor și asta mi se pare proba cea mai clară a interesului. De cind colaborați ca specialist?

— Din 1945. Cu articole și cu răspunsuri. Primesc sute de

scrisori. Cind mergeam în străinătate, îi întrebam pe confrății mei lingviști dacă primesc și ei astfel de scrisori. Da, primim, ziceau ei, mai primim câte-o scrisoare. La noi, interesul acesta a avut însă și cauze politice, iar exemplul transilvănienilor este cel mai grăitor.

— Prea puțini mai vorbesc azi limba neaoșă. Limba română s-a emancipat, iar neologismele de proveniență latină sînt numeroase. Nu e însă doar cazul limbii noastre. Latina continuă să fie o limbă influentă. De ce?

— E o consecință a Evului Mediu, cind latina era considerată singura limbă științifică. Influența e foarte vizibilă.

(Continuare în pagina 15)

RADU G. ȚEPOSU ■

Confesiunea unui mare savant la incheierea Adunării generale a Academiei Republicii Socialiste România

Teorie și practică

* Mai demult, se răspindea în activitatea academică ideea că nu ne interesează teoria, ci numai practica. Faptul că socola aceasta e greșită îl va fi avut în vedere tovarășul Nicolae Ceaușescu atunci cind a luat cuvîntul la Adunarea generală a Academiei care îl alesese membru titular și președinte de onoare.

Într-adevăr, ne interesează practica pentru că ne ajută să dezvoltăm producția. Dar acas-

ta nu înseamnă că ne putem dezinteresa de teorie, căci dintre aceste două aspecte teoria este cea mai importantă, pentru că ea conduce practica.

De asemenea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat în cuvîntarea sa rolul pe care îl îndeplinesc științele sociale. Reproduc din textul prezentat la Academie: „O națiune, un popor, nu pot exista fără o istorie, fără o cultură și o limbă proprie“.

Cunoașterea istoriei este necesară pentru progresul societății. Într-adevăr, trebuie să avem în vedere trecutul pentru

că adesea el lasă urme în situația actuală. E necesar să vedem ce metode s-au folosit pentru mersul înainte și dacă nu cumva unele defecte n-au rămas necorectate.

Deasemena, studiul limbii este necesar. Gîndirea deosebită pe om de toate celelalte ființe, iar gîndirea nu este posibilă fără limbă: trebuie să avem semne cu care să numim obiectele și acțiunile. Dar Limba servește și pentru comunicarea cu ceilalți oameni, deci trebuie ferită de diferențieri individuale.

Al. Graur

Mărturii despre un timp eroic

Simplă istorie

Am publicat prima mea poezie în anul 1948, în Brigadierii, supliment pentru santierul național al ziarului Tînărul muncitor. Eram pe atunci un om extrem de talentat, de o întinsă cultură, elaborasem principiile unei estetici proprii etc. — aveam, deci, treisprezece ani și-mi imaginam că mineri folosesc pentru a despica straturile de cărbuni nu altceva decât strungul. Cu vremea mi-am pierdut și talentul, și întinsa cultură, principiile acelea minunate au pierit și ele, nu înainte de a publica două-trei volume de versuri („mai bune, mai rele, dar din adîncul inimii mele“, vorba unui poet — și chiar erau din adîncul inimii mele, numai că inima mea nu avea cine știe ce adîncime) și, la un moment dat, cam peste vreo zece ani m-am trezit nu în punctul de pornire — nu existase un asemenea punct — ci într-un spațiu spiritual nedefinit, dorind sincer să scriu poezii,

să încep să scriu poezii și (primul semn de realism) refuzînd să fac altceva decît să citească. Puneam în practică recomandările pe care mi le făcuser singur la Poșta redacției (o Poșta redacției imaginărilor): „Renunțați să smîngăliți hirtia, cel puțin pentru moment, și puneți-vă cu burta pe carte“. Nu știu de ce trebuie folosită burta pentru a înțelege ce se scrie în cărți, înfulecasem și pînă atunci mii de volume și volumașe, dar îmi propuneam (nu mai aveam treisprezece ani) să-mi găsesc autorii (orice scriitor își are autorii săi, nu mulți) și să-l cunosc temeinic. Ceea ce am făcut, nu știu cu ce rezultate, ajungînd astfel să debutez cu adevărat în anul 1967 (ca-n romanul lui Dumas, După douăzeci de ani) cu volumul de versuri Mituri. Bune sau rele, din adîncul inimii mele sau ba, erau (aîf am dreptul să spun) nu smîngăleli ci versuri. Sînt deci — și așa mă consider de atunci — un autor „de după 1965“. De aceeași vîrstă cu Nichita Stănescu,

cu Grigore Hagiu, cu alții, în viață sau nu.

Părerile oamenilor de bună credință au o valoare indiscutabilă — cind e vorba de înși inteligenți și avizați, firește. Dar uneori au o anumită valoare (pentru verificarea validității unui adevăr) și părerile celor de rea credință. Ei bine, nu cred să existe om de rea credință oricît de pornit care să nu fie obligat să recunoască — pentru că se vede cu ochiul liber — că în România anul școlii, anul 1965 au constituit o piatră de hotar în înțelegerea conceptului de literatură. Și de libertate a spiritului în literatură. Dacă am izbutit să devin scriitor, aceasta s-a întimplat pentru că — la un moment dat (am arătat cind) — mi s-a dat această libertate. Literatură fără libertate nu poate fi. Sclavii nu scriu cărți ei sînt și rămjn analfați chiar dacă (se mai întimplă și așa) absolvă

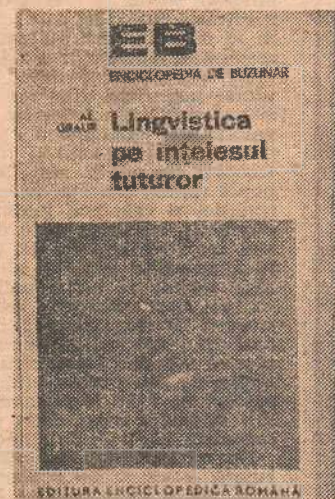
(Continuare în pagina 14)

FLORIN MUGUR ■

Credința în artă

Aventura istoriei noastre a făcut ca, prin vreme, limba scrisă a „cîntărilor“, să nu fie întotdeauna aceeași cu limba poporului român. Soluții de conjuncturi neprietene, de nedreptate, de forță, dar cit de fragile! Nimic și nimeni, pe cind treceau și unii, treceau și alții, zmgăleau într-un fel sau încercau să strimbe în altul numele oamenilor și al locurilor, limba nu au putut-o șterge. Iar strimbările au fost vremelnice ca și vremelnicia strimbătorilor. De sub țesătura de pălăjen a întimplării nefaste a răzbatut, întotdeauna, triumful limbii române. A fost și este un miracol, un fenomen demn de acest nume, cind în lume s-au prăbușit, făcut și prefăcut limbi și popoare!

Acum douăzeci de ani, prin Congresul al IX-lea al partidului, ne puteam vedea, după multă vreme, netulburați de neadevăr, chipul nostru ca națiune, ne puteam auzi, cu dul-

cea ei țărle care ne unește într-o singură simțire, limba ce-o vorbim.

Limba aceasta a noastră, bătută pe nicovala a două dintre cele mai trainice neamuri ale antichității, încheie în ea o sămînță ce n-a putut fi cu nimic și de nimic sălbătăcită. Solul crescut din ea a fost mereu curat și al nostru. Și aceasta în condiții în care independența națională ne era greu încercată, cind bunic, tată, fiu, nepot au fost nevoiți să-și facă o profesie din a sta cu sabia la hotar, din a prevedea bătălii, a duce bătălii, a ciștiga sau pierde bătălii. Peste vreme, cea mai mare bătălie pe care am cîștigat-o este că ne-am păstrat limba română. Și această bătălie e un miracol, pentru că argumentele logicii simple nu apar îndestulător — convingătoare lingvistului, istoricului. Multe generații de cercetători vor continua să încerce să explice de ce aici, la întorsătura Carpaților pînă cad în Dunăre,

(Continuare în pagina 15)

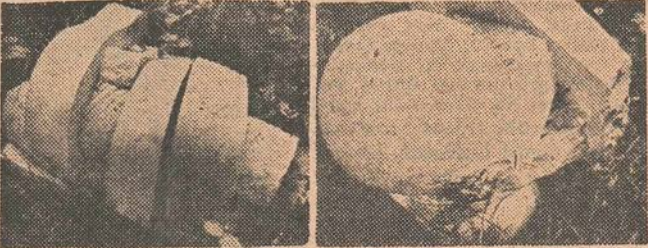
PLATON PARDĂU ■

Renaștere spirituală, conștiință de sine

Valoarea unei epoci nu se măsoară în ani ci în semnificația istorică a faptelor omenești, în durabilitatea actelor de civilizație și în densitatea axiologică a faptelor de cultură. Epoca pe care o inaugurează în istoria contemporană a României Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român — Epoca Ceaușescu — se caracterizează tocmai printr-o intensificare fără precedent a procesului istoric prin scurtarea timpului dintre visul cutezător al oamenilor spre mai bine și acțiunea socială eficientă de realizare a lui. Este un timp istoric al renașterii. Este o renaștere a sensurilor profunde autentice ale unei filozofii deopotrivă științifice și umaniste — materialismul dialectic și istoric — regândită și revitalizată prin prisma condițiilor și cerințelor specifice ale țării, ale poporului nostru. Filozofia partidului care devine nucleu ideologic și ghid spiritual al întregii noastre culturi redobândește sensurile originare-cognitive prin depășirea radicală a oricărei fetișizări sau sclerozări dogmatice, prin integrarea sa în sistemul culturii naționale. Este o renaștere în sensul restabilirii filozofiei productive și liniilor de evoluție progresiste ale patrimoniului nostru spiritual, ale tradițiilor culturale materiale. Nici un popor nu poate ajunge la o conștiință deplină a puterilor lui spirituale fără o cunoaștere și valorificare eficientă a comorilor de gândire și sensibilitate acumulate, transmise și îmbogățite prin osirdia generațiilor trecute. Revoluția socialistă nu înseamnă o ruptură ci o punte solidă, cea mai trainică, între valorile nepieritoare ale tradiției și cele mai înaintate comandamente ale contemporaneității socialiste. Este mai ales o renaștere în sensul cel mai înalt al cuvântului: organizare și valorizare superioară a puterilor creative ale poporului, a colectivelor, grupurilor sociale și individualităților umane, după un principiu suprem al umanismului renescentist — cel al **universabilității umane**. Gândirea și practica socială din țara noastră, în primul rând spiritul profund revoluționar și creator al tovarășului Nicolae Ceaușescu, au conferit acestui principiu al multilateralității (universalității) umane întreaga bogăție de sensuri pe care le reclamă experiența socială contemporană sub impactul celor două revoluții ale secolului: revoluția socialistă și revoluția științifică.

Dezvoltarea multilaterală nu mai este doar o vagă năzuință — ca să nu spunem un vis utopic — ci un obiectiv strategic, o caracteristică esențială a unei strategii umaniste a dezvoltării; nu se mai limitează la sfera culturii ci vizează dezvoltarea armonioasă, echilibrată, (pe orizontală și verticală) a tuturor zonelor țării (se instituie astfel o nouă geografie economică și culturală), a tuturor ramurilor economiei, a tuturor compartimentelor vieții sociale, a tuturor

formelor culturii, nu mai este un principiu elitist, accesibil unei minorități (prin naștere, prin spirit sau prin avere), ci un principiu social vizând progresul general al întregii societăți de la structurile de bază până la cele mai rafinate producții intelectuale ale spiritului, rezolvarea ansamblului relațiilor sociale dintre oameni și a tuturor oamenilor muncii. Aplicarea consecventă dar nu lipsită de dificultăți a acestui principiu duce la făurirea unui climat social stimulant și bun conducător de idei novatoare, un climat al muncii libere creatoare, al luptei cu inerția, al descoperirii și punerii în lucrare a tuturor resurselor naturale și umane ale patriei. O componentă esențială a aplicării acestui principiu, dar în același timp finalitatea sa fundamentală, o constituie perfecționarea condiției umane materiale-obiective, făurirea **omului-personalitate** — personalitate multilateral dezvoltată, sau mai exact, în multilaterală dezvoltare. Se realizează astfel pentru prima dată dezideratul umanist al moralei kantiene: omul trebuie să fie considerat totdeauna scop și nici odată doar mijloc. Aproape că nu există document de partid sau cuvântare a tovarășului Nicolae Ceaușescu în care să nu fie formulată cu claritate ideea scopului umanist al politicii partidului, a întregii noastre activități social-culturale. Noul model uman îmbină două paradigme-simbol ale istoriei culturii: a) **paradigma eroului civilizator**, apărută în vechile culturi arhaice, dominantă în culturile europene moderne și intrupind **dimensiunea obiectivă socială** a culturii, capacitatea omului de a transforma natura, de a-și perfecționa echipamentul tehnic și propriile obiectivități, astfel încât să crească eficiența actelor sale, să sporească, sub raportul cantității și calității, bunurile de „consum”, tot ceea ce ține de condiția materială (inclusiv socială) a umanului; b) **paradigma eroului spiritualizator** — propriu doar culturilor umaniste antropocentrice, care pun pe primul plan viața spirituală interioară a individului, forța morală a conștiinței sale, dezideratul cunoașterii și conștiinței de sine ca parte integrantă a conștiinței de sine.

A lua în considerație cele două paradigme înseamnă a pune bazele unei dezvoltări armonioase a tuturor valorilor. Și în planul reflecției teoretice, epoca la care ne referim este cea mai fertilă din istoria modernă a României. Ea se caracterizează prin afirmarea consecventă a unui spirit înnoitor, revoluționar, prin dizlocarea inerțiilor dogmatice și o largă, benefică, deschidere a gândului și sensibilității către marile probleme ale istoriei noastre naționale, ale omului și societății contemporane, ale reconstrucției axiologice a întregului sistem de civilizație. În consens cu marile prefaceri ale structurilor sociale și culturale obiective a avut loc o dezvoltare fără precedent a tuturor formelor de creație spirituală, a tuturor disciplinelor intelectuale. În domeniul reflecțiilor filozofice, pe lângă disciplinele tradiționale ale filozofiei s-au reinnoit și restructurat acele filozofii moderne de mare însemnătate și cu tradiții strălucite în cultura românească: filozofia culturii, filozofia valorilor, axiologia, filozofia omului (antropologia filozofică), filozofia acțiunii, filozofia informației.

Pentru semnatarul acestor rânduri condițiile de creație și afirmare ale acestei epoci au însemnat totul. Toate lucrările mele de filozofia culturii, filozofia artei, despre umanism și filozofia omului, la filozofia istoriei și istorie culturii sunt pur și simplu reconceptuate în alt climat spiritual. Tot ce am reușit să realizez prin cărțile mele, prin întreaga activitate eseistică și publicistică și în activitatea instructiv-educativă — în măsura în care toată această activitate poate fi spusă unor judecăți la valoarea pozitivă — poartă pecetea spiritului novator și umanist al partidului. Grație ideologiei, umanismului și patriotului politici sale, am reușit să descopăr unele filoaane de mare bogăție și frumusețe ale culturii românești și universale, am reușit intrucitivă să mă descopăr pe mine însumi și să-mi integrez modelele păreri creative în marele, năvalnicul, nebiruitul potențial al poporului.

Prof. dr. AL. TĂNASE ■

POEZIE

Schimbare de accent

Cu noul său volum de versuri **Abatoarele de greieri**, Editura Eminescu, 1985, A.I. Zăinescu, poet al cărui comentariu liric s-a cantonat indesebi în preajma eternelor simboluri ce-acătuiesc ntrificul peisaj al lumii satului, efort ce s-a încununat adeseori, în ciuda drumului foarte bătătorit, cu reușite notabile, își continuă, în linii mari, discursul, etalind cu bună știință aceeași severă cenzură interioară, același ton abrupt, distant, nu însă lipsit de o anume căldură, semne stilistice menționate la timpul potrivit de aproape toți cei ce s-au aplecat asupra poeziei sale. Dar vom sesiza în acest nou volum și o deplasare de accent, ca să-i zicem așa, către o zonă nu doar mai fierbinte și mai contorsionată (ca orice privire spre ciudatele mișcări tectonice ce se petrec în adincul cel mai adinc al conștiinței) decât cea de până acum, ci aptă, în același timp, să modifice până și datele stilistice inițiale. Cu alte cuvinte, A.I. Zăinescu, poet al unor forme prozodice fixe, strins articulate, al unor peisaje interioare ce trebuiau să intre, mai cu voia, mai cu de-a sila, în tiparele prea largi sau prea strimte ale versului clasic, lărgindu-și aria investigației lirice, se simte obligat să-și schimbe intrucitivă nu numai uneltele, ci substanța însăși a poeziei sale. Excelente poeme, precum **Satul de sus** („Am starea blind-a dealurilor, dulce, / Cu care-un podgorean coboară spre oraș / Și-ar vrea așa pe cer deodată să se culce, / Dar să-nflorească și-un cires acolo, uriaș // ...”, **Mamă** („Uneori pun niște pomi în vis și mă trezesc / Cu amindouă minile-nghetate, goale, / Și dacă mă uit mai mult văd chiar pământ- / Și rădăcini și pietre, mamă-n ochii dumitale // ...”, **Grădina** („Măninc din voi prea bunilor, din toți, / Aceste prune mari și rumene ce scutur, / Ca subțiată-l lumea, roua de pe fluturi, / Măninc din voi, tăceți ca niște roți // ...”), din care am reprodus, doar primele strofe, pentru a sugera cit de cit altitudinea versului de factură clasică, se continuă, dacă putem spune și așa, cu o rostire mai liberă, mai tensionată, mai directă, mai nervoasă mai plină de neprevăzut, de taină: „Să-mi astup ochii, numai atit, / Să-mi astup ochii și tot ce se vede / Nu este un chip, nu e o înșelare / De trup aceasta și nici măcar o izbîndă. // Este o voce; adică tot / Ce n-a putut gura ta să ia mai departe / ... / Să-mi astup ochii, numai atit, / Și tot ce se vede e-o voce” (Și tot ce se vede), sau **Și uite ce noapte**: „Și uite ce noapte; că nu mai stă locului / De parcă-aș fi împușcat un lup alb chiar acum / Și uite: văd rece chiar gheara, văd singele lui / Prin pereți și văd pocnetul / ...”.

poeme în care, chiar fragmentar transcrie, ca și primele, poetul dă la iveală acea căldură și-aceea stare dramatică abia sesizată în mai vechile sale volume. Cu atit mai clar se vede această schimbare de accent cu cit poetul, pentru a se mărturisă într-un mod cit mai surprinzător posibil, ne propune un misterios alter ego: „Cineva care se ocupă cu disecția / Noptilor, asta e; o operație / Pe viu, seară de seară iar uneori / Il mai apucă și ziua. / Uneori uită chiar să mănince / ...” (**Disecția nopților**), sau: „Cred că o să avem ceva treabă, domnilor doctori, / Cred că o să mă învățați și pe mine operația / aceea de inimă — pentru că am / Un pacient trist, e cu totul și cu totul de aer. / Mi-a căzut greu la suflet; / Stă înorat // Exilat în tăcerile sale cele mai sudice, / Palid ca o fereastră acoperită de frunze, / Nu mănincă, tace și se uită prin lucruri / ...” (**Pacientul de aer**).

VICTOR NIȚA ■

MUZICA

Iată-l, mai întâi, pe **Paul Staicu**, dirijorul, animatorul și conducătorul Orchestrei Simfonice din Constanța. S-a născut în București, are acum 48 de ani și-a făcut studiile muzicale la București, Viena și Praga și a terminat cu distincția „Magna cum laude” clasele de dirijant și de corn. Ca instrumentist, a obținut premii importante în cadrul Concursurilor Internaționale de la București (1953), Geneva (1956), Moscova (1957), Praga (1959 și 1961), din nou Geneva (1965) și Birmingham (1965). L-am ascultat la Ateneul Român, încă în 1954, sub conducerea marelui **Constantin Silvestri**, fiind solistul Concertului nr. 1 pentru corn și orchestră de Richard Strauss și l-am văzut, mereu, ca membru titular al colectivului simfonic al Filarmonicii „George Enescu”, din 1954 și până în 1966, an care a marcat trecerea sa la Conservatorul „Ciprian Porumbescu”, în calitate de profesor și de dirijor la foarte cunoscuta și apreciată orchestră „Camera-ta”, cu care avea să obțină mulți lauri, cei mai importanți constituindu-i medalia Fundației „Herbert von Karajan”, în 1974, iar un an mai târziu, medalia „Richard Wagner”. Așadar, un artist cu o carieră internațională bine conturată, vine, iată, la Constanța, să formeze, în 1978, o orchestră simfonică. El nu e nici fiul acestui oraș și nici nu e atras de o practică concertistică deosebită, care ar fi existat în Pontul Euxin. Are, însă, credința nestrămutată că, aici, se poate încheia un colectiv artistic de nădejde; că, la capătul drumului, va reuși să innobileze simțămintele constanțenilor pentru muzica concertistică, iar prin educația muzicală, generații

după generații vor putea sorbi cu nesat, din cupa comorilor muzicale naționale și mondiale. Are în minte, probabil, cuvintele marelui Enescu: „**Muzica este un mod de exprimare foarte simplu. Ajungînd la liman, privesc în urmă oceanul vieții; valorile se pierd în depărtări și nu mai rămîne decit o oglindă lucie care răsfrînge cerul — cerul meu: MUZICA!**”.

Paul Staicu găsește sprijin necondiționat de la acci oameni înțelepți, care conduc destinele Constanței. După căutări minuțioase, care nu țin scama doar de diplome, ci — mai ales — de talent și seriozitate, își formează colectivul și pornește la drum. Un drum greu pentru început, deoarece, aici, nu există o tradiție simfonică; dar cu atit mai încăpățînați, înversunați și doritori de izbîndă, intru legarea numelui lor, în veci, de vremea nouă, simfonică, a orașului. Nu au încă o sală a lor, propice manifestărilor genului, dar nu dezarmează. Li se pune la dispoziție sala Teatrului Liric, ori sala Studio, a aceluiași teatru. Auditorii sînt puțini la număr, iar concertele nu prea dese; iată însă, că **interpretarea** dată de acești tineri, opusurilor abordate, se face auzită din ce în ce, pretutindeni. Vine și publicul, numărul de concerte se îndesește, apar și impresarii străini care duc această orchestră — „ca o demnă reprezentantă a excelenței școli românești”, după cum afirmă cele mai multe cotidiene de pe mapamond — pe toate meridianele lumii: din Spania și Portugalia, prin Italia, Canada și Statele Unite ale Americii, ani la rînd. 100 000 de spectatori la concertele susținute acasă, constituie o cifră uriașă pentru Constanța; 200 000 de auditori, la concertele simfonicele constanțean aflat în turnee, în țări străine, constituie toți atitii prieteni și admiratori ai României. Se cuvine, deci, a mai aminti și pe alți citiva artiști din acest minunat colectiv, care prin practica lor **concertistică** și-au consolidat specializarea lor **instrumentistic-orchestrală**.

Iată-l pe tînărul **Andrei Deleanu**, una din marile speranțe ale pianisticii românești (nu înțelegem de ce Bucureștiul nu-l programează, cu toate insistențele cronicarilor de specialitate); iată-l pe clarinetistul **Sorin Jugănar**, care ne oferă un regal din Concertul nr. 1 op. 73, în fa minor, de Weber; iată-i pe tinerii corniști **Cristian Codreanu** și pe **Mircea Tegeșiu**, care ne incintă în Mozart (concertul în mi bemol major K. W. 495) și, respectiv, în Richard Strauss; iată-l pe violoncelistul **Gabriel George Tănăsescu**, ce farmecă auditorii în „Variatunile pe o temă rocooco” de Ciaikovski, ori pe flautistul **Liviu Cristian** care strălucește în suitele marelui Bach; dar, mai ales, să aplaudăm întregul colectiv simfonic constanțean care, impunîndu-și o linie de conduită artistică serioasă și-a format un vast repertoriu concertistic și cameral, în care integralele beethoveniene, brahmsiene, schumanniene etc., ca și popularizarea muzicii românești, de la Enescu la cei mai tineri compozitori, se află pe primul plan.

Orchestra Simfonică din Constanța este cea mai tînără instituție, din acest gen, din țara noastră. Salutîndu-i activitatea

CAP LIMPEDE

● **O CASA A MUZICII**. La mijlocul lunii trecute mindria proverbială a lugojenilor a cunoscut încă un triumf: pe strada Magnoliei își deschidea ușile Casa Muzicii, noua expoziție permanentă a Muzeului de istorie și etnografie a municipiului. Evenimentul s-a consumat în fața unui public numeros și curios să vadă ce adăposteste clădirea aceasta frumoasă trecută prin focul renovărilor. Prima zi din viața acestui lăcaș a fost o sărbătoare, a cîntat corul **Ion Vidu** (care implineste în aceste zile 175 de ani!) dirijat de Remus Tașcău și o formație instrumentală camerală a Sindicatului învățămint, totul în superba curte interioară, la cotele unui profesionalism autentic cu care lugojenii, melomani din tată în fiu,

sînt obișnuiți. Muzica este domeniul privilegiat al vieții culturale de aici, chiar istoria așezării nu se poate scrie fără trimiteri dese și substanțiale la lumea melosului. Tocmai de aceea este legitimă prezența unei secții muzeistice care surprinde prin bogăția informațiilor, documentelor, fotografiilor sau pieselor alcătuitoare care coboară pînă la secolul al XVIII-lea prin partitura de punere pe note a unui cîntec popular românesc făcută de revoluționarul Eftimie Murgu. Culegerea folclorului muzical a fost o preocupare constantă a muzicologilor lugojeni (Nica Iancu-Iancovici, Sofia Vlad Rădulescu, Tiberiu Brediceanu, Nicolae Ursu și... Bela Bartok) și această preocupare este ilustrată elocvent aici, mai ales că folclorul, de orice

fel, a fost o armă de seamă în lupta pentru libertate națională. Cronologia urmată de realizatorii expoziției continuă cu începuturile corului intitulat Reuniunea Română de cîntări și muzică (prin 1808—1810), formă de manifestare a unității de gînd și de națiune a românilor din imperiu (fenomenul corurilor românești apărute aproape în fiecare sat merită toată atenția istoricilor, în care românii se puteau întîlni nestingherii, puteau comunica fără probleme, în grupuri mari). Prezența, din 1886, la pupitrul de dirijor a lui Ion Vidu marchează un plus de maturitate artistică, Reuniunea își îmbogățește repertoriul și încep contacte cu coruri din Principate, în special cu cele din Iași și București, încă un mod de a sublinia ideea

unității naționale. După moartea lui Ion Vidu, documentele din Casa Muzicii consemnează apariția la pupitrul de conducător a lui Filaret Barbu, nume de rezonanță în muzica noastră, urmat de Dimitrie Stan, în 1940 și de Remus Tașcău, din 1968.

Sălile de la etaj grupează expozate aparținînd mrlor personalități muzicale lugojene, Vidu și Tiberiu Brediceanu, într-o cameră, Filaret Barbu și Traian Grozăvescu în cealaltă, partituri, plane, afișe, fotografii care ajung pînă la distincțiile cîștigate de corul Ion Vidu la festivalurile internaționale.

Expoziția este organizată impecabil iar muzica răspîndită discret și difuz din camera de audii dă senzația că trăiește o istorie vie a muzicii, o istorie aproape concretă.

fructuoasă, care a impus-o în viața muzicală românească, doar în cișiva ani, să reamintim gândul enescian — plin de tîlc — care capătă, aici, cele mai prezente semnificații: „Podiumul de concert nu a fost creat doar pentru virtuozii, ci uneori și pentru o orcheastră cu dirijorul ei!”.

CLAUDIU NEGULESCU

Polul binelui

În filmul cu tineri și despre tineri se poartă, în ultima vreme, modelul **cale după realitate**. În cadrul formulei, gradul de autenticitate este direct proporțional cu gradul de fidelitate a „copiei după natură”. Dacă multă vreme filmului românesc (în genere) și filmului de actualitate (în special) li s-a reproșat lipsa de naturalitate, aerul construit, factice, personajele compuse după scheme prea repede uzate, s-ar părea că în momentul de față acest handicap a fost în bună măsură depășit. Acum secțiunile în real mustesc de adevăr, uneori pînă la senzația (nu întotdeauna agreabilă) de prelungire a realului în film. Ar trebui să ne bucurăm? Din punctul de vedere strict profesionalist, al maturității formulei cinematografice (și, în fond, epice) — da. Ar trebui. Dar, ca în orice formulă, nevoia de altceva se instalează rapid și astfel începem să cîntărim calitatea actului artistic numai prin ceea ce aduce artistul (recte, cineastul) ca original, deci necanonice, în marginea formulei.

Față de **Raliul** lui Mircea Drăgan sau **Rideți ca-n viață**, al lui Andrei Blaier de pîidă, care se susțin și ele pe scenarii bine articulate, cu eroi plauzibili, la aceasta adăugîndu-se și atribuțiile unei bune realizări actoricești, recentul film al lui Nicolae Corjor, **Declarație de dragoste** (scenariul de George Șovu) aduce în plus ridicarea în generalitate a faptului de viață.

Epic, filmul lui Nicolae Corjor este rezumabil în câteva propoziții. Între doi adolescenți în ultima clasă de liceu se infiripă o delicată poveste de dragoste (ca pretutîndeni în romanele cunoscutului autor de literatură pentru cei tineri care este George Șovu). Boicotul tandru-obtuz al familiei băiatului, al profesorilor, reușește să-i izoleze unul de celălalt o vreme, potențînd astfel afectiv regăsirea pe care o va aduce finalul. În rest, citeva portrete (unele absolut savuroase): tatăl lui Alexandru (**Constantin Diplan**), echilibrat, increzător în înțelepciunea băiatului, apoi mama (**Adela Mărculescu**), profesorul de filozofie (**Ion Caramitru**), profesoara de matematică (**Tamara Bucuiceanu**), „Tăticu” (**Dorel Vișan**), șef de echipă pe șantierul Canal Dunăre — Marea Neagră, o jună debutant-senzuală, pînă la urmă, fată cumsecade (**Carmen Enea**) etc. Scenariul lui George Șovu este construit din perspectiva și în favoarea evidentă a tinerilor. Frumoasa „părținare” e, de altfel, reconfortantă. Sigur, docto-

rița Birsan (**Adela Mărculescu**) e o mamă iubitoare, dar cam fără vocație. Felul ei de a se amesteca în viața fiului, în începutul lui de intimitate este, dacă nu tipic (din păcate, sala plină de tineri a cinematografului Scala, „tălăzuia” de satisfacția recunoașterii... prototipului!), în orice caz destul de comun. Desigur, „Isoscel”, profesoara de matematică (**Tamara Bucuiceanu**, plină de vervă și de umor, ca întotdeauna) e aproape o caricatură. Dar cine dintre noi nu păstrează, iarăși din păcate, în amintirile sale „scolare” vreun portret asemănător? Categoriei „bunilor” — Socrate (**Ion Caramitru**), apoi tatăl lui Alexandru Birsan și „Tăticu” — li se acordă ceva mai puțină atenție și, într-un fel, e firesc. Pentru că **Polul binelui** îl constituie în **Declarație de dragoste** cuplul Alexandru — Ioana (respectiv, **Adrian Păduraru**, **Teodora Mares**). Doi tineri frumoși și maturi în inocența lor. Inefabilul portret al dragostei lor e desenat admirabil de către operatorul **Doru Mitran** și încadrat unor decoruri de bun gust și funcționalitate, semnate de **Ion Nedelcu**. Se mizează mult pe frumusețea chipurilor lor, pe tinerețea lor cumva exemplară (**Teodora Mares** este încă studentă a I.A.T.C.) Pe de altă parte, tribulațiile psihologice ale fiecăruia dintre ei

(Ioana are o situație familială care amenință să devină dramatică, iar Alexandru luptă nu doar cu opoziția mamei sale, dar și cu... tentația senzuală — **Mihaela**, interpretată de **Carmen Enea**) prilejuiesc interpretelor partituri cit de cit complexe, în limitele impuse de filmul ca atare: limitele simplității. Deși foarte simplă, povestea din **Declarație de dragoste** vizează generalitatea. Filmul lui Nicolae Corjor încearcă un fel de portret-robot al acestei vârste, atașant, frumos, pe alocuri pînă la calofilie. Muzica lui Florin Bogardo prinde foarte bine tonul filmului, colaborînd eficient la senzația globală de tinerețe, vitalitate, suavitate.

Încheiat cu un happy-end de cea mai pură speță, de fapt, un topos al peliculelor cu asemenea subiect (o plajă, cei doi alergînd unul spre celălalt într-o regăsimire apo-teotică, s.a.m.d.), **Declarație de dragoste** nu-și pierde cu toate acestea verosimilitatea. Pentru că finalul optimist e, totuși, compensator.

Poate că „primejdiiile” care amenință sentimentele celor doi nu sînt tocmai dramatice (aici, filmul rămîne totuși, o schiță). că unele situații sînt previzibile. Cu toate astea, filmul lui Nicolae Corjor e plăcut, sincer, firesc. Ceea ce, de fapt, înseamnă mult!

TANIA RADU

Culoarea ca oglindă a gândului

Pictor de inefabilă expresie, Horea Cucerzan ne incintă din nou, printr-o suită de lucrări găzduite de simezele Galeriei de artă ale municipiului București, etalînd aceeași rafinată înțelegere a culorilor sale cu lumina, aceeași înnăscută predispoziție a sa pentru „a povesti” o atmosferă calmă, elevată, cu personaje învăluite într-un fragil hieratism, personaje copleșite parcă de-o liniște totală, aproape muzicală. Rotunjită ca o aripă albă aflată în odihnă, sau alungită-n curgeri line, domoale, dulci, linia desenului său beneficiază de-un cromatism adecvat, cu tonuri de alb îndelung decantate, sau cu ocruri palide ce involbură suprafața și aerul compozițiilor. Lucrările sale ne dau senzația că am privi un vis ce se destramă, sau, dimpotrivă, se-ncheagă chiar pe ochii noștri. Ceva ca o continuă cădere de lumini aburoase, de sunete ce se sting sau încep a se naște, ceva ca sufletul unei poezii ce se rostotește singură. Aproape că am fi tentați să spunem că tablourilor sale le lipsește viața, într-atît de aerată și limpede este clipa asupra căreia pictorul s-a aplecat cu respirația parcă tăiată, parcă speriat să nu care cumva să tulbure vraja și taina ce i s-au arătat și pe care neapărat vrea să le „povestească”, să le „traducă” prin limbajul aparte al picturii. Astfel, printr-o remarcabilă adîncire în sine, printr-o reculegere înteroară amplă, pictorul va alcătui, din liniște și culoare, imaginea unei amintiri, nașterea muzicii, ivirea luminii, sau, cum însuși spune, o devenire. În punctul de plecare, în centrul și la capătul demersului său artistic vom înțeli nu doar chipul real al lucrurilor și ființelor, ci acel permanent dialog între ceea ce se vede și ceea ce doar se bănuie a exista. Pe de-o parte, rostînd lumea înconjurătoare, pictorul apelează la o a-nume imagine simbolizînd realul. Pe de altă parte, rostîndu-se pe sine, pictorul își va concentra atenția asupra semnificațiilor plastice ce decurg din acele simboluri. Este un drum greu acesta, al permanențului dialog dintre vizibil și invizibil, un drum ce se parcurge cu o imensă cheltuire de talent, cu o pronunțată adevărare a uneltelor la limbaj, cu o nedezmințită încredere în puterea culorii ca o oglindă a sufletului, a gândului. Este, în fond, drumul pe care-l parcurge, pînă la urmă, orice artist ce-și află propriul univers, acel ceva pe care vrea să-l comunice lumii. Cum spuneam, prin această nouă expoziție a sa, Horea Cucerzan ne incintă din nou și ne îndreptățește să credem că arta sa a ajuns în acel teritoriu interior din mijlocul căruia ni se adresează cit mai direct cu putință, slujînd înobilării ochiului nostru cu gânduri de cea mai aleasă tinută.

VICTOR NIȚĂ

CAP LIMPEDE

Lugojul, mica Vienă a Banatului trăiește, prin deschiderea ușilor acestei Case a Muzicii un act de dreptate. (Ioan T. Morar).

PATIMA PICTURII

Doi medici, **Sever Miu** și **Cristian Calcan**, membri ai cenuclului de artă plastică „Ion Tuculescu”, s-au încumetat, prin expozițiile deschise în holul Bibliotecii „Mihail Sadoveanu” și, respectiv, în foaierul Teatrului de Comedie, să se confrunte cu exigențele mai mult sau mai puțin mari ale iubitorilor de frumos. Pictura lor, aflată, pentru fiecare în parte, la a doua înțilnire cu marele public, nu este doar o simplă preocupare, o dulce amăgire întru culoare, nu este un divertisment, un amatorism căldut sau un mod oarecare de umplere a timpului liber.

Dimpotrivă, dublată de solide cunoștințe tehnice și incontestabil har, pictura celor doi medici vine din acel curat-teritoriu pe care l-am numi chiar patima picturii, acea mereu neostoită dorință de-a comunica, de-a mărturisii, prin culoare, frumusețea și deopotrivă taina clipei, a lumii înconjurătoare. Mai romantic, mai curcit de realul imediat, în materialitatea căruia descoperă semnele dintotdeauna ale vieții, **Sever Miu** se arată a fi curcit de subtilul dialog al culorilor îndelung prelucrate. Peisajele sale cu variate și rafinate griuri de verde alternînd cu sensibile tușe de sîneș arșă sau de ocruri, fac dovada limpede și clară că pictorul se străduie și reușește să-și domine propriul act artistic. Firește, atmosfera generală este impregnată

de un lirism evident, blind sau sălbatic, molcom sau dezlanțuit, întunecat sau luminos, antiteze ce conferă expoziției sale un farmec aparte. Celălalt pictor, **Cristian Calcan**, aderînd la un limbaj plastic intrucivă mai sofisticat, se-arată a fi preocupat de „aventurile” luminii la incidența ei cu forme mai mult sau mai puțin abstracte, motiv pentru care, pe-alcuiri, emoția este în suferință, adică oarecum absentă. Mai tirziu, cînd tehnica în sine va fi doar un mijloc plastic și nu un pretext, căutările sale, aflate deocamdată doar într-o fază experimentală, îl vor servi din plin, convingerea noastră fiind că pictorul se va reîntoarce la figurativul pe care, din păcate, l-a părăsit prea repede. Dar, sînt un caz și-n cellalt, amîndoi pictorii meri-

tă sincere felicitări pentru credința lor în puterea picturii de a-i exprima, de a-i destăinui. (Victor Niță).

Cronica literară

Geneza romanului românesc

După **Romanul românesc și problematica omului contemporan** (1977), Anton Cosma (n. Tiur-Alba, 4 mai 1940) se ocupă într-un tot atît de laborios eseu de **Geneza romanului românesc** (Eminescu, 1985) în trei mari capitole, primul urmărind nașterea romanului românesc de la **Istoria ieroglică** pînă la **Ciocoi vechi și noi**, al doilea nașterea romanului românesc modern, identifică în **Amintiri din copilărie** de Ion Creangă, și al treilea nașterea romancierului socotit a fi la noi Ioan Slavici.

Că romanul este forma modernă a epopeii a devenit aproape un truism. Explicația că romanul ca speță se datorește părăsirii mentalității anistorice (mitică și etică) și trecerii la mentalitatea istorică (științifică și politică), a unei mentalități închise în favoarea unei mentalități deschise, a dat-o în **Teoria romanului** (1920) G. Lukács. Mai nou, Northrop Frye face în **Anatomia criticii** (1957) distincția între cei doi termeni englezi: **romance** (povestire medievală în versuri cavalierească sau proză cu scene și întimplări depărtate de viața de fiecare zi, ori în fine cu fapte, episoade, afaceri de dragoste, evenimente bizare, mișcătoare, imaginare) și **novel** (proză narativă de ficțiune cu caractere și acțiuni reprezentative din viața reală în continuu conflict, roman). De observat însă că francezii definesc ambele forme de narațiuni prin cuvîntul roman și povestirea în versuri medievală, falsă sau adevărată (**Roman de Renart**) și povestirea de aventuri imaginare, combinate spre a interesa pe cititor. Aceeași situație la italieni al căror unic termen este **romanzo** folosit și pentru un scriitor antic (**il romanzo di Petronio**) și pentru ciclul breton (**i romanzi del ciclo bretoneo**), ca și pentru autorii moderni (**i romanzi din Dostoievski**). „Fare della storia un romanzo” înseamnă în italianește a nara fără rigoare critică, prin urmare a fabula. Înțelegem de ce Peru Bar a radus în 1799 prin cuvîntul **roman** romanul popular al lui Giulio Cesare Croce della Lira **Le sottilissime astuzie di Bertoldo** (1592); „Mai mult decît două sute de ani sînt de cînd neamul italianesc să desfătează cu dulceața cetirii acestui roman mic comicesc”. O greșeală de tipar face ca ultimul cuvînt să fie la Anton Cosma **romancesc**, ceea ce ar întări ideea sa că romanul modern s-a născut din cronici, cum argumentează permanent, în vreme ce **Bertoldo** e îndatorat mentalității anistorice, etice. Fapt este că la 1840 I. D. Negulici nu face în prefața traducerii la **Judita** franceză sau **Ciotilda** și **Edmund** de I. E. Paccard deosebirea dintre romane și romanțuri, considerînd că unele romanțuri sînt rele, iar altele „foarte bune”. La fel crede P. Teulescu traducînd în 1847 **Indiana** de George Sand: „Romanțurile care au de princip morală... sînt folositoare”. Nici Radu Ionescu nu cunoștea în 1861 alt termen pentru roman decît acela de romanț și, referîndu-se la Balzac, susținea că „faptele mari ale istoriei, sentimentele puternice ale sufletului, obiceiurile vieții, romanțul cuprinde tot, exprîmă tot”. Va să zică romanțul, termen preluat la noi din italianește, echivala la această dată termenul francez de roman și nu era în contradicție cu viziunea istorică asupra lumii. De aceea sub **Ciocoi vechi și noi** (1862—1963) de Nicolae Filimon citim titlatura „roman original”, cu, toae că în prefața autorul pretinde că umbliă de mult timp „cu această navelă” spre a o dedica unei „clase de oameni”. Este clar că pentru Nicolae Filimon termenii romanț și navelă au aceeași semnificație. Este o problemă dacă pentru I. Eliade-Rădulescu termenul de mitistorie unea în chip conștient termenii englezești de **romance** și **novel**. Dacă este adevărat că romanul rezultă din eliminarea mitologiei și afirmarea vieții jurnaliere (Northrop Frye), cronicile oferă încă prea puține date spre a vorbi, sub acest raport, fie și numai de o „Degradare” a lor spre roman. **Istoria ieroglică** a lui Dimitrie Cantemir, adevărat **Roman de Renart**, cum s-a spus, nu urmează, ci precede cronica lui Neculce unde istoria e narată, în opinia lui Anton Cosma, ca simplă viață omenească. Da, dar ca realitate, nu ca ficțiune semnificativă. Intenția literară (retorică romanului cu cheie, travestirea personajelor, introducerea fabulelor în fabulă) e vizibilă la Cantemir, pe cînd la Neculce poate beneficia de tipologie, doar dacă nu-i cunoaștem din documente eroii, ori dacă-i ignorăm cu bună știință. Apreciem, desigur, formele literare, tipul expozițiv, portretul, ironia, parentologia, imaginarul însă, creația, lipsesc. Altfel, desigur, sînt cronicile rimate, cîntece bătrînești așemenea celor populare și cu totul altceva **Taganiada**, „poemation eroi-cómico-satiric” cu savuroase, ce-i drept, auto-comentarii, nu ofuși superioare textului propriu-zis. Nu cred că e cazul de a asimila romanului **Românii sub Mihai vod Viteazul** de N. Bălcescu și **Peregrinul transilvan** de Ion Codru Drăgușanu. Ceea ce lipsește acestor din urmă scrieri este tot ficțiunea, absorbirea documentului în imaginație, cu un cuvînt creația (în **Peregrinul transilvan** și proprietatea limbii).

Creangă ilustrează în cel de al doilea capitol trecerea de la poveste sau basm la roman, de la **Povestea lui Harap Alb** la **Amintiri din copilărie**, acestea fiind considerate pe drept cuvînt „primul roman modern românesc”. Lucrul l-a spus înții Maiorescu în 1882 și, cum aflăm acum, Ion Nădejde în a sa **Istoria limbii și literaturii române** (1886): și Pompiliu Constantinescu într-un articol din **Kalende** (1928): **Considerații asupra romanului românesc**. Trecem peste faptul că Nădejde compară pe Creangă cu Gogol din **Suflete moarte**, iar Pompiliu Constantinescu vede în **Amintiri din copilărie** „modelul romanului regionalist”, deoarece și Anton Cosma descoperă la Ion Creangă, în mod neavenit, romantism (fiindcă vorbește de „mitul copilăriei ireversibile”), un fond liric („emoția eternă a insului înaintea iconei copilăriei”) și chiar o poezie „tragică”. Dealtfel afirmația că „scrierea lui Ion Creangă este o autobiografie esențială a autorului ei ca om al unei anumite epoci a istoriei societății noastre” nu vine în întregime în sprijinul ideii că **Amintiri din copilărie** sînt un roman, o operă de ficțiune.

În legătură cu cel de al treilea capitol, încercăm o îndoielă că Ioan Slavici ar fi primul romancier român cu deplina conștiință a speciei. Inițial și singurul său roman bun, **Mara**, a apărut în revistă în 1894 și în volum în 1906 (în revistă era intitulat **nuvelă**). **Viața la țară** de Duiliu Zamfirescu, inițial volum din **Cielul Coomăneștilr**, a apărut în revistă în 1894—1895, iar în volum în 1898. Dacă **Viața la țară** nu e mai bun decît **Mara**, corespondența lui Duiliu Zamfirescu relevă, în orice caz, un mult mai modern cunoașcător al condițiilor speciei decît autorul cronicii **Romancele vieții** (1909) Ioan Slavici (vezi și ediția cu acest titlu din 1979 a lui Anton Cosma).

AL. PIRU

Ipostaze ale spiritului ci

Școală a răspunderii civice • Forum al participării la viața cetății

TRIBUNA DEMOCRATIEI

Inițiate din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, adunările publice intitulate Tribuna democrației reprezintă o formă de activitate a Frontului Democrației și Unității Socialiste, o modalitate eficientă de exercitare a drepturilor cetățenești, în realizarea unui amplu și eficient dialog între cetățeni și organele locale. Această formă originală concepută de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste a devenit o școală a răspunderii, a participării la treburile obștii, un forum de dezbateri și soluționare a problemelor de interes major. Tovarășul

Nicolae Ceaușescu spunea: „Putem și trebuie să discutăm în cadrul adunărilor Frontului Democrației și Unității Socialiste, în cadrul „Tribunei democrației” orice problemă”. Paginile pe care le publicăm sub genericul „Școală a răspunderii civice, forum al participării la viața cetății” intenționează să prezinte modul în care au loc aceste discuții, propunerile făcute de cetățeni, felul în care decurg și sint organizate, promptitudinea cu care organele locale răspund solicitărilor concetățenilor lor, cu alte cuvinte, pulsul fierbinte al acestui original organism al democrației românești.

Satul a vrut, satul a făcut

Sub un cer curat ca un gînd roșit limpede, drumul înspre Paltin se ține strîns de firul apelor, mai întîi pe lingă albia Putnei iar de la Năruja mai sus pe malul Zăbalei, riu năruș cu vale de fluviu, iute ca o săgeată și înălbindu-se înspumat ca șampania acolo unde pînteni muntelui Tojanul îi așină calea. Pînă într-o vreme destul de apropiată de noi, înspre Paltin, către o margine a Vrancei, nici drum nu era, se spune, cine vroia să meargă pe valea Zăbalei mergea chiar pe lingă apă, pe făgașul bolovănos al rîului. Altă cale ar mai fi fost să treci de vreo treizeci de ori Putna, tot la vaduri mai lesnicioase, pe care le știau doar localnicii, și apoi să urci către comuna Andrieș, dincolo de care începea Vrancea, din dealul Fetigului, intrarea în acest ținut fiind semnalată printr-o poartă pe care trebuia s-o deschizi și s-o închizi apoi la loc. Țara Vrancei avea o identitate pe care ținea a o face cunoscută oricui i-ar fi trecut pragul. Și despre felul cum a ținut comuna Paltin să-și păstreze, la rîndu-i, această identitate, ar trebui spus că ea s-a alcătuit prin aflarea unui necesar echilibru, între statornicie și temeritate, între viața întemeiată pe rînduieșile moștenite și cea care se întemeiază tot mai mult pe desprinsese din mersul lumii și din trecerea peste pragurile înnoirilor pe care le aduce timpul. Iar acest echilibru a căutat a se alcătui la fel de firesc precum între coroana avîntată spre cer și rădăcinile înfipte în pămînt ale paltinilor de la care se zice că satul și-a tras numele. Unul din-

tre acești paltini s-ar fi înălțat, se mai zice, chiar pe locul unde se întinde astăzi gospodăria Clemanței Tunurică, în vremuri de demult loc de popas vestit pe toată valea Zăbalei, unde sub acoperișul aceluia frunzar gigantic ar fi încăput să dejuge pînă la zece care cu boi.

Dar Paltin, cum zice primarul Serafim Vilcan, a fost un sat sărac, poate cel mai sărac de pe valea Zăbalei. Pe vremuri, cel care se chema că e mai înstărit își făcea casa nu departe, într-o comună aflată mai jos, la Năruja, acolo unde Zăbala se varsă în riu Putnei. Năruja era centrul de plasă și avea măcar un drum pe care se putea ajunge, prin Vidra, pînă la Focșani, Paltin nici drum n-a avut, într-adevăr, pînă după al doilea război mondial cînd se zice că niște tancuri nemțești în retragere ar fi greșit drumul, în loc s-o ia de la Năruja la dreapta, pe firul Putnei, au nimerit pe valea Zăbalei ca într-o capcană și acolo au depus armele.

După ce-a fost croit însă și drumul care se strecoară spre Paltin și mai sus, spre Nereju, cînd de o parte și cînd de alta a firului alb al Zăbalei și împletindu-se strîns cu el, s-a întîmplat ca din sat să plece, într-o vreme, destul de mulți oameni, cei mai mulți se duceau să intre ca mineri pe Valea Jiului, familii întregi precum Poienaru sau Doldor. În cițiva ani, la Paltin au fost de numărăt vreo 50 de familii mai puțin. Nu putea fi vorba de o risipire a satului, cu atît mai mult cu cît cei plecați aveau de gînd să se întoarcă îndărăt în satul lor, pe măsură ce ajungeau la anii de pensie, dar întîmplarea aceasta a dus la o idee neașteptată, la o reacție surprinzătoare, fiindcă în același timp cînd unii plecau iar alții se pregăteau să plece a apărut necesară, celor care vroiau să rămînă pe loc, ridicarea unui semn de statornicie în Paltin. Pentru acești oameni neaflindu-se pe lume un semn de

statornicie mai temeinic decît acela intruchipat în zidirea unei case. Ei au făcut o casă, așadar, o casă-muzeu, și dacă astăzi vine vorba despre Muzeul de etnografie și artă populară din Paltin localnicii știu că, la urma urmei, puține comune din țară pot să fie mindre că au vreunul la fel de frumos. Nu l-au amenajat în vreo încăpere liberă a școlii și nu l-au încropit din citeva piese strînse în grabă, ca să mai implinească un punct cuprins în programele de activitate culturală, ci au construit din lemn nou o casă așa cum la Paltin știau și mai știu întă a face mulți meșteri dulgheri, între ei mai cunoscuți fiind Nicolae Stoica, Ion Cîntacea, Ion Vătafu, Ștefan și Hristea Mocanu. Nu greșim însă deloc dacă spunem că ridicarea acestui așezămînt de cultură și alcătuirea colecției lui au fost fapta întregului sat. Satul a vrut, satul a făcut, cum nimerit zice Valentin Păun, președintele Consiliului comunal al Frontului Democrației și Unității Socialiste. Și, după cum adaugă tot el, în istoria acestei obști de țărani vrînceni, în care unirea într-un gînd și o faptă a tuturor are temeiuri și rădăcini vechi, anii din urmă au configurat trăsături noi ale acestei unități, prin cadrul nou în care ea a avut să se exprime, pe de o parte, iar pe de altă parte prin însemnătatea din ce în ce mai mare pe care o au în viața satului inițiativele oamenilor, propunerile formulate în cadrul larg democratic al „Tribunei democrației”.

La cîtva timp după construirea muzeului în care se regăsesc astăzi mărturii despre istoria, portul, datele ce intruchipează identitatea arhaică a satului, a început la Paltin ridicarea unui sediu nou politic-administrativ și cultural. Și președintele Consiliului comunal al Frontului Democrației și Unității Socialiste își amintește: „Din fondurile de jumătate de milion pe care comuna le-a primit din partea

statului, s-a ridicat o clădire al cărei preț atinge trei milioane, găzduind căminul cultural, primăria, o bibliotecă și poșta comunală, iar această sporire de preț se datorează de bună seamă faptului că arhitectura locală și-a găsit pentru prima oară expresia într-o clădire monumentală, cu balcoane și stîlp și acoperiș concepute după proiecte, aș zice, străvechi. A fost, aceasta, hotărîrea limpede exprimată a tuturor, aici, la Paltin. Și hotărîrea includea și voiața de-a înfăptui, cu toții, ceea ce cu toții gîndiserăm. Nu altfel s-a întîmplat cu dispensarul uman, o altă îndrăzneală, ca să zicem așa, la Paltin, valoarea construcției trecînd cu mult de cele trei sferturi de milion cît reprezenta inițial investiția. A venit apoi rîndul blocului cu 12 apartamente ridicat pentru specialiști. De data aceasta ni s-au acordat fonduri de un milion și jumătate. Aici ne-am ținut mai mult după proiectul inițial, tot ce-am schimbat au fost balcoanele, pe care nu le-am făcut din fier-beton, ci din lemn, și acoperișul. Adică n-am turnat doar planșeu de ciment ci am făcut chiar un acoperiș adevărat, din șindrilă, care schimbă în bine înfățișarea întregii construcții.

Da, este într-adevăr frumos ce-a ieșit din miinile acestor oameni și înfăptuirea gîndului lor limpezit și exprimat în „Tribuna democrației” intruchipează o demnitate nouă a vieții în vatra acestui sat ce și-a găsit izvoare noi de bogăție și forță. Noile edificii ale comunei au o înfățișare, indiscutabil, modernă, dar nu în vreun fel care s-ar vîdi într-un cartier oarecare dintr-un oraș ci păstrînd nealterată întreaga știință străveche de-a lucra lemnul și de-a-l face, după împrejurare și după dorință, fluer, punte sau casă. Astfel, începînd a nu mai fi un secret nici pentru țărani din Paltin că ei au construit mai frumos decît mulți alții, mai aproape de ceea ce a fost și continuă să fie aici

un infailibil simț artistic și bunul gust, a răsărit pînă la urmă în planurile lor, cît se poate de firească, dorința de-a fi vizitați, poate și lăudați. Nu-i vorbă că și împrejurimile și locul în care s-a așezat satul pot să-l împingă pe orice turist care se respectă să le caute și să le admire. Și după exemplul unui țaran care și-a făcut o microhidrocentrală, ori al altor doi, Sava Cosma și Neculai Cîntacea, care și-au făcut în gospodăria lor mori de vînt la care nu mai au nevoie să plătească nici un fel de uium, atragerea unor turiști și primirea lor așa cum se cuvine au reprezentat o problemă de interes obștesc și ea s-a rezolvat după vechea obișnuință că este preferabil ca satul să-și macine la moara proprie. Ideea a fost întoarsă și răsucită în toate înțelesurile ei în „Tribuna democrației” și punînd mină de la mină și ceva bani dar mai ales înțelegîndu-se între ei să pună fiecare umărul la muncă, țărani din Paltin au construit pe muntele Tojanul o cabană de toată frumusețea și, prin preajma ei, 11 căsuțe. Iar gîndul lor ar fi să mai înalțe vreo citeva cabane la fel de arătoase și solide și încăpătoare, zice președintele Consiliului comunal al F.D.U.S. de la care mai aflăm că noul așezămînt turistic funcționează după criterii de confort dintre cele aproximativ pretentioase. Cine se dă în vînt după

Focul de mai t

În țară sint mai mulți Costești dar numai într-unul a „ars biserica”. Tragicul accident (au murit peste 100 de oameni) petrecut prin anii '30, a rămas peste timp ca un semn de tristă celebritate pentru modesta așezare argeșeană, un fel de carte de identitate prin care Costeștii de Argeș se deosebea de alte localități omonime din țară.

O nouă identitate a căpătat această așezare în ultimii douăzeci de ani, mai exact, începînd cu 1968, cînd a fost proclamată oraș. Față de 8 000 de locuitori cîți număra atunci, în Costești, locuiesc astăzi peste 14 000 de oameni, așezarea transformîndu-se dintr-o localitate agrară într-un cochet oraș industrial-agrar, care dă o producție globală industrială de peste 800 milioane lei anual, fiind unul din stilpii de susținere economică a unui județ ce excelează prin forța sa industrială. S-au construit peste 1 500 de apartamente, o rețea de alimentare cu apă de 23 km., canalizare pe 15 km, o stație de epurare mecanică și biologică și o alta de apă potabilă cu o capacitate de 5 000 metri cubi și un debit de 50 litri pe secundă. Pentru rezultatele obținute în gospodărirea și înfrumusețarea localității, orașului Costești i-a fost decer-

De la adunările cetățenești la fapte concrete

confortul frust al naturii e liber, se înțelege, să-și întindă ortul pe iarbă, dar la o adică trebuie să știe că poate găsi aici electricitate și apă la robinet, apă adusă prin conducte de la izvor. Până acum, călătorii care au vrut să innopteze la altin au plătit câte 15 lei, adică destul de ieftin, la primărie. Dar încep să fie destul de mulți cei care vor să stea aici mai mult de-o noapte, ba chiar concediul întreg. Și nu mai e nici noutate că pe la Paltin au început să calce și străini. Un fiu al satului, cum zice Valentin ăun, e asistent la o catedră de franceză prin București și mul s-a dus odată prin Franța - a invitat aici o familie. Franșii au stat o săptămână într-o isuță de pe muntele Tojanul s-au simțit, ziceau, foarte bine. Pe același munte se află, în la un kilometru și jumătate, în la Ion Robu iar ceva mai colo încă vreo două, ale lui Alexandru Rapa și Stan Lăbunț. În afară de vizitele pe care le pot face în această direcție, oaspeții mai sînt îndemnați să coboare înspre cătunul aflat chiar pe coasta muntelui. Cătunul are vreo 20 de case, risipite printre nețe și livezi, și e oricînd gata să răspundă cererii oricărui turist de-a cumpăra de-ale mincării. Pe muntele Tojanul se învîinește astfel, fără zarvă și cu umusețea proprie și inconfundabilă a unui gînd rostit limpede, un gînd despre care alții tot sînt scutți că nu-i ușor de mplinit, șor nu e, dar nici imposibil, sîntă. Și cite comune sau sate de munte n-ar putea să-și invite oaspeții, inclusiv cu un dos bănesc? Calea ar fi, ca să dosim cuvintele lui Valentin ăun, una singură: satul a vrut, satul a făcut!

DUMITRU ELIADE ■

at în 1981 Ordinul Muncii clasa fiind deci frunța pe țară la acest capitol. Nu puțin lucru prezintă și locul III în ramura construcțiilor de mașini obținut mult timp de Întreprinderea de mașini, dispozitive și verificări auto, unitate care, la sfîrșitul primului semestru al acestui an, se afla pe locul întâi între toate întreprinderile constructoare de mașini din țară! Dacă ne raportăm la timp, locul realizat de orașul nostru este cu adevărat extraordinar, pentru că nu e tocmai simplu să treci pas de la o localitate emi-nentă agrară la o urbe frunșă pe țară în domeniul școlilor unice de înaltă precizie, deci într-un domeniu industrial care nici nu gîndeam în urmă-tea cîteva ani. A trebuit să clăim pe un teren complet gol, să construim primarul Ion Dumitru, să așezăm structuri și să creem un mod urban de viață într-un cadru complet nou. A trebuit să găsim, singuri la ce este de făcut și, printr-o diviziune riguroasă a muncii și responsabililor fiecărui cetățean, să reușim să clădirem, edificarea unei noi entități sociale pentru acest ce-țean ce părea uitat de lume și care era vestit doar prin celelalte incendii de dinainte de război. Un recent exemplu de la cetățenesc, de reală tribună democratică îl constituie în-

trunirea care a avut loc la 2 iulie și la care locuitorii orașului, împreună cu deputații, au pus pe tapet noi aspecte ale modernizării urbei lor. Ofiul cel mare al cetățenilor îl reprezintă construirea unei piețe, a căror absență este greu de acceptat pentru un oraș cu puternice resurse locale de aprovizionare agroalimentară. S-au analizat, cum se știe, toate soluțiile și este ca și certă inaugurarea unei moderne piețe cu prilejul zilei recoltei din acest an. De asemenea, oamenii nu se împacă deloc cu starea complexului sportiv, speranțele lor de a-și vedea echipa de fotbal într-un esalon superior depinzînd și de condițiile de pregătire ale sportivilor. Drept urmare, s-a purces deja la amenajarea acestei baze sportive și n-ar fi exclus să auzim cit de curînd de performanțele grupării „Metalul” Costești. Tot atunci a fost reluată o mai veche problemă a cetățenilor - accesul spre I.A.S., pe o stradă care, în sfîrșit, va fi asfaltată și va fi dată în folosință, cel puțin parțial, pînă la 23 August al acestui an.

În acest forum cetățenesc s-au dezbătut și probleme de un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, ambițiile costesteneilor nefiind dintre cele modeste; ei vor să construiască o fabrică de tricotaje (cu 1500 locuri de muncă), un spital pentru copii (cu 250 de paturi), încă 2 școli generale, un hotel cu spații comerciale, o grădiniță de vară cu cinema, o spălătorie chimică, o autobază, o secție de producere a lizinei din porumb (ce va da 35000 tone de borhot pentru zootehnia județului), o secție de reșapat anvelope, o autogară, încă 500 de apartamente în blocuri cu spații comerciale la parter. Realizarea acestor intenții intră în ritmul obișnuit al înălțării acestui oraș și garanția împlinirii lor o dă tocmai cuvîntul cetățenilor prin care institutia democrației socialiste capătă un continut viu, o substanță concretă, verificabilă practic. „Tot ceea ce am făcut și facem are la bază inițiativa oamenilor și sprijinul lor efectiv, fără de care n-ar fi fost posibil chipul nou al orașului nostru. Tribuna democrației noastre este tocmai acest permanent dialog cu oamenii, aplicat concret la situațiile respective. Îmi este foarte greu să fac deosebiri sau distincții fără a avea sentimentul unei incompleți prezentări, dar vă pot da exemple de atașament față de cauza obștii la oameni cum sînt Ion Dumitru, fost primar, acum pensionar, Ion Coman, un mare socialist, Pleșa Gheorghe - un destoinic director la I.S.D.V. și nu mai puțin un dinamic activist obștesc, Eftimie Gheorghe, Nicu Marin, Comănescu Nicolae, Ciobanu Marin, Nedea Marin, Badea Iulian și încă mulți alți cetățeni pentru care cauza întregului oraș e propria lor cauză. Organismele F.D.U.S. au avut această excelentă menire de a pune în valoare interesul, pasiunea și ideile tuturor locuitorilor, care se simt astfel stimulați să-și spună cuvîntul asupra tuturor problemelor urbei noastre și să participe efectiv la creșterea ei”.

Spusele primarului sînt străbătute de același tonic sentiment pe care îl respiră de fapt întregul oraș, o localitate trezită la viață - la propriu și figurat - în anii din urmă, un Costești care a alungat definitiv din memoria sa afectivă, ca pe un coșmar urit, povestea de incendii bisericii, intrată din

realitate în legendă la fel de repede cu ieșirea orașului la o nouă lumină și la o nouă viață în care este din ce în ce mai

puțin loc pentru trecut și foarte multă lucrare la prezent și viitor.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Starea de limpezire

Strada mare din Urziceni, chiar dacă nu are zgîrie nori și pe alocuri mai prezintă casele de țară și de țîrg de provincie, e făcută bec și te petrece cu un aer destul de senin. Cînd am intrat în una din aceste case și am întrebat despre ce discută și ce probleme ridică locuitorii în cadrul Tribunei democrației orașului Urziceni, fără îndoială, mai toți membri ai F.D.U.S., Marin Bratu, președintele consiliului orașenesc al frontului, a spus în acel moment că pe toți îi arde problema recuperării, că, pînă nu demult, o acțiune importantă a fost sprijinirea cu forță de muncă a agriculturii. În acest context, prin organizațiile de sindicat, prin U.T.C., prin organizațiile O.D.U.S. s-a acționat pentru ca toți să participe la întreținerea culturilor de primăvară. La fiecare lot de la cele trei unități agricole existente pe raza orașului s-au pus tăblițe cu numele celor răspunzători de soarta culturilor. Toate aceste acțiuni s-au desfășurat și ele sub genericul Tribunei democrației. Contrariet, dar și jenat, am evitat să precizăm că o cultură de porumb nu poate fi prășită în cadrul Tribunei democrației, care este o formă de dialog, o tribună socială, o modalitate de a dezbate aspecte de politică, probleme cetățenești sau cele legate de bunul mers al obștii. Fierul vechi, hirtia, borcanele, în general recuperarea materialelor refolosibile, intră în preocupările Frontului Democrației și Unității Socialiste, reprezintă chiar activități de bază, dar a spune că un dialog pe o chestiune de interes cetățenesc sau locativ l-ai limpezit stringînd fier vechi, e ca și cum ai spune că planul la recuperarea materialelor refolosibile l-ai îndeplinit organizînd o dezbateră. Am încercat să aflăm programarea reală a întîlnirilor dintre cetățeni, membri ai frontului, și oficialități, personalități sau responsabili din diferite sectoare de activitate, dar, în cele din urmă, respectivele planificări s-au dovedit a fi tot la cine lipsea. Am încercat să găsim măcar o sinteză a problemelor dezbătute și ridicate în cadrul Tribunei democrației la Urziceni, dar pînă la urmă și respectiva sinteză a rămas la fel de departe, închisă într-un dulap al cărui proprietar nu putea fi găsit. Oricum, am fost asigurați de președintele consiliului din oraș că au avut loc asemenea întîlniri lunare în cadrul circumscripțiilor electorale, pe străzi și cartiere, la locurile de muncă și-n aceste întîlniri „s-a dezbătut modul în care locuitorii contribuie la înfrumusețarea orașului, la buna lui gospodărire. Pentru o bună gospodărire, Urziceni au fost împărțiți în mai multe sectoare, repartizate pe întreprinderi, care întreprinderi au obligația de a repara, întreține și dota terenurile de joacă. Ca să fie ca la Urziceni, eu aș propune să dăm niste exemple cu asemenea întreprinderi care și-au adus un aport deosebit, întreprinderea de ferite, întreprinderea de articole de sport „Camping”, Fabrica de produse ceramice, întreprinderea de ulei, S.M.A. etc.” spunea președintele Marin Bratu. Revenind la Tribuna democrației, la discuțiile purtate în acest cadru, ni s-au prezentat acțiunile de plantare a pomilor, a arbuștilor decorativi pe străzile orașului. Tot din sul spunea: „Dacă vreți, tot în cadrul Tribunei democrației s-a hotărît sprijinirea constructorilor de locuințe cu forță de muncă necalificată. În acest an în orașul nostru se construiesc circa 300 de apartamente și ele au fost deja repartizate întreprinderilor. Pentru a grăbi darea în folosință, întreprinderile au trimis muncitorii care să dea o mîna de ajutor. În plus, putem considera că discuțiile purtate în cadrul întreprinderilor se înscriu tot sub genericul Tribunei democrației. În aceste discuții referitoare la recuperarea materialelor refolosibile, oamenii muncii au hotărît nu numai să realizeze sarcinile stabilite prin plan, dar să le și depășească mai ales cele la fier, hirtie, sticlă, plumb, cauciuc. Chiar și șoimii patriei participă la aceste acțiuni de amploare”. Rezultatul discuțiilor s-a consemnat în procesele verbale redactate cu aceste prilejuri și la întîlnirile cu deputații și s-a urmărit transpunerea lui în practică. Chiar dacă n-am putut vedea aceste sinteze, conform relatărilor, ele priveau unele probleme pe linia aprovizionării populației, în sensul aprovizionării magazinelor la orele la care oamenii muncii ieșeau din întreprinderi pentru a putea găsi tot ce au nevoie, propuneri concrete privind mai buna aprovizionare cu mărfuri de sezon, probleme legate de mai buna gospodărire a spațiului locativ, de folosirea eficientă a terenurilor intravilan, de dezvoltarea gospodăriilor anexe și a cantinelor la instituțiile cu posibilități în acest sens. Președintele consiliului orașenesc al frontului ne asigura că toate aceste aspecte ridicate la Tribuna democrației vor fi rezolvate sau vor fi în curs de rezolvare. Vom vedea mai departe și stadiul acestor rezolvări. Întîi să vedem cum vin oamenii la aceste acțiuni. De obicei participă 30-40-50 de oameni. „Vin și ridică probleme esențiale, importante. Noi ținem legătura cu unitățile care au planificarea întîlnirilor din cadrul Tribunei democrației. E drept că nu totdeauna se țin cînd sînt planificate. Dar să nu credeți că ei dau buzna la aceste discuții. Îi mobilizăm prin afișe, prin asociațiile de locatari. În întreprinderi e mai ușor. Îi mobilizăm pe loc”. Care au fost problemele ridicate de cetățeni și rezolvate în mai mică măsură? La această întrebare am aflat că la Urziceni vara există probleme cu apa caldă care nu ajunge pînă la etajul patru. Nu e presiune pe coloană. Dar problema e ca și rezolvată. Au fost date în folosință mai multe

puturi. „Acum crește debitul de apă și am luat măsura ca la jumătate din apartamentele orașului să se dea apă caldă într-o zi, iar la celelalte a doua zi. În acest fel am obținut o creștere a presiunii. Apoi am trecut la repararea coloanelor defecte și oamenii n-au mai venit în această problemă. Apoi am avut problema pînii. Brutăria s-a aflat în remont și o fabrică veche nu făcea față. Aduceam piine de la Ploiești și Slobozia dar acum nu mai avem necazuri, am intrat în normal. Am rezolvat introducerea apei potabile în cartierul Poșta și am mai avea de rezolvat realizarea unei baze de agrement în zona Valea Plopului. Au fost probleme ridicate de repararea unor străzi și s-a reușit să se repare cele mai multe din ele. Se află în curs de amenajare modernizarea pieței care pînă la toamnă va fi gata”.

Deci sînt destule probleme cetățenești la Urziceni pe care oamenii să le discute în cadrul Tribunei democrației. Succesele sînt succese, nu le contestă nimeni, dar Tribuna democrației trebuie să devină ceea ce poate și trebuie să fie, un for al dialogului constructiv. Ca să ne convingem de cele afirmate mai sus am descins în cartierul nou, aflat în spatele Casei de cultură. Urziceni de la șoseaua națională nu sînt tot una cu Urziceni din spatele blocurilor care fac obrazul orașului. Am trecut pe multe alei desfundate, cu noroi, cu bolovani, cu mult gunoi împrăștiat. Am întrebat cetățenii dacă au ridicat aceste probleme în cadrul Tribunei democrației, sau în întîlnirile cu deputatul cartierului. Mai toți cei întrebați nu știau de această formă de activitate iar ca deputat ni l-au indicat pe tovarășul Stanciu de la primărie care este „cel mai mare șef peste asociațiile de locatari”. Am urcat cîteva scări și în apartamente din blocurile de pe strada Pionierului și din împrejurimi. Infiltrațiile cu apă pluvială prin terase au loc și acum, la cîteva săptămîni după reparație, defecțiunile durînd de ani. Pe holurile proaspăt zugrăvite (cu costul suportat de locatari) a început să se prelingă apa, lăsînd pete diforme. Apartamente recent zugrăvite (de 4-5 zile) cu pereți umezi sau coșcoviți, blocuri cu apă cu subsol, semnalată de mai multă vreme și evacuată pe cheltuiala locatarilor. La diferitele sesiuni făcute oamenii au primit diferite răspunsuri din care au înțeles că „nimeni nu este cauza”. Într-o zi, apa din subsolul unui bloc s-a supărat și a urcat pînă la etajul întâi. Și în ciuda discuțiilor, a sesizărilor făcute, situația rămîne aceeași. Am trecut și prin piața agroalimentară a orașului. Mai sînt multe de dezbătut la Tribuna democrației la Urziceni. Dar realizarea tuturor acestor obiective este o treabă în contul tuturor. Discuțiile, oricît de importante, nu pot lua niciodată locul faptelor. După cum o isprăvă, oricît de frumoasă ar fi ea, nu poate fi pusă să discute în locul oamenilor. Oamenii adevărați nu confundă niciodată stîngul cu dreptul, dar nici vorba cu fapta. Iar la Urziceni, pe lingă isprăvile frumoase, unele organizații ale Frontului Democrației și Unității Socialiste încă se mai află într-o stare de limpezire a vorbelor și de desăvîrșire a faptelor. Asta cînd ele nu se confundă sau nu se incurcă.

CORNEL NISTORESCU ■

**Un cîntec revoluționar
cu istorie seculară:
„Deșteaptă-te române“**

Cîntecele cu conținut revoluționar și-au făcut de-a lungul timpului o pasionantă biografie. Realizate în ascuns, învățate în cercuri intime, transmise prin viu grai sau pe calea manuscriselor (adeseori în notație muzicală psaltică, spre a nu putea fi descifrate la prima vedere de organele cenzurii) fie prin lăutari, fie prin școlari, cîntecele patriotice, nu au cunoscut granițe în timp și spațiu.

Cînd au pătruns pe calea tiparului în conștiința maselor, numele autorilor melodiei și textului au trecut în anonimat pentru a-i scăpa pe creatori de represaliile ocirmuirilor. Cînd au apărut primele înregistrări pe discuri de gramofon, iarăși s-au tănuțit autorii. În sfîrșit, pe melodii cunoscute s-au suprapus versuri noi, schimbîndu-se astfel conținutul revoluționar inițial spre a sluji interesele politice de moment ale partidelor istorice. Interzise și apoi repuse în circulație, trecute clandestin peste hotare și difuzate pe diverse căi în rîndurile populației românești din emigrație, aceste cîntece și-au păstrat identitatea națională slujind admirabil la menținerea trează a conștiinței neamului nostru. După 1963, sub imboldul acțiunii de valorificare a patrimoniului spiritual național, Uniunea Tineretului Comunist, Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Compozitorilor au hotărît publicarea celei mai ample antologii de **Cîntece pentru pionieri și școlari** din istoria tiparului nostru muzical. Între 1966-1968, profesorul C.A. Ionescu a adunat melodii ce au făcut epocă de-a lungul a peste 100 de ani, dînd la iveală — în aranjamente pentru voci egale, bărbătești și mixte — piese ca **Pui de lei, Marșul lui Iancu, Pe-al nostru steag, Hora Unirii, Trompetele răsună, Deșteaptă-te române, Voința neamului, Tricolorul, Imnul eroilor** etc. Incepea a doua „tinerete“ a cîntecelor strămoșești ce au legănat, înflăcărat și cimentat într-o unitate de nezdruccinat generația epocii contemporane. Un exemplu elocvent de „biografie“ zbu-ciumată a acestor tipuri de cîntece, îl prezintă imnul pașoptist **Deșteaptă-te române**. Repus definitiv în toate drepturile sale istorice în ultimele două decenii (pe calea tiparului, discului, radio-ului, televiziunii etc.), cîntecul **Deșteaptă-te române** ne oferă încă destule momente inedite, chiar după scurgerea celor aproape 150 de ani de existență.

Nu ne propunem acum, să reluăm procesul de închegare și difuzare a imnului Revoluției de la 1848. S-a scris mult despre acest cîntec patriotic, s-au emis numeroase ipoteze asupra genezei, locului și momentului creerii piesei, s-au iscat controverse științifice asupra compozitorului melodiei și mai ales asupra aranjorilor ei. Ceea ce nu s-a urmărit însă, din lipsă de documente externe, este ecoul internațional al lui **Deșteaptă-te române**, fapt excepțional de semnificativ prin implicațiile sale politico-sociale.

Dacă asupra textului, semnat de Andrei Mureșianu, nu au existat dubii, în schimb asupra muzicii nici pînă azi unisonul cercetătorilor nu pare perfect. Gheorghe Ucenescu, Iacob Mureșianu, George Barițiu, Nicolae Petra Petrescu, Gavriil Musicescu, Iosif Naniescu, Gheorghe Dima, Sterie Stînghie, Theodor T. Burada, Nicolae Iorga, Ion Popescu-Pasărea, Mihail Gr. Poslușnicu, George Călinescu, George Breazu, Gheorghe Ciobanu, Mircea Ștefănescu etc. au atribuit paternitatea melodiei lui Anton Pann, Andrei Mureșianu, G. Ucenescu, Gavriil Musicescu, Iacob Mureșianu și chiar unul... francez (autorul celebrului **Le chant des Girondins**)! Documentele cele mai recente vin să lămurească și această controversă: la baza versurilor lui Andrei Mureșianu se află melodia lui Anton Pann pentru poezia lui Grigore Alexandrescu, **Adio la Tirgoviste**, devenită mai tîrziu romanța **Din sinul mamei mele**. „Potrivirea“ muzicii cu textul patriotic s-a datorat psaltului brașovean Gheorghe Ucenescu, în pragul declanșării Revoluției de la 1848. „Am căutat multe cîntece de probă — notează Gheorghe Ucenescu în manuscrisul **Carte de cînturi**, păstrat astăzi în Biblioteca Academiei Române; iar sosind la următorul cînt **Din sinul mamei mele** și cîntîndu-l, a rămas poetul pe lângă această melodie, obligîndu-mă ca pe duminica viitoare să mă aflu și eu împreună cu oaspeții invitați la grădina ca să sînt după melodia aleasă, poezia ce o va compune pînă atunci. În duminica hotărîită... imi dăte D. Andrei Mureșianu poezia făcută: **Deșteaptă-te române**; îi propunem pînă rînduri și vîzînd că în tot melosul este o minune potrivit, l-am cîntat cu vocea mea tînără și puternică pînă la fine... Din ziua aceea, cîntul **Deșteaptă-te române** s-a făcut cel mai plăcut și mai familiar, iar eu eram poftit în toate părțile ca să-l cînt și să învăț tinerimea a-l cînta bine și regulat“.

De curînd, prin intervenția prof. dr. Virgil Căndea, a sosit în țară o colecție de 34 de discuri vechi, aparținînd regretatului inginer Leon Rusu (născut la 17 martie 1904 în Năsăud și mort la 30 decembrie 1982 în Detroit). Prin amabilitatea secretarului asociației **România**, am putut cerceta aceste înregistrări de excepție, surpriza constituînd-o discul **Columbia-Record** cu **Deșteaptă-te române** (fața I) și **Ca pe la Sibiu-Băluta** (fața II). Ambele piese au fost cîntate de Alexandru Pascu „renumitul harmonist român“. Discul, purtînd emblema „Columbia Graphophone Company“, specifică pe eticheta centrală, că nu poate fi difuzat, decît în U.S.A. și Canada cu 65 centime și 85 centime. Ceea ce rămîne de-a dreptul senzational, ni se pare faptul, că firma americană a ținut să specifice pe etichetă, că **Deșteaptă-te române** a obținut trei premii internaționale (Grand Prizes Paris 1900, St. Louis 1904 și Milano 1906). Asadar, ne aflăm în posesia primei înregistrări a cîntecului nostru revoluționar!

„Biografia“ imnului **Deșteaptă-te române** nu se oprește aici. În clipele de grea opresiune ale imperiului habsburgic sau în momentele de înclăstare politică din timpul celor două războaie mondiale, cîntecul a fost interzisă de a răsună public, compozitorii noștri au cîntat cîntecul sub forme tacite în lucrări ce păreau neutre ca semnificație ideologică. Astfel, în timpul Războiului de independență de la 1877, bucovineanul Ciprian Porumbescu în **Potpourri național** pentru pian și transilvăneanul Iacob Mureșianu în fantezia română pentru pian **De-ai fi iubit o gingasă floare**, în piesa vocală **Pilotul** și în oratoriul **Mănăstirea Argesului**, au introdus inтонаțiile imnului revoluționar pașoptist. George Enescu în **Suita română pentru orchestră în sol minor** (1896), Enrico Mezzetti în doina corală **Plîngerea țării**, Ion Costescu în **Imn** pentru cor de copii, Rudolf Karasz în **Ilustrațiunea română pentru pian**, au continuat la începutul sec. XX valorificarea aceluiași cîntec patriotic. Sînt doar cîteva exemple grăitoare din istoria nescrișă a luptei poporului român, admirabil surprinsă prin acel **Motto al Calendarului popular 1848** publicat la Lugoj: „O, cîntăți români, căci adesea un cîntec este destul să facă pe om nemuritor și o nație fericită. Adesea, u n cîntec a fost mai tare decît armii întregi!“

VIOREL COSMA ■

**CENTENAR
LIVIU
REBREANU**

**merinde
pentru
calvarul
gloriei**

Evocare cu Tiberiu Rebreanu

20. Pozne

Nici la învățatură n-a lăsat de dorit, obținînd la sfîrșitul anului media generală „bine“, adică nota 3, clasificările începînd cu nota 1 = eminent, 2 = foarte bun, 3 = bun, nota 4 însemna suficient, iar nota 5 insuficient.

La purtare fusese notat în primul an cu nota 2 = corespunzător, anul următor cobora la 3 = bună, iar în ultima clasă urmată acolo obține clasificarea cu nota 2 = corespunzătoare, — pe cînd media generală la studii era notată tot cu 3 = adică „bună“, sîltînd în clasa a V-a la „foarte bună“.

Tata îi găsise loc la fosta sa gazdă cînd își făcuse stagiul militar, unde l-a plasat și l-a dat în seama lui badea Arsențe Bachis, cu casa peste podul Budacului, un cartier periferic al urbei.

Printre noii săi colegi de cameră era și Alexa Candale, originar din Poiana Ilvei, cu o clasă superior lui Liviu și cu doi ani mai vîrstnic.

Îi remarcăm pe Candale deoarece a avut contingențe cu scriitorul de-a lungul citorva ani și mai ales în cel mai dificil. Mai putem adăuga și amănuntul că numele și persoana lui Candale revine în manuscrisele și operele lui Liviu Rebreanu, cu precădere în romanul **Ion** unde Candale era botezat Căldăraru, spre deosebire de nuvela **Catastrofa** în care autorul i-a păstrat numele real.

Prieten cu toți membrii familiei Rebreanu și legat de dinșii pînă la capătul zilelor, Alexa Candale a notat unele amintiri despre Liviu Rebreanu, solicitate de profesorul bistritean Ștefan Lupu, doritor să contribuie la lămurirea unor date incerte și controversate, precum

Gaby cel sur

Il vedeam, îl văd și acum, aproape zilnic.

O făptură de fum, siluetă fragilă ștergîndu-se printre ziduri, unul despre care se potrivește credința că înainte de a călca pietrele caldarimului, le cere iertare. Miini nervoase, umflate de vîrstă, capul demn, uscat, luminat de ochi scăpărațori. Părul, de culoarea sării, dar nu sarea domestică, a ospetelor, ci sarea salinei, străbătută de vițe întunecate, densă, dură, primordială.

Cine e? am întrebat cînd i-am fost în sfîrșit, aproape (la căpătîiul, înainte de somnul final al bătrîniului ziarist Leon Legrel) și abia după ce i-am ascultat cuvintele-pangărie, rostite muzical și exaltat, cineva mi-a răspuns: — E Gaby Michăilescu!

Îi citisem, îl citesc și acum cu încintare. Gaby Michăilescu e un amant al lumii teatrului și amintirile pe care le risipește prin ziare și reviste sînt demne de „gravurile“ de epocă evocînd Bucureștii, ale mult-citatului și puțin cititului

Simplă istorie

(Continuare din pagina 9)

universității. Într-un răstimp în care imi căutam un drum, istoria României contemporane mi-a deschis dintr-o dată în față perspectiva a o mie de căi lince posibile. Trebuia doar să aleg — și mai trebuia să am forța de a merge pe calea aleasă. Tare prozaic pare cuvîntul „climat“, luat pare-mi-se din domeniul geografiei sau al meteorologiei, dar fără climatul prielnic (prietenos, l-aș numi) de după 1965 mulți dintre scriitorii importanți de azi s-ar fi ratat penibil sau — știu eu? — glorioși. Pentru mine, deschiderea spre valoare a venit la timp: nu știu dacă, la cincizeci de ani, să zicem, aș mai fi avut puterea s-o iau de la început. Dar mi s-a întins o mină prietenoasă — și nu întimplător re-

adevărata școală urmată de scriitor în cetatea Bistriței.

Aflîndu-ne în posesia acestui caiet autograf, vom spicuie cîteva din evocările ilustrative așternute de Alexa Candale la cîteva zeci de ani de la evenimentele consemnate.

Ne oprim atît asupra raporturilor lor personale cit și mai ales asupra comportamentului elevului Rebreanu în vremea cînd locuia la numita gazdă.

Candale scria bunăoară: „Elevul Liviu Rebreanu era foarte sburdalnic și dezordonat și cam neascultător față de lelea Maria Bachis, gazda noastră, care de cîte ori Liviu făcea vreo ștrengărie, îi muștra și de multe ori îl chiar certa. Noi ceilalți conscolari și camarazi de cortel eram mai înțeleghători și mai supuși. Imi amintesc o întimplare cînd într-o zi, cînd gazdele noastre nu erau acasă ci numai noi, băieții, unii prin curte, alții pe afară, eu învățam în cameră șezînd pe o canapea trasă cu pielea fină de culoare maronie. Cum seadam buchisînd, încercam totodată să mă și distrez, jucîndu-mă cu niște pioane, pe care fără să-mi dau bine seama ce fac, le implîntam în spețeaza canapelei, una cîte una, apoi iar le scoțeam și continuam să le infig pe suprafața încă negăurită. Ciuruisem binișor tapiseria de piele. Venind acasă gazda se năpusti cu mătura în mină asupra lui Liviu trăgîndu-i mai multe lovituri peste spinare și ocărîndu-l în gura mare, convînsă că numai el putea fi capabil de asemenea ispravă, cunoscîndu-l bine ce plătește. Bietul Liviu, neavînd ce face, a tăcut chitic, a răbdat loviturile apoi a zbughit-o în curte și n-a mai revenit decît seara cînd furtuna se mai potolise. Astfel trebui să îndure pe nedrept, de astădată cu totul nevinovat și neaflînd nici-

C. Bacalbașa și propun, alături de tomurile lui Masoff, o istorie insolită a mișcării teatrale românești interbelice. Cele mai multe amintiri îl evocă în ipostaza de impresar de spectacole păguboase pecuniar și totdeauna Gaby cel Sur găsește în memorie doar episoade a căror tirzie luminare hrănește gloria altora, niciodată nu se alintă, își micșorează meritele și ipostaza aceasta și ea, simbolică. Cel dărușii prin vocație și destin, teatrului, au capacitatea mirabilă de a-și topi viața în biografia comună a soldaților scenei, ei îmbătrinesc slujîndu-i pe cei din juru-le, ei sînt memoria monstrilor sacri, sînt croniciarii, peste timp, ai magicului lor har. Dintre tiparele fluide ale scenei Gaby Michăilescu nu ținește după veșmintele Prințului de Dajna ci își caută un loc în, abandonata azi, cușcă a suferului. El suflă role divine, trăiește, murmur cu murmur, versetele paginului templu căruia i s-a dat rob și ne suflă nouă, mai tinerilor decît tineretea sa, replici pe care nu le știm fiindcă nu ne-a fost dat să le memorăm niciodată...
I-au apărut lui Gaby Michăilescu două cărți într-un interval destul de scurt (aud că mai are gata de plumb încă alte șapte) și nimeni nu

pet cuvîntul „prietenos“, pentru că, da, în acel moment istoric, societatea românească a adoptat față de literatură (și față de cultură în general) atitudinea înțeleghătoare, generoasă, lipsită de suspiciuni, fără de care nimic temeinic nu se poate clădi.

Sînt azi poeți „de după 1963“ ale căror nume le știu toată lumea și care se bucură de prețuirea unanimă. Excelent. Un rezultat fericit al climatului despre care vorbeam este și constituirea în timp a unui grup relativ larg de poeți, din toate părțile țării, a căror valoare nu este, după părerea mea, mai mică decît cea a autorilor mereu pomeniți de critici și frecvența asiduu de citorii. Prea puțin știu că, de pildă, Vasile Vlad, Gheorghe Grigurcu, Nora Iuga, Constantin Abăluță, Cristian Simionescu, Miron Cordun (pentru a rămîne în cadrul generației mele) sînt poeți de certă importanță în literatura

odată cine a fost adevăratul făptas al pagubei“.

Candale își continuă mărturisirile relatînd altă întimplare rămasă de pomină în amintirea amindurora.

„Anul următor badea Arsențe și-a vîndut casa unde locuisem cumpărîndu-și una mai mică, constînd din două camere, tot în apropiere, pe o uliță vecină, la capătul dinspre pădurice, împreună cu Liviu, căci aici numai noi doi am fost primiți.“

Stăteam și dormeam în bucătărie. Numai primăvara și vara, cînd era foarte cald, ne plăcea să dormim în podul grajdului, plin cu fin. În această locuință s-a petrecut o întimplare de care ne-am amintit cu Liviu toată viața. Odată, venind la lelea Maria o prietenă de-a sa, tot mărunțică și grăsuță, ca dînsa, care de altfel se vizitau mereu reciproc, s-au retras în camera mare, povestind și glumind și rîzînd cu hohote neîntrerupte. Curioși, eu și Liviu ne-am tras lîngă ușă, ciulind urechile și furișîndu-ne privirea prin geamul ușii. Lelea Maria ne tot striga să ne vedem de treabă și să învățăm, să nu ascultăm spusele celor vîrstnici, spuse ce nu erau de nasul nostru. Noi nici gînd nu aveam s-o ascultăm ci pîndeam tot mai stăruitor la cele două femei prin geamul de sticlă acoperit cu o perdeluță de dantelă. Supărată foc pe noi, lelea Maria apucă în grabă un cuțit mare de bucătărie găsit la îndemînă și bineînțeles, fără să vrea, atinse cu virful cuțitului degetul mare de la mîna stîngă a lui Liviu, care instinctiv se apăra cu mîna de amenințările gazdei. Povestile și glumele prietenilor se curmară brusc, sîrînd să-l panseze pe Liviu a căruia rană sîngera abundent și îi băgase în sperietei. Rana s-a vindecat cu greu, lăsînd o cicatrice ușor vizibilă. După trecerea citorva ani, cînd Liviu a venit la Măgura să-l angajeze cancelist la notariatul condus de mine, mi-a arătat degetul și semnul făcut cu cuțitul de lelea Maria. Ne-a apucat risul pe amîndoi, reinviînd pozna din copilărie și lăcrîmînd nostalgice gîndindu-ne cu drag la cele trecute vremi“.

Incheiem în acest număr publicarea fragmentelor din serialul **Merinde pentru calvarul gloriei**, urmînd ca în numerele viitoare ale revistei să omagiem centenarul nașterii lui Liviu Rebreanu cu alte contribuții care să reliefeze din ipostaze inedite personalitatea marelui prozator român.

TITU DUMITRESCU ■

s-a grăbit să le aplaude. Dar cine le-a văzut? Fantasticul instinct al publicului le-a absorbit în numai cîteva zile din vitrinele librăriilor. Eu sînt posesorul norocos al unui mic tom dedicat cîntăreșului Leonard și pun mărturie că rar mi s-a întimplat să citesc o „monografie“ ca pe... Agatha Christie. Lucrarea nu e doar un spectacol de superioară erudiție, nu e doar bine scrisă ci e, lucru rar, inefabilă. Unii scriu cu lacrimi alții doar cu cerneală, autorul nostru scrie cu șampanie. Nu cu șampania operetei, nici cu cea a operii ci cu cinstila licoare spumoasă a operii... Iudare de i se mai spune ei și sudore. Vreau să spun că strădaniile lui Gaby Michăilescu se inscriu de pe acum în zestrea literaturii memorialistice și, înainte de a-și găsi criticul (criticii), aceste pagini adunate în cărți și refuzate irosirii și efemerului paginii de ziar îi vor putea asigura un loc în inima iubitorului de literatură, altul decît cușca suferului, un loc al lui, muncit, decupat parcă în sare, de o trudă modestă, perseverență și inspirată în stare să prefacă imaginea lui de salcie plîngătoare în desenul de statuie al unui învingător...
GHEORGHE TOMOZEI ■

de azi; e bine să se știe că există, pe lîngă artiștii bine cunoscuți, și alți poeți de valoare care scriu în liniște și libertate și — lucru fantastic de important! — își publică în liniște și libertate cărțile. Faptul că despre unii se știe, iar alții sînt cunoscuți mai puțin sau deloc este secundar. Important este că ei pot să scrie și să publice. Timpul nu e atît de grăbit cum pare și șita (valorilor) cerne mereu. Desigur, libertatea e un lucru firesc și cei foarte tineri consideră pe bună dreptate că au ceea ce e firesc să alba. Dincolo de indoielile și vicisitudinile normale ale unei profesii și de mare răspundere, certitudinea de mare preț pe care o oferă poetului de azi realitatea culturală românească este aceea că dreptul de a scrie în libertate și de a publica lucrările sale cele mai reușite i-a fost acordat din toată inima și pentru totdeauna.

atelier literar

G. Dumitrescu

D.J. — Palade : Sint aptitudini, fara doar si poate. Dar ati lasat sa treaca, nefolosita din plin, o lunga vreme, in care aceste aptitudini trebuiau cultivate, in care condeiul trebuia sa cistige indeminare si siguranta, un registru mai bogat si mai nuanțat de mijloace si solutii, un orizont de cultura si informatie, generala si „de specialitate“, mai larg, etc. Va aflați, deci, practic, după virsta paginilor (cele mai bune, adică „Toamnă“, „Eu însămi“, naiva „De primăvară“, probabil mai vechi, inclusiv minulesciana „Sint făcută“) nu departe de... juniorat... Inca nu e tîrziu, firește, dar depinde de dv. cit va veți putea dărui acestei pasiuni (care, ca orice pasiune adevarată, nu suportă concurență și subordonări!). Tineți-ne la curent.

Constant M. Damian : Nu se poate citi și judeca poezia in „această deplorabilă prezentare“, cum o numiți dv. înșivă.

Gabriela Stanciu : Neavind talente de ghicitor, nu va putem răspunde la întrebarea dv. de răscruce. Oricum, texte trimise nu ne permit să tragem o concluzie decisivă in sensul îndemnului ce vi s-a adresat (asemenea pagini naive, liricoid-dulcege, mimetice etc., se găsesc in mai toate jurnalele și albumele fetelor de virsta dv., fără să prevestească și să garanteze neapărat, in toate cazurile, o carieră scriitoricească!). Cînd veți avea și alte pagini, mai concludente, trimiteți-le.

V. Vasilescu : Cîteva lu-

cruri bune : „Program“, „Amintire“, „Am curajul“, „Dar nu“ (...dar nu cu acest final, cam „hodoronc“...). Felicitări pentru vestea bună; într-adevăr, „e totuși ceva“ (și a-nume, destul de puțin!).

Alex. Negruți : Ar fi, parcă, unele semne, destul de greu de descoperit printre celelalte semne, mai abundente, ale insuficienței pregătirii școlare și de cultură generală. Sperăm să faceți, cu tot dinadinsul, să precumpănească, in viitoarele texte, semnele cele bune.

I. Buculei : Versurile, curate, sensibile, acuză totuși lunga inactivitate. Mulțumiri pentru delicata atenție și multă sănătate!

T. Cernăuțeanu : Bucuria reîntîlnirii cu versurile dv. ne-a cam fost amendată cu asprime de unele vechi metehne care reapar cu o regretabilă pregnanță (de parcă ar fi vorba de pagini mai vechi, care n-au beneficiat de evoluția și maturizarea condeiului dv. din ultimii ani!). Textele sint, deci, ca odinioară, greoaie, încărcate, haotice (adesea, delirante, lipsite de sens, etc.) și par tratate cam expeditiv, in grabă, neconcepute și nefinalizate sub cele mai bune auspicii ale inspirației și ale scrupulurilor artistice. Lipsa unui control critic exigent aduce monotonia și sărăcie de mijloace (repetări, reluări de vorbe, imagini, motive, etc.), inconsistentă, expresivitate scăzută, ș.a.m.d. Puține sint paginile ce se pot (oarecum!) menționa: „Plugul“, „Rugăminte“, „Bocet“, „Intemeiere“ (și ele sint, însă, sub nivelul plicului precedent!). FI-

rește, poposind prin București, dați-ne un semn.

I. Gratie : Nu vă putem fi de ajutor, din păcate: de unde să știm noi toată rețeaua de instituții și foruri care ar putea fi interesate de lucrările dv. (atit de diverse ca gen și tematică!)? Incercați și dv. din aproape-n aproape, cu cite una... In ce privește versurile, ele sint naive și rudimentare, stingace, și n-are rost să le mai trimiteți nicăieri.

R. Coliban : Ar putea să fie ceva — deocamdată nu se poate trage o concluzie. Reveniți. (Vom găsi, desigur, și posibilitatea de a îndeplini P.S.-ul dv.).

Em. Băltianu : Din nou, înjghebări grăbite, subrede, pline de hîrtoape. Nimic de reținut.

Nicu Albescu, Nadia Lucaciu, Dumitru Bonea, Mirrela Dorobăț, Jan Oncioiu, Martin Tibuleac, Victor Florescu, J. Doina, (R. Vilcea), E. Stănescu-Rotaru, Bogdan Ciornei, A. Veronica, Dumitru D. Ion, I. Bogăteanu, Vasile Burlan, Gh. Ionescu, Mihai Dumitru, Maricica Petrescu, Vasilica Balcanu, Gh. Bărbieru, Laura Abrudan, Spiridon Ungureanu, S. Hărbuz, Nick B., Const. Majearu, Maria Vidican, Ada Blau, Camelia Georgescu, Gabriel Huides, Narcisa Geantă, Savin P. Manu, Corina C., Ioan G. Pintilie, Remus Ovidiu, Mărin Romanescu, Nicolae Popescu, I. V. Bulgaru, Aurel Vilcan, V.R. Bordianu, Florina Drăgan (mai citeți!): Incercați de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■
N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

DORINȚA

Bate miezul nopții.
Gloanțele roșii, trasoare
vor zbura din creion
spre soare.
Gloanțele verzi, ruginii,
vor zbura in păduri
și poate in vii.
Cite feluri de mine să folosim
in creioanele noastre uzate?
Mina albă desenează numai zăpezi
pe colile imaculate.
Gloanțele lungi, negre, de grafit
s-ar prelungi de pe foaie
in infinit!

CONSTANTIN BUCIUC

STRADA SURISULUI

Nu mai bătători
calea tristeții
—mă sună dur un telefon
la marginea visului—
ia-o prin spatele nopții
și ieși in strada surisului
mă găsești ușor
semnalmente : dor tîrziu
ca un tablou lustruit de priviri
lasă tot și vino
nu mai planta deocamdată
garaofa neagră
se găsește
și încă ceva
nu te grăbi
pămîntul
se învîrtește.

EMIL ACHELĂRIȚEI

REZONANȚE

Sorbînd
Din fluviul istoriei
Cavalerii cuvîntului
String in file de aur
Gînduri...

Inundate de lumina
Adevărului
Inimile copacilor
Vor deveni letopisețe...

INA BUCULEI

LUMINA

Ochii mei se-nîlînesc cu lumina
și țipă-n lăuntru cel tainic
al minții
colori minunate ;
in pălăria unui orb
ca o monedă falsă
lumina
cade.

IULIAN BOLDEA

AMINTIRE

Ploua mărunț ploua-n rafale
Pe lacul unghiilor tale

Visînd ne construim castele
Și eram uzi pină la piele

Ploua in lung ploua in lat
Și n-aveam bani de numărăt

In parc sub noi putrezea banca
Și-ți recitam din Radu Stanca...

VIOREL MUNTEAN

DIN FUGĂ

O, ce bucurie
la sfîrșitul piesei — personaje pozitive
după atitea suferințe
sint atit de fericite și de împreună.
Ieșit in stradă, personajul negativ
(de pe fața căruia fardul negru
nu se va șterge niciodată in mintea mea)
traversează greșit strada. Pentru el
lucrurile se termină întotdeauna atit
de prost.

EMILIA STERE

DESPRE STIL

„Orice stil reflectă construcția
cosmosului, deși unitatea de
stil nu este absolută“, rumega
profesorul ultimele lecturi frumoase,
prin cameră plutea un balon
colorat și ciinele profesorului
il lovea cu botul, „Omul
nu este menit echilibrului,
ci creației in primul rînd“,
in clipa aceea balonul se sparse
cu zgomot și o bucată
de cauciuc i se lipi pe obraz
ca o rană deschisă și mare.

BORIS MARIAN

COPACUL

intr-o noapte
a crescut in mine
un copac fără nume

crengile lui erau flaute
de intuneric pline cu cîntece
frunzele lui erau
ceruri abreviate
popoare de stele și umbre

bolnav de infinit
stau de-atunci între lumea lui și a mea
la marginea luminii
cu ființa intoarsă
cătrec eoul clipei care fuge invers
prin rana strălucitoare a lunii

MARIUS DUMITRESCU

Alexandru Graur

(Urmare din pag 9).

bilă azi. Acum e foarte ușor de citit un text in altă limbă romanică. In străinătate, am încercat adesea să citesc ziarele locale. După primul fragment, am separat foarte lesne cuvintele latine de cele autohtone. Peste tot am observat că predomină cuvintele latine.

— Unde se va ajunge? Ne îndreptăm către o limbă pe întelesul tuturor?

— Se prea poate. Inșă aceasta, dacă se va întimpla astfel, va fi una naturală, cu vocabular predominant latinesc și gramatică simplificată.

— Dar s-au făcut încercări de creare a unor limbi artificiale. Ce părere aveți de ele?

— Nu sint deloc incintat. Chiar dacă s-ar impune, diferă pronunția de la o țară la alta. Inclîn să cred, cum ziceam, in

izbinda unei limbi naturale care să ajute la înțelegerea între popoare. Extinderea neologismelor de proveniență latină poate fi un semn. Pină mai ieri, maghiarii se fereau ca de foc de cuvinte internaționale. Acum a apărut un dicționar de neologisme maghiar cit al nostru de mare. Și grecii procedau la fel. Reticenta lor a fost însă înfrîntă de evoluția firească a limbilor.

— Bine, bine, să zicem că ne vom putea înțelege într-o limbă comună. Dar limba e reflexul gîndirii, știm teza neopozitivistilor. Inseamnă că vom gîndi toți la fel?

— Nicidecum, fiindcă interven verbele neregulate care diferentiază. Dar ceea ce vorbim noi aici e doar o supoziție.

— Dar poetul? Cum va mai putea fi el expresiv in cadrul unor norme comune?

— Treaba lui. O să folosească cuvinte vechi sau cuvinte tehnice. Se poate schimba situația.

Acum 60 de ani, populația nu folosea neologisme. Azi, eu vorbesc neaoș, iar nespecialiștii se exprimă neologic. Nu mînîncă, servesc; nu beau, consumă.

— Cite limbi cunoașteți, stimate Alexandru Graur?

— Am învățat latina și greaca. Vorbesc bine franceza, deși am mai uitat față de ceea ce știam cînd eram la Paris. In copilărie am învățat nemțește; apoi englezește. Am mai încercat să învăț polona, cînd am fost prima dată in Polonia. Atunci am promis că într-o săptămînă voi citi ziarul. L-am citit după două zile. In Belgia am reușit să citesc o gazetă flamandă din prima zi. E-adevărât că in China n-am izbutit.

— Limba are legile ei de evoluție. Ce trebuie să facă lingvistul? Ce-ați făcut dumneavoastră?

— Eu m-am luptat să corectez unele greșeli. Uneori am avut impresia că s-a impus forma greșită și-am început să vorbesc și eu așa. Nu e întotdeauna rău că limba evoluează după tendințele impuse de popor. La Paris, de pildă, am ținut o conferință despre cuvintele noi românești, unele cu formă greșită. Nu speram să se îndrepte. Cînd m-am întors la București, dînd la Universitate niște subiecte de cercetare, am constatat că multe greșeli dispăruseră. Poporul își apără limba și o prețuiește, fiindcă limba este cea mai marcantă trăsătură a lui.

— Ce ziceți de limbajul argotic? Ajută limba sau o împiedică?

— Uneori da, alteori nu. Noi aveam, in argou, foarte multe cuvinte țigănești. Și astăzi am văzut că se păstrează. Probabil, folosirea lor e o chestiune psihologică. Rolul argoului e dublu. Poate fi și un mod de a lupta împotriva internaționalizării limbii. E drept că tot țigăniul au dus pină in America cuvinte românești.

— Nu o dată, gramatici certant. Dumneavoastră vi s-a întimplat?

— Deși am condus Gramatica Academiei (un colectiv de 40 de oameni), catedra de lingvistică generală de la Universitate, deși acum conduc Dicționarul limbii române și Comisia de etimologii, n-am avut dușmani și m-am împăcat bine cu toți. Sigur că lingviștii pot avea

păreri diferite. Trebuie să și le argumenteze înșă. E drept că au existat multă vreme neînțelegeri între diferitele centre universitare din țară, mai precis între lingviștii care le reprezentau, din cauza opiniilor opuse. Dar acum s-a ajuns să se lucreze in colaborare la elaborarea dicționarului și atlasurilor.

— Dar cu presa? Cum se împacă lingviștii cu presa? Știu cazuri cînd au fost dezacorduri.

— Oricine are impresia că e cultivat crede că știe tot. Nu e așa. Din cauza acestei prejudecăți se dau curs multor idei absurde. In ultima sa carte, Fochi arată că același lucru s-a întimplat și cu folclorul. Așa e și in lingvistică. S-a scris că in română sint 5000 de cuvinte dacice. Absurd. Asta fiindcă tot ce e necunoscut e considerat dacic. Francezii pot ști ce au de la celiți, căci există și azi asemenea limbi. Și știu că au vreo 80 de cuvinte. Nu trebuie să negăm fondul nostru dacic, dar nici să-l mistificăm.

— Ce părere mai aveți despre a și sunt?

— Cred că trebuie folosită ortografia fonetică; i e mai aproape de i decit de a. Deci e bine să se folosească i, fiindcă nu întotdeauna i vine din a. Cit despre verb, consider că forma corectă e sint, nu

sunt. Eminescu rima sint cu pămînt și mormînt, nu cu unt.

— Sînteți academician și vă interesați indeaproape de soarta Academiei care reprezintă, care trebuie să reprezinte, forul științific superior într-o țară. Ați fost de față cînd președintele țării a fost ales membru al Academiei și președintele ei de onoare. Ce înseamnă acest lucru pentru instituție?

— E o cinste și o onoare. De acum incolo sint convins că despre Academie se va vorbi cu și mai multă prețuire și ea va căpăta o altă pondere in viața spirituală a țării.

— Cam cite volume ați scris pină la această virstă?

— Nu le-am numărât. Multe din ele sint broșuri.

— Ce v-a mai rămas de făcut? Aveți vreo dorință neimplinită?

— N-am nici una. Acum nu scriu nimic, fiindcă sint măcinat de diverse mărunțisuri: dicționare, colaborări, doctoranzi. Acum am responsabilități. Trebuie să citesc toată ziua.

— Incercați să rezumați, pentru nespecialiști, istoria limbii române in citeva cuvinte.

— Dacii au învățat latinește, au suferit diverse influențe, mai mult in materie de vocabular, pentru ca azi să avem o latină transformată. Adică limba română.

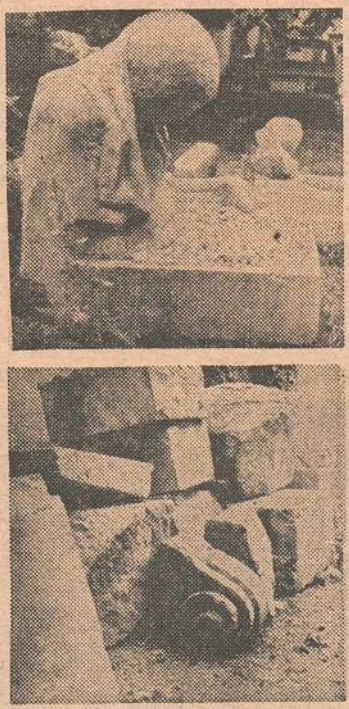
Credința și erfa

(Urmare din pag. 9)

și la Dunăre pină se odihnește in Marea Neagră, îi zicem. apele apă și vieții viață, și cerului cer și țărânilui țaran! Se putea și altfel.

Nu! Nu se putea altfel! imi răspund, cu rugămîntea de a mi se ierta patetismul, cerîndu-mi permisiunea să mărturisesc că dilema aceasta e fascinația mea continuă de cînd am început a înțelege că vorbesc românește! Evident, nu se putea decit românește pentru că dacă s-ar fi putut s-ar fi făcut altfel, intrucit vreri n-au lipsit. Cine-i învingătorul? Cine a păstrat Cuvîntul? Cel dintii, Poporul, cu drept fundamental la majusculă. Apoi, dar nu după aceea, șirul de cărturari

ai acestui neam care-și datorează continuitatea și existența spirituală faptului de a fi fost in stare să dea la iveală asemenea lumină in mintile oamenilor săi de carte, incit nici suflarea intunericului cel mai intuneric n-a putut o stinge. Conștiința că un popor durează, rezistă prin oamenii săi luminați ne-a fost întotdeauna caracteristică, gînd unitar. Pentru că, de atitea ori in istorie, vîntul vitregiei care incerca să sape in adînc, cel dintii in pieptul cărturarilor a izbit. Țara aceasta, nu mare in lume prin lungimea hotarelor ei, a fost, este mare prin valoarea oamenilor ei de carte in stare să o exprime și apere in spirit. Un elogiu limbii noastre nepieritoare trebuie să cuprîndă, așadar, cinstirea clară și vibrantă a biruinței nepieritoare a gîndului. A omului care gîndește la vremea lui și peste vreme.

Sculpturi de ION MINDRESCU ■
Fotografii de VASILE BLENDEA ■

• S.O.S. apele minerale • S.O.S. apele minerale •

Cuvintul specialiștilor:

La probleme reale, soluții realiste (II)

In continuarea dezbaterii noastre privind mai buna gospodărire a apelor minerale și aflarea de căi și soluții pentru o valorificare deplină și superioară a acestei insemnate bogății naturale, am solicitat opinia chimistului CORNEL M. DUMITRESCU, cercetător științific, unul dintre specialiștii care se ocupă de vreo douăzeci de ani de problemele apelor minerale (lucrând multă vreme la Institutul de medicină fizică, balneoclimatologie și recuperare medicală și la cel de chimie alimentară), autor al unei lucrări — „Dialog despre apele minerale” (Editura Albatros) — apărute nu demult dar, semn al interesului de care s-a bucurat în rândul cititorilor, greu de aflat acum prin librării. O primă surpriză: răspunzând invitației făcute, C. M. Dumitrescu a adus cu dînsul și revista „Flacăra” în care s-a publicat prima parte a discuției noastre cu specialiștii, revistă plină de adnotări, de semne și sublinieri.

— Sinteți, văd, la curent cu cele spuse de colegii dv. Există vreun punct de vedere asupra căruiu vreți să reveniți, spre a-l completa sau, eventual, contrazice?

— In general, mi s-au părut juste și constructive toate afirmațiile făcute de ei, dar aș dori să mai insist, dacă mi-e permis, numai asupra problemei transportului apei minerale de la sursă pentru a fi imbuteliată în altă parte, la București, să spunem. Fac precizarea că despre acest lucru s-a discutat destul de mult în ultima vreme, fiind efectuat și un studiu, la care am colaborat, și în care se specifică, extrem de limpede, că este posibil și chiar indicat acest gen de transport (chiar dacă el nu se practică în prea multe locuri din lume), dar numai și numai în condițiile respectării riguroase a unor cerințe privind perfectă igienizare a cisternelor și instalațiilor (atât la sursă, cât și la secția de imbuteliere) și luarea de măsuri pentru păstrarea, pe timpul transportului, a calității apei cât mai aproape de calitatea ei de la izvor.

— Sînt niște cerințe firești și, cred, nu tocmai greu de pus în practică.

— Aceasta a fost și părerea noastră, a celor care am întocmit studiul respectiv, adică specialiștii de la I.M.F.B.R.M., Institutul de chimie alimentară și de la cel de cercetări pentru gospodărirea apelor. Cu toate acestea, am simțit că ele au părut exagerate, căci nu s-a întreprins prea mult pentru respectarea lor. Intii de toate, centrala de resort, cea care ne-a solicitat studiul, ne-a cerut nouă, cercetătorilor, să efectuăm igienizările respective, atât la stația experimentală din Colentina, cât și la sursă. Nu ne-a deranjat această cerere, nu ne-am simțit deloc orgoliul lezată, dar ne-am întrebant numai ce se va întâmpla peste o lună-două, cînd vom termina cercetarea și ne vom ocupa de altceva. Cine va mai igieniza atunci? Mai firese mi s-ar fi părut ca, sub îndrumarea noastră, să fie pregătiți cîțiva oameni special pentru aceste operații.

— Cu privire la aspectul pe care l-ați adus în discuție, s-a emis ideea că apa imbuteliată altundeva decît la sursă nu mai are aceleași calități cu aceea imbuteliată chiar la izvor.

— De acord, însă de ce trebuie neapărat să aibă aceleași calități? De ce, dacă aducem apă de la Tușnad, de pildă, să obținem, în Capitală, apă identică celeia de Tușnad? Pot foarte bine obține tot o apă

minerală — și tot cu calități superioare apei gazoase, care se consumă de către foarte multă lume — să-i zicem „de masă”. Deci — nu apă naturală de Tușnad, ci apă minerală de masă Tușnad. Ce e rău în asta? Desigur, în timpul transportului se mai poate pierde, prin depunere, o anumită cantitate de săruri minerale, dar asta nu afectează decisiv calitatea apei. Cred, în concluzie, că Decretul 146/1980 trebuie aplicat fără ezitare, în spiritul și litera sa, fără a considera, prin asta, că facem vreun rabat calității. Nu, obținem doar un altfel de apă, la fel de hidratantă, remineralizantă și antitoxică, dar cu un grad mai redus de mineralizare decît aceea de la sursă. Sînt și eu de acord cu colega mea, Camelia Pană, că trebuie să se procedeze, în acest caz, la specificarea pe etichetă a locului unde apa a fost imbuteliată.

— Drumul străbătut de apa minerală — de la prospecția hidrogeologică și hidrochimică

pină la comercializarea sa — este alcătuit din segmente în interiorul cărora sau între care se produc adesea niște, să le zicem așa, scurtcircuitări, al căror efect e vizibil atît în ce privește cantitatea de apă minerală irosită, dar și, în ultimă instanță, în lipsa de ritmicitate a aprovizionării populației și în timiditatea, ca să mă exprim eufermistic, cu care este privit exportul acestei mărfi așa de căutate și de o așa bună calitate. Care dintre aceste deficiențe vi se par mai grave și, implicit, mai urgente de remediat?

— Orice dereglare apărută pe traseul de care ați vorbit — traseu ce cuprinde, în afara punctelor de început și sfîrșit, funcționarea stațiilor de imbuteliere, ambalarea, transportul și prelucrarea — are consecințe nefaste. Să începem, dacă vreți, chiar cu prospecția. În această etapă și, firește, și după ea, este necesară delimitarea riguroasă, severă aș spune, a unui perimetru de protecție hidrogeologică și sanitară, fără de care nu putem vorbi de atît de necesara puritate a apei. Dar această obligație elementală nu este întotdeauna respectată! Iată, spre exemplu, la Tîrgu Secuiesc, în

jurul sondelor ce debitează apa minerală, pot fi găsite vaci aflate la pascut, ceea ce este cu totul în afara cerințelor igienico-sanitare ale surselor hidrominerale. Tot așa se pune problema și cu forajul, care, lăsat prea mult în părăsire, devine, în timp — prin degradarea, spargerea conductelor — de neutilizat. Așa cum se întîmplă la Bilbor...

— Iarăși Bilbor! Se discută atît despre el, dar se face așa de puțin...

— Și e păcat! S-au efectuat acolo foraje care au dat la iveală o apă cu o compoziție chimică foarte asemănătoare celei de Borsec, o apă deosebit de bună. Păcat, spuneam, că nu se exploatează — încă și din alt motiv, nu numai din acela că apa curge zadarnic. Este vorba de forțarea celor zăcăminte — în acest caz, cel de la Borsec —, forțare care poate să producă modificări ale echilibrului electrochimic al apei.

— Cu alte cuvinte, deschiderea spre exploatare a altor zăcăminte înseamnă, pe lîngă creșterea cantității de apă minerală ce poate fi imbuteliată, și protejarea zăcămintelor care se exploatează deja.

— Exact. Și încă ceva. Amina-

rea — sine die — a începerii exploatării zăcămintelor costă. Așa cum arăta inginerul P. Dănescu, proiectul stației de imbuteliere de la Bilbor (deja plătit), va trebui revizuit (deci alți bani); tot așa, vor trebui re-luate și forajele, ceea ce înseamnă că fiecare clipă pierdută, repet, costă. Cu alte cuvinte, dacă mai aminăm cîțiva ani, apa de Bilbor ne va costa poate dublu decît azi!

— S-a vorbit mult — și nu mereu de bine — despre situația stațiilor de imbuteliere, care nu se dovedesc întotdeauna prea bine gospodărite. Vă pot oferi exemple...

— Și eu! Cauzele nu sînt, însă, deloc subiective, fiind de cei care lucrează acolo și de cei care conduc procesul de producție. Încă nu s-a ajuns, din păcate, după atîția și atîția ani de cînd ne ocupăm de apele minerale la modul industrial, să fie pregătiți și niște specialiști adevărați în acest domeniu, niște mecanici, să zicem, care să știe să lucreze cu apa minerală, să nu le curgă vaselina de pe miini în apă, să știe bine cu ce material pretențios lucrează, S-a și cercetat destul de puțin, de ce să n-o recunoaștem? Iată, cei care au participat la dezbateri vorbeau despre modul neigienic în care se face deferizarea apelor. Dar acest sistem a fost preluat din experiența stațiilor de alimentare cu apă potabilă, ceea ce este cu totul altceva, acolo apa fiind, în final, tratată chimic, pentru igienizare, ceea ce nu se întîmplă cu apa minerală. S-ar impune sisteme închise de deferizare, care să protejeze apa de fpluritele impurități care-o pot atinge în acest proces.

— Haideti să încercăm să punem punctul pe i. Considerați că aceste neajunsuri pot fi îndreptate, în totalitate, într-un timp scurt, că, altfel zis, pot fi îndepărtate obstacolele din calea apei minerale, putem ajunge la oprirea irosirii ei, mai precis?

— Sînt absolut sigur. V-am mai spus, deficiențele (în special de factori subiectivi, de noi, de oameni adică. Noi sîntem cei care ne plîngem că în timpul transportului se sparg prea multe sticle, dar continuăm să folosim box-paleții și ne formalizăm cînd e vorba de aducerea apei cu cisternelor. Noi ne plîngem că sticlele sînt grele, dar cei care se ocupă de cercetare în domeniul ambalajelor pentru industria alimentară, ce păzesc? E nevoie, cred, de constituirea cit mai curînd a unui colectiv interdisciplinar — din care nu trebuie să lipsască specialiștii în hidrogeologie, geochimie, chimie, fizică, biologie, tehnologie și proiectanți cu experiență în domeniul stațiilor de imbuteliere, economiști, idee imbrățișată și de dr. ing. Ovidiu Popescu, directorul Institutului de chimie alimentară, care a și întreprins primele demersuri în acest sens. Fără competență, nu se poate face nimic bun și durabil. Soluțiile după ureche, după cum bate vîntul nu sînt și cele mai eficiente, deși par simple și ne repezim să le îmbrățișăm. Articolele scrise pe această temă, ca și dezbaterile organizată de revista dv., constituie un prim pas în direcția de care vorbim. Următorul, cel decisiv, trebuie făcut de cei direct răspunzători de bunul mers al industrializării și comercializării apelor minerale — o avuție atît de prețioasă încît nu ne putem permite, dintr-un elementar patriotism, s-o ignorăm sau să o risipim.

— Și asta, cu atît mai mult cu cît asemenea specialiști și oameni de bine există, și nu puțini. Pentru ei, ca și pentru toți cei preocupați de problema apelor minerale, pentru acei care au recepționat cum se cuvine S.O.S.-ul nostru, discuția rămîne deschisă.

Va intra, curînd, în librării o lucrare

de referință:

„Substanțele minerale terapeutice din România“

De trei decenii și mai bine, ARTEMIU PRICAJAN se numără printre cei mai entuziaști și competenți cercetători ai domeniului apelor minerale, el fiind, în momentul de față, un veritabil nume, autor de studii primite cu interes atît în țară cît și în străinătate, dar și practicant cărui a se datorează punerea în valoare a numeroase zăcăminte de apă minerală pe întregul cuprins al țării. Acest om cu o putere de muncă aparte, gata să sprijine prin cuvîntul său autorizat, dar și prin faptă, orice inițiativă în domeniul atît de puțin explorat, din păcate, al apelor minerale, a predat Editurii Științifice și Enciclopedice o lucrare — de al cărei ecou, în rîndurile cunoșcătorilor, dar și ale publicului larg, nu ne indoim încă de pe acum — gata, iată, să intre în librării. Am solicitat, în legătură cu ea, cîteva prime informații unor specialiști de marcă ai acestui domeniu. Le reproducem în continuare.

Conf. dr. doc. Ștefan Airinei: „Lucrarea Substanțele minerale terapeutice din România, elaborată cu înaltă competență de geologul Artemiu Pricăjan, prezintă incorporarea unei experiențe de o viață a unui mare specialist în materie. Ea urmează, în mod firesc, suitei anterioare de lucrări de sinteză: Prospecțiuni hidrogeologice (în volumul „Practica geologică”, II, Ed. tehn., 1961), Apele minerale și termale din România (Ed. tehn. 1972, premiul Academiei Republicii Socialiste România), Apele minerale de consum alimentar din România (1979) și Bogăția hidrominerală balneară din România (1981), ambele apărute, în colaborare, la Ed. Științifică și Enciclopedică. Observator atent, cercetător minucios, tehnician versat în prospecția, explorarea și exploatarea substanțelor minerale terapeutice, A. Pricăjan a cules cu pasiune, pentru fiecare hidrozăcămint în parte, informații

exhaustive, de la cele istorice, geologice și hidrogeologice, la cele de hidrochimie și terapeutică medicală. Bogata structură a volumului de față se referă la prezentarea și analizarea următoarelor cinci componente: tipurile de substanțe minerale terapeutice; procesul cunoașterii acestor substanțe; protecția și exploatarea rațională a acestei categorii de bogății ale subsolului; tehnici de captare a apelor minerale și termale în vederea valorificării lor multiple; descrierea principalelor zăcăminte din această categorie, în cadrul unei sistematice geologico-teritoriale proprii și care se impune prin logica succesiunii cauze-efecte. Apreciem că literatura de specialitate se îmbogățește substanțial cu acest nou volum, elaborat cu dragoste și pasiune de autorul său”.

Dr. geolog T. Bandrabur, Institutului de Geologie și Geofizică: „Apariția lucrării Substanțele minerale terapeutice din România de A. Pricăjan constituie, atît pentru cei care studiază acest domeniu, cît și pentru marea public, un eveniment editorial de excepție. Apreciem în mod deosebit inițiativa autorului de a fi făcut autor, în cadrul istoricului, la diferite documente vechi, găsite numai el știe pe unde, în diferite biblioteci de stat sau particulare, în arhive, din care a scos, cu trudă și migală, date interesante cu privire la cunoașterea substanțelor minerale terapeutice, date necunoscute, în marea lor majoritate, chiar specialiștilor. Pe baza unor măturii publicate sau inedite, autorul prezintă istoricul folosirii acestor substanțe pe teritoriul României încă din cele mai vechi timpuri. Ponderea cea mai mare a lucrării o constituie capitolele în care se prezintă zăcămintele de substanțe minerale terapeutice din țara noastră, condițiile geologice și hidrologice specifice fiecăreia, utilizarea acestora, precum și

perspectivele de dezvoltare a unora din stațiunile balneare care exploatează zăcămintele respective. Aspectele multilaterale privind substanțele minerale terapeutice, dezbătute judicios în această carte, recomandă lucrarea lui A. Pricăjan ca pe una de referință în domeniul apelor minerale și termominerale, fiind prima de acest gen în România și printre puținele care abordează, în lume, problemele acestea”.

Conceptută și elaborată cu exemplară probitate științifică, lucrarea lui Artemiu Pricăjan (specialist pe care redactorul acestei cărți, Doina Păinescu, îl numea „părintele de azi al apelor minerale”) este și o veritabilă și fierbinte pledoarie pentru cercetarea în continuare a acestei bogății naționale, pentru utilizarea ei așa cum se cuvine, poziția pe care reputatul geolog a adoptat-o și în cadrul acțiunii revistei noastre privitoare la reevaluarea și gospodărirea cu simț de răspundere a apelor minerale. O carte, în concluzie, care vine în sprijinul celor care vor să întreprindă ceva în acest domeniu, o carte ce evidențiază cu deplină claritate că se poate mai mult și trebuie făcut mai mult pentru ca apele minerale să fie cunoscute și utilizate la nivelul cantității uriașe de care dispunem și al calității lor cu totul excepționale.

D. M. ALEXANDRU ■

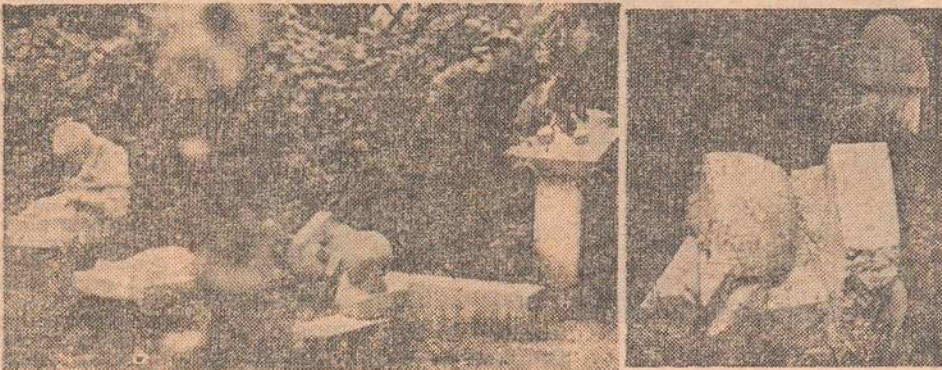
DAN MUCENIC ■

O oază a artei

O casă frumoasă, cu o arhitectură aparte, pare adusă dintr-o poveste, cu un certificat de naștere emis încă din veacul trecut, aflată pe bulevardul Dimitrov, numărul 77. Iși trăiește a doua sa tinerețe. Prin grila Consiliului Popular al sectorului 2, inobilul respectiv răzduiește doi cunoscuți artiști plastici, pictorul Teodor Bogoi și mai tînărul său confrate, sculptorul Ion Mîndrescu cu ale cărui lucrări ilustrăm acest număr. Cei doi au dat o nouă strălucire clădirii. Au creat, aici, o adevărată oază a artei. Grădina

a devenit o veritabilă expoziție de sculptură în aer liber, iar în atelierul pictorului pinzele string parca în culoarea lor tot soarele acestei veri. Cei care trec pe aici pot să si pătrundă în acest univers artistic. Așa că, la casa adusă din alt veac, proptiă într-un brad și un nuc uscat, aproape zilnic au loc lecții despre artă. Și acesta-i este un mod concret, sincer, direct prin care nu numai trecătorul, omul de pe stradă, poate să pătrundă și să dezlege tainele artei, dar și artistul, în cazul acesta, poate să fie cit mai aproape de dorințele semenilor lui. Este o idee, credem noi, care poate fi îmbrățișată și de alți artiști plastici...

SORIN POSTOLACHE ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ „FLORALIA — VILCEA 1985”. Sub acest generic a debutat recent la Rîmnicu Vilcea o interesantă inițiativă a edililor locali în domeniul dendrologiei, concretizată într-o manifestare al cărei principal punct de atracție și interes științific l-a constituit expoziția organizată cu plante și flori specifice diferitelor bazine dendrofloricole ale țării și care stau la baza producției de medicamente naturale și acțiunii de înfrumusețare și bună gospodărire a localităților. După cum ne informează **Laura Vega Marcu din Rm. Vilcea**, județul din nord-estul Olteniei s-a prezentat în acest cadru cu o mare varietate de flori și plante tămăduitoare, cunoscute și mai puțin cunoscute, însumând sute de specii (dintre care peste 70 se găsesc numai în Parcul Zăvoi din municipiu), cu o producție de 10 tone floră spontană colectată anul trecut și cu peste 18.000 puieți de pomi și arbuști ornamentali, cu proceduri moderne și tradiționale de cert efect terapeutic ce se realizează pe baza unor astfel de plante în stațiunile Govora și Călimănești. Acțiunea — la care au participat cadre universitare și specialiști din Craiova, Rîmnicu Vilcea și București, precum și reprezentanți ai PLAFAR-ului și industriei de medicamente — se dovedește a fi valoroasă.

■ **Administrația Asigurărilor de Stat, Sucursala județeană Hunedoara**: Referindu-ne la nota apărută în nr. 20/17 mai 1985 al revistei **Flacăra**, prin care Valeriu Nicolae Tiu din Hunedoara semnalează nepriimirea unei despăgubiri, vă informăm că întirzierea în rezolvarea cazului se datorează Oficiului de gospodărire a apelor din județul Alba, care nu a dat curs solicitărilor repetate ale cursurilor ADAS din Hunedoara și Alba privind confirmarea plății despăgubirii către păgubit, așa cum cer prevederile legale în vigoare (Decretul nr. 471/1971, art. 2, al. 1). Ca rezultat al stăruinței celor două sucursale ADAS, despăgubirea convenită s-a expeditat totuși cu mandatul postal nr. 7192 din 8 iunie 1985. Menționăm că respectiva confirmare este necesară în toate cazurile, inclusiv în acelea în care conducătorii auto profesioniști dețin asigurări de răspundere civilă încheiate la ADAS.

■ Primim de la prof. **Mihail Radu din Pitești**: Cei 760 de elevi ai Școlii generale nr. 3 din Pitești au încheiat anul școlar cu rezultate bune și foarte bune la învățătură. Rezultate asemănătoare au obținut și în activitatea obștească, pionierii școlii remarcându-se îndeosebi prin colectarea și vederea a 14,6 tone de fier vechi, depășirea cu șapte la sută a angajamentului luat la începutul anului de a realiza 50.000 lei în domeniul activităților patriotice. În toate acestea s-au evidențiat detașamentele de pionieri ale claselor a III-a B, a IV-a A, a V-a A și a VI-a B care, sub îndrumarea și cu sprijinul profesorilor diriginți, au strâns și predat cele mai mari cantități de fier vechi.

■ În legătură cu scrisoarea tovarășului **Niculescu Stelian**, operator diafilmdiapozitiv la Studioul cinematografic „Animafilm” din București, **Consiliul Cultural și Educației Socialiste, Direcția de organizare, control, personal și învățământ**, ne face cunoscut că acordarea gradului profesional I pentru funcția menționată este de competența biroului executiv al Centralei „România-film”. Diferențierea personalului artistic pe grade profesionale se face avându-se în vedere în primul rând valoarea artistică a fiecărui cadru, precum și alte criterii (condiții de studii și vechime, îndeplinirea obligațiilor individuale de muncă etc.) și constituie o posibilitate care se realizează în anumite condiții (post vacant, fond de retribuție etc.). Propunerile pentru promovarea în grade profesionale superioare se întocmesc de organul colectiv de conducere al unității, singurul în măsură să aprecieze asupra activității celui în cauză.

■ No scrie dr. **Ioan Neagu din Ploiești**, str. Teiuș nr. 3 A: Timp de două zile, municipiul Ploiești a fost gazda Simpozionului național de cronobiologie, dedicat aniversării a 20 de ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Organizată de Comi-

tetul județean de cultură și educație socialistă Prahova, în colaborare cu Cabinetul județean pentru activitate ideologică și politico-educativă, Direcția sanitară a județului, Comisia județeană de Cruce Roșie și Filiala Prahova a Societății de biologie din R.S.R., și desfășurată sub auspiciile Muzeului de biologie umană din Ploiești, manifestarea a prilejuit prezentarea a 31 de lucrări și referate științifice care au abordat diferite aspecte ale bioritmologiei în prezent și viitor. Și-au adus contribuția cercetătorii de la Institutul de endocrinologie „C. I. Parhon”, Institutul de oncologie, Institutul de igienă, Institutul național de geriatrie și gerontologie, Facultatea de biologie București, I.M.F. și Facultatea de horticultură din Iași, ICPA și IANB București. Masa rotundă ce a avut loc cu această ocazie, pe tema „Biologia umană în cercetarea, aplicarea și valorificarea cultural-științifică a problemelor de cronobiologie”, a fost condusă de acad. Ștefan Milcu. Sub cupola „Cronosului” s-a semnat apoi actul de constituire a primului cerc de cronobiologie din România. Ca președinte de onoare a fost ales academiicianul Ștefan Milcu, iar ca membri fondatori — toți participanții la simpozion.

■ La solicitarea lui **Viorel Iuganu** din comuna Strunga, județul Iași, **Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant** face unele precizări de mai larg interes cu privire la lucrul în flux continuu. Din verificările efectuate la Combinatul de utilaj greu Iași, și din datele obținute rezultă că, în conformitate cu hotărârea organului colectiv de conducere al combinatului, s-a dispus trecerea la organizarea funcționării fără întrerupere a mașinilor de performanță din cadrul secției utilaj metalurgic și al altor locuri de muncă. Măsura a fost luată în baza prevederilor art. 124 din Codul Muncii, în temeiul prevederilor art. 41 din Legea nr. 5/1978, și a intrat în vigoare începând cu data de 1.03.1984. Pentru desfășurarea normală a lucrului, toate activitățile de servicii aferente, asistența tehnică, reviziile și reparațiile planificate au fost prevăzute să aibă același regim de lucru.

■ Printr-o scrisoare trimisă la începutul acestei luni, cititorul **Radu Alexandrescu din București**, str. **Barbu Văcărescu nr. 77**, avansează Televiziunii Române propunerea de a revizui procedeele de subtitrare a filmelor străine proiectate pe micul ecran, deoarece la ora actuală sint frecvente cazurile cînd, datorită titrării necorespunzătoare, adică proiectării scrisului alb pe un fond, în anumite secvențe, tot alb, telespectatorii sint puși în imposibilitatea de a putea urmări firul dialogurilor și, în consecință, dîntîmpină greutăți în înțelegerea ca atare chiar a filmului însuși. Revenirea la mai vechiul sistem de titrare corectă, practică cu ani în urmă, mai ales în cazul filmelor de arhivă, ar fi nu numai o datorie — apreciază semnatarul scrisorii —, ci și un gest de respect față de milioanele de telespectatori.

■ **Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție Dolj**, ca răspuns la scrisoarea noastră nr. 3222/1985: Din păcate, nici de astă dată nu am izbutit să îndeplinim doleanța tovarășului **Ionescu Marin**, fost om al muncii la C.A.P. Catane, intrucît în arhiva unității nu se mai găsesc actele din care să rezulte că dînsul a lucrat la amintita cooperativă în perioada 1 aprilie — 30 septembrie 1960. Desigur, e un aspect neplăcut, vinovăți de neținerea arhivei în condiții legale fiind toți cei ce s-au perindat de-a lungul anilor la conducerea cooperativei. Nu este mai puțin adevărat că C.A.P. Catane a avut de suferit și de pe urma unor evenimente și cauze obiective care au dus la distrugerea unei bune părți din arhivă. Pentru a-și putea totuși dovedi perioada solicitată, tovarășul **Ionescu Marin**, actualmente angajat al I.J.T.L. Dolj, a fost îndrumat să se adreseze comisiei de reconstituire a vechimii în muncă ce funcționează pe lângă comitetul executiv al consiliului popular județean, conform prevederilor Decretului

nr. 92/1976 privind carnetul de muncă.

■ Avînd o familie alcătuită din 4 persoane și locuînd la socri, într-o cămaruță insalubră de 4 metri pătrați, am fost la Consiliul popular al comunei **Vetiș** — ni se destăinuie **Vasile Ciobanu din satul Decabal, județul Satu Mare** — și am solicitat să ni se repartizeze și nouă un loc, așa cum prevede legea, pe care să ne construim o casuță strict necesară, ca toți oamenii din sat, dar am fost refuzat. De avut, aveți dreptul — mi-a spus funcționarul de la consiliu —, dar nu se poate. De ce? — l-am întrebat. Pentru că — mi-a răspuns — fic dumneata, fie soția trebuia să lucreți cel puțin un an de zile la C.A.P. și abia după aceea... Bine — i-am zis —, dar eu sint ciferist, angajat la Stația C.F.R. Ferăstrău, iar soția, deocamdată, are doi copii mici, unul de doi ani și altul de 3 luni, și vă dați seama că acum n-avem cum. Și-apoi altora aflați în aceeași situație, precum **Viorel Oiegas**, le-ați dat. Asta-i situația! a încheiat sec. funcționarul.

Cu ceva mai multă bunăvoință, tinerii familii Ciobanu i se poate îndeplini, totuși, arzătoarea și îndreptățita doleanță. Nu în afara, ci chiar în cadrul și spiritul legii în vigoare.

■ **Întreprinderea pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile București** răspunde la articolul publicat în nr. 24 din 14.06.1985 al revistei **Flacăra**: Cazurile de abateri înfățișate în articolul „Grea colectarea, dar mai grea recuperarea” au fost prelucrate cu întreg personalul, precum și în adunarea generală a activului de partid din întreprinderea noastră, iar autorii actelor de indisciplină și încercitădine au fost sancționați cu diminuarea cu 20 la sută a retribuțiilor pe timp de o lună. Ne preocupăm în cel mai înalt grad acumularea de stocuri cit mai mari de materiale refolosibile textile sau din mase plastice fără defacere ori cu defacere lentă, din păcate însă pentru numeroase sortimente de astfel de materiale n-am pus încă la punct tehnologiile de reintroducere în circuitul productiv și din această cauză sintem confrunțați în prezent cu mari probleme de depozitare și conservare a imenselor stocuri pe care le deținem. Este și motivul pentru care propunem ca în paginile revistei dv. să-și găsească în viitor loc și relatări despre soluțiile noi de utilizare a unor materiale care încă nu au defacere, îndeosebi mase plastice, textile și anvelope de cauciuc nereșapabile.

Am reținut propunerea.

■ Mă numesc **Eugen Puiu din Rovinari—Gorj**, bl. R6, sc. 4, ap. 10 și doresc să vă aduc la cunoștință următoarele: Pe 15.02.1985 s-a ținut la Biblioteca orașenească Ineu, județul Arad, un concurs pentru ocuparea postului de minutor carte. A fost un fel de mascaradă de concurs, pentru că, înainte ca acesta să se țină, s-a cerut transferul pe post al unei anumite profesoare. S-a ținut pînă la urmă concursul, profesoara respectivă ocupînd locul 3. Deși erau doi participanți mai bine pregătiți înainte, deși Inspectoratul școlar județean Arad nu a aprobat transferul, tovarășa a ocupat automat postul, ignorîndu-se rezultatele care nu fuseseră făcute publice. Rugăm inspectoratul județean să analizeze situația de la Ineu, și să ia măsurile care se impun. Dacă-i concurs, concurs să fie!

■ **I.R.I.D.G.N., Regionala de distribuție gaze Pitești** ne informează că, cercetînd sesizarea **Marianei Constantin** din Găești, a discutat cu angajatul său **Constantin Mihai**, care susține că nu a cunoscut prevederea legală conform căreia alocația de stat pentru copii este diferențiată în funcție de mediul urban sau rural, ceea ce a condus la lipsa de informare a biroului personal în momentul cînd i s-a schimbat do-

miciliul. Începînd cu data de 1 iulie 1985, **Constantin Mihai** a fost pus în drepturi, urmînd a primi alocație după cum urmează: pentru primul copil 245 lei, al doilea 255 lei, iar al treilea 295 lei, în total deci 795 lei lunar.

■ Vă scriu pentru că am speranța că, numai la intervenția dv., pe lingă cei în drept, unii locatari năbădăoși ai blocului ZA3, cu care ne învecinăm, vor înțelege în sfîrșit că nu trăiesc pe cîmp ci într-o colectivitate civilizată. Dînsii au apartamente proprietate personală, iar la parter au garaje pe care le-au transformat în adevărate ateliere pentru depanat mașinile și, cit le e zulia, de dimineața pînă tîrziu în noapte, produc niște zgomote și bubuituri infernale, fără să țină seama că noi, vecinii lor, mai lucrăm și în schimbul II și mai avem nevoie să ne și odînim. Un timp am crezut că toate autoservice-urile Slatinei s-au mutat în preajma noastră. (**Coldă Constantin Ion din Slatina, alea Viorelelor nr. 4, bl. GA 5A, sc. A, ap. 27**).

■ Referitor la rezolvarea scrisorii adresate de numita **Peia Maria** din Oravița, **comitetul executiv al Consiliului popular al județului Caraș-Severin** ne informează: În urma cercetărilor s-a constatat că, i-au fost furate de la domiciliu două butelii de aragaz. După mai multe investigații a fost identificat autorul furtului în persoana nuntului **Vlăscianu Dumitru**. Au fost recuperate buteliile de la acesta și restituite păgubășei, ocazie cu care i s-au explicat și împrejurările comiterii faptei. Autorul infracțiunii a fost arestat și deferit justiției. Scrisoarea a fost soluționată de inspectoratul județean al Ministerului de Interne.

■ **Eveniment la Colibița**. Cea de-a doua instalație românească de forat galerii orizontale în secțiune plină, „INGO-32”, realizare de prestigiu a Întreprinderii „1 Mai” Ploiești, a intrat recent în funcțiune pe șantierul hidroenergetic **Colibița**, județul **Bistrița-Năsăud**, acolo unde se află în plină construcție o hidrocentrală de 21 MW. Noul utilaj, de înaltă performanță și complexitate, se remarcă printr-o serie de caracteristici funcționale deosebite printre care menționăm viteza de forare lunară de 200 metri liniari, diametrul de săpare de 3.200 mm, sistemul de ghidaj pe bază de laser, precum și dirijarea centralizată, de la un singur pupitru, a tuturor comenzilor de lucru. Reamintim că prima instalație de acest fel, produsă tot de sus-menționata uzină, a fost utilizată cu bune rezultate în Munții Apuseni, la Rîul Mare. (**Ing. Minică Stănciugel, Singeorz-Băi**).

■ **Consiliul popular al județului Brăila, Direcția sanitară**: În legătură cu scrisoarea tov. **Moroșan Gheorghe** din comuna **Frumoasa**, jud. Suceava, care mulțumește pentru popularizarea, activității farmacistului **Torjescu Alexandru**, cel ce, printr-o altă rezultate pozitive dobîndite în tratarea unor afecțiuni cronice, incurabile și a unor afecțiuni cutanate, se pare că este pe cale să obțină asemenea rezultate îmbucurătoare și în tratamentul fiului său, vă comunicăm că astfel de scrisori au fost trimise de boșnavi și direct pe adresa noastră. Noi am adus tov. farmacist **Torjescu** în repetate rînduri la cunoștință aceste succese terapeutice, deși în unele afecțiuni, și îndeosebi în lupusul eritematos, nu avem încă proba timpului, ca și în unele afecțiuni cutanate de altfel, și de aceea nu putem vorbi încă de succese incontestabile, dar începutul este promițător. Cu sprijinul organelor de stat municipal și județean, Direcția sanitară a județului Brăila a creat condiții corespunzătoare de lucru acestui inimos și neobosit farmacist, în prezent pregătindu-se un alt cabinet și altă sală de așteptare, și mai corespunzătoare ca spațiu și circuite funcționale, și o farmacie care vor conduce cu siguranță la im-

bunătățirea condițiilor de lucru și, implicit, a rezultatelor.

■ Pentru clarificarea cazului criticat, în nota apărută în **Flacăra** din 14.VI. 1985, D.P.M.O.S. Suceava a solicitat Direcției județene P.T.T.C. Suceava relații cu privire la situația dosarului **Mariei Chirea** și, pe 6.VI.1985 primim răspunsul acestei direcții cum că dosarul respectiv a fost pierdut în timpul transportului. La 22.VI.1985, comisia județeană de pensie din cadrul consiliului popular județean a emis decizia de reconstituire a dosarului, și i-a expeditat **Măriei Chirea** din comuna **Florești**, str. **Principală bl. 7, ap. 9**, suma de 7.632 lei reprezentînd pensia și drepturile aferente pentru perioada de la 1.I.—30.VI.1985. Dosarul reconstituit a fost transferat la D.P.M.O.S. Prahova pentru ca drepturile de pensie, începînd cu 1.VII.1985, să se achite prin acest organ.

Toate bune, un singur lucru însă am mai vrea neapărat să știm: măsurile ce s-au luat cu cei ce se fac vinovați de pierderea primului dosar. Și asta cit mai neîntîrziat!

Pagină realizată de MIHAI STANESCU ■

Poșta redacției

■ **Alexandru Gavrilu** — Timișoara: Fratele dv., fiind minor, nu i se pot achita drepturile bănești cuvenite de pe urma tatălui decedat decît în baza unei decizii de tutelă emisă de Consiliul popular municipal Timișoara pe numele dv.

■ **Stelian Diaconescu** — Tîrgușorul Vechi (Prahova): Unitățile socialiste nu pot încadra pensionari într-o activitate cu caracter permanent. În cazuri excepționale și cu aprobarea organelor prevăzute de lege, unitățile pot folosi pensionari numai pentru activități temporare sau pentru executarea unor lucrări. ■ **Maria Munteanu** — Huși: Pensia pentru munca depusă cu reducerea vîrstei, se acordă numai femeilor care au născut mai mult de trei copii și care au vechimea minimă în muncă de 25 de ani. Chiar dacă ați născut 6 copii, nu puteți beneficia de reducerea vîrstei de pensionare pentru că nu aveți 25 de ani vechime în muncă. ■ **Ștefan Gazsi** — Brîncoveni (Mureș): Dacă ați avut mai mult de 12 zile concediu fără plată, învoiri sau absențe nemotivate de la începutul anului calendaristic, nu primiți alocația de stat în luna în care intervine o nouă învoire, concediu fără plată sau absență nemotivată.

■ **Petru Simuț** — Tețchea (Bihor): Cu o vechime în muncă de numai 25 de ani nu puteți cere pensionarea decît la împlinirea vîrstei de 62 de ani. ■ **Mihai Bălan** — Rm. Vilcea: Inginerii, economiștii, inclusiv cei care sint în perioada de stagiatură, nu fac parte din categoria personalului exceptat și, ca urmare, trebuie să fie cuprinși în acord global la nivelul întreprinderii, secției sau atelierului etc. și retribuțiți în funcție de realizarea producției fizice stabilite și a condițiilor prevăzute în contractul de acord global. ■ **Mihai Gheorghe** — București: Sătuiți-vă cu un avocat. ■ **Atanasie Tirziu** — București: Cuantumul pensiei de invaliditate se stabilește în raport de vechimea în muncă, grupa de muncă, retribuția tarifară de încadrare, gradul de invaliditate etc., astfel că nu poate fi majorată la cerere. ■ **Ana Sarom** — com. **Nicolae Bălcescu** (Bacău): Alocația se acordă numai de la data stabilirii dreptului și nu se poate acorda retroactiv.

■ **Ștefan Plăcintă** — Suceava: Beneficiarii alocației de stat pentru copii sint obligați să declare veniturile pe care le realizează, pentru că în raport de aceste venituri se stabilește cuantumul alocației.

MARGA NEDELEA ■

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Apele mai calde din inima pământului

Dintre noile surse de energie folosite în țara noastră, energia geotermală (sau apa geotermală, cum i se mai spune) deține în prezent două importante particularități: este cea mai ieftină (la preț unitar pe gal) și are cea mai mare pondere (sub raportul tonelor de combustibil convențional echivalente prin producția de pină acum).

Începuturile sondării pentru această apă geotermală datează din 1976 și au fost determinate în primul rând de morala profesională a unui colectiv din Ministerul Geologiei, colectiv care, condus pe atunci de actualul ministru Ioan Folea, a avut inițiativa să cerceteze și să experimenteze zăcăminte de acest tip. Producția de energie geotermală înregistrată a crescut de la 22 mii tcc în 1978 la peste 80 mii tcc în 1984, totalul pe acest interval de șapte ani echivalând cu o economie de combustibil de peste 290 mii tcc. Se înțelege că statutul activității în acest domeniu trebuia așezat pe bazele ferme ale contribuției sale planificate la balanța energetică a țării, lucru ce s-a și petrecut, astfel încât faza de cercetare și experimentare e pe sfârșite, urmând a fi înlocuită cu faza de producție efectivă, cu toate responsabilitățile ce decurg de aici.

Astfel, în 1985 vor trebui obținute cea 100 000 tcc., adică o treime din cât s-a obținut în precedenții șapte ani. De asemenea, pe întreg cîmpul 1986-1990 energia geotermală va trebui să echivaleze 981 mii tcc, cu un vîrf de producție de 350 mii tcc în 1990.

Realizarea acestor sarcini presupune în mod necesar asigurarea unor condiții asupra cărora vom reveni spre sfîrșitul acestui grupaj. În orice caz, prima dintre ele — existența unui zăcămint care să merite efortul — este îndeplinită: potențialul de rezerve valorificabile pentru zonele cercetate a fost evaluat la 5,7 mil tcc, volum ce asigură o producție timp de 57 de ani (în cazul în care se menține ritmul de exploatare din 1985) sau de 19 ani (dacă producția va fi stabilizată la nivelul anului 1990 — de cea 300 000 tcc). Ministerul Geologiei ne asigură că a mai fost evaluat și un potențial de rezerve de perspectivă de încă 7 mil. tcc, din care 2,6 mil. tcc sînt conținute în zăcăminte noi, în zone necercetate, iar 4,4 mil. tcc vor putea fi obținute prin progrese tehnologice în exploatarea actualelor zăcămint. Aceste rezerve de perspectivă ar asigura o producție de 100 mii tcc anual timp de 70 de ani sau de 300 mii tcc anual timp de peste 23 de ani.

Aceste date statistice constituie un argument decisiv pentru desfășurarea și amplificarea programelor de cercetare-exploatare a apelor geotermale; alte argumente (pe lângă cel al necesarului energetic național, asupra cărui nu mai revenim ar mai fi costul de exploatare, multiplele domenii de utilizare și, nu în ultimul rând, faptul că — așa cum sugerează opinii autorizate — respectivi zăcămint ar cam aluneca în sens contrar intereselor și sensului de rotație a pământului.

Cum un alt argument care poate stimula sau frîna activitatea în acest domeniu îl deține beneficiarii, prin modul în care ei înțeleg și reușesc să utilizeze apa geotermală, am „sondat” la fața locului câteva aspecte concrete ale folosirii acestei surse de energie, într-o zonă reprezentativă a domeniului — cîmpia de vest a țării.

VIOREL MUNTEANU

„Dacă vrei, găsești soluții, dacă nu — motivări”

Titlul este un fel de dicton al primarului din Teremia Mare, comună celebră al cărei exemplu confirmă faptul că acolo unde treburile merg bine, în general, la fel de bine merg și în domeniul mai particular al surselor noi de energie. Altfel spus, comuna, vrînd cu adevărat să folosească această bogăție de apă geotermală aflată la îndemînă, a găsit nu motivări să se eschiveze ci soluții cit mai diverse de folosire în trepte a întregului potențial termic și biochimic al apei geotermale.

Astfel, apa dintr-o singură sondă, avînd temperatura inițială de 73° C, este folosită succesiv pentru: încălzirea apartamentelor din centrul civic (80 de apartamente convenționale), apoi la încălzirea apei menajere (prin schimbătoare de căldură), după care apa ajunge la băile geotermale (inaugurate la 8 mai 1981, cu o capacitate maximă de 600 tratamente pe zi). Făcînd aici un popas, trebuie să spunem că apa din Teremia Mare nu este radioactivă și are un coeficient superior de mineralizare — 4846 mg. la litru, față de 2387 mg. cite are apa de la Baile Felix, de exemplu. Dînd ea rezultate excelente în vindecarea bolilor de piele și nu numai de piele, primarul, împreună cu doctorul Dinu Mihai au și schitat un plan de amenajare și transformare a actualelor băi termale într-o veritabilă stațiune balneară.

Circuitul apei va fi extins în următoarele trepte: piscină — filtru biologic — plante acvatice — creșterea peștilor. Aceste verigi sînt acum doar în stadiul de proiect, dar primarul Viileam Heinz dă ca sigură realizarea lor în actualul mandat electoral, adică în următorii doi ani. Piscina ridică dificultăți de investiții (ciment ș.c.l.); filtrul biologic — o chestiune de avangardă științifică — ar fi merit să asigure o purificare a apei astfel încît aceasta să poată fi folosită pentru cultivarea în treapta următoare, a plantelor acvatice, care ar testa și calitatea apei de a permite sau nu creșterea peștilor. Dacă prin filtru sarea nu va putea fi reținută, dar celelalte proprietăți vor permite, primarul e hotărît să aducă pești de apă sărată și să-i crească aici. Am vrut să fac un pariu că nu va crește niciodată pește oceanic în bazinele din Teremia

Mare, dar vîzînd pasiunea și convingerea primarului și cunoscîndu-i antecedentele în materie de tenacitate și inventivitate am renunțat.

O a doua filieră prin care la Teremia Mare este exploatarea apa geotermală este cea a gazelor naturale care însoțesc, în volum aproape dublu, apa propriu-zisă. Curiozitatea i-a îndemnat pe localnici să dea la analize aceste gaze și nu mică le-a fost surprinderea cînd au aflat că ele conțin 92,63% gaz metan. Bineînțeles că se pune problema exploatarea acestei resurse adiacente apei geotermale, astfel că din 1983 s-a trecut cu forțe proprii la conceperea unei instalații complet originale de captare a gazului metan, instalație ce a fost refăcută de vreo șase ori dar care, în cele din urmă, a dat rezultate. „Contăm pe un debit de 6-8 m³ de gaz metan pe oră, ceea ce ne va asigura funcționarea în atelierul nostru de mică industrie a 3-4 agregate electrice mari. În plus, vom concepe arzătoare intersanjabile, astfel încît focul să ardă succesiv în diferite locuri, în funcție de nevoile pe care le avem”. Prioritară este la Teremia Mare nevoia de curent electric, drept pentru care gazul metan a început mai întîi să ardă în generatoare realizate cu multă trudă și imaginație pe plan local. Alte focuri vor fi instalate la viitoarea fabrică de nectar din legume și fructe ale cărei lucrări vor începe la 1 iulie a.c. Această investiție care anual va produce cea 500 tone sucuri pasteurizate, este o nouă victorie a locuitorilor comunei în efortul lor de a fi

mereu la înălțime prin inventivitate și eficiență. Gazul metan va mai fi folosit la forjă precum și la brutărie, înlocuindu-se astfel păcura.

Desigur, instalația de captare a gazului metan din Teremia Mare trebuie riguros verificată înainte de generalizarea ei la celelalte 40-45 de sonde aflate în zonă, la care, deocamdată,

gazele naturale ce însoțesc apa geotermală se pierd în vînt. Dar această rigurozitate nu trebuie confundată însă cu betele care se mai pun în roatele unor inițiative ingenioase menite să rezolve probleme nu dintre cele mai puțin importante. Pentru că apa geotermală și gazele naturale dețin un rol important în toate proiectele pe care consiliul popular intenționează să le realizeze în acest an, adică: un cîmin de nefamiliști cu 22 de apartamente, linia tehnologică de fabricare a nectarului, 1 km conductă termică, finisarea castelului de apă, extinderea băilor termale, introducerea încălzirii centrale în școală, realizarea a încă două expoziții permanente — de sticlă și de utilaj agricol.

Din punctul de vedere tehnologic care ne interesează aici, comuna Teremia Mare reprezintă un exemplu de modul în care apa geotermală poate fi exploatată la maximum, în beneficiul evident al întregii obști.

În avangardă modernizării

Întreprinderea de ceramică Jimbolia este printre primele unități economice din țară care au utilizat surse neconvenționale de energie în scopuri industriale. Aici a fost dată în folosință în 1978 prima stație de uscare a produselor ceramice cu ajutorul unei instalații solare realizate de Institutul Politehnic din Timișoara. Capacitatea anuală a acestei stații este de 80 000 cărămizi format normal, cu o economie de combustibil de 70 tcc. Pornind de la acest precedent, în 1981 a fost dată în folosință o a doua stație de uscare, mult îmbunătățită, realizată de ICPMC București, cu o capacitate de uscare de 1 milion de cărămizi format normal pe an, prin care se economisește cea 130 tcc. Cheltuielile pentru aceste două stații de uscare ce folosesc energia soarelui au fost amortizate prin reducerea consumului de păcură, iar creșterea relativă a duratei medii de uscare a fost compensată de scăderea substanțială a rebuturilor. (și ele înmagazinătoare de energie consumată).

Avînd o astfel de disponibilitate spre nou, promovată cu tact și fermitate de însuși directorul întreprinderii, ec. Aurel Herișanu, fabrica de ceramică din Jimbolia nu putea rata șansa de a folosi apa geotermală a unei sonde răsărite în împrejurimi acum vreo patru ani. Drept pentru care, în urma unor studii și proiecte ale aceluiași ICPMC București, la sfîrșitul anului 1982 energia geotermală a început să fie folosită la preîncălzirea aerului înainte de a intra în camera de combustie. Asta înseamnă o micșorare a gradientului de temperatură ce trebuia realizat consumînd gaze naturale. Recurgînd la exemplul dat de inginerul șef al fabricii, Nicolae Văntor, dacă în camera de combustie pentru uscarea țiglelor se ardeau cea 700 m³ pe oră gaz metan, prin folosirea apei geotermale s-au disponibilizat 266 m³ de gaz metan pe oră. În acest fel se înregistrează anual o economie de combustibil de peste 1 000 tcc, în valoare de peste 3 milioane de lei. Rezultatele economice și oportunitățile tehnologice ale folosirii apei geotermale au determinat conducerea fabricii să treacă, prin investiții proprii, la extinderea instalațiilor menite să valorifice această importantă resursă energetică. De altfel, întreaga fabrică se află sub semnul unor permanente înnoiri, colectivul de aici asumîndu-și, anticipat, importanta deciderate de ordin energetic, economic sau tehnologic. Într-un climat de muncă în care destinderea se bazează pe competență, pe disciplina liber consimțită, pe înțelegerea clară a ceea ce trebuie făcut, rezultatele sînt pe măsură, astfel încît nu surprinde pe nimeni faptul că centenara fabrică din Jimbolia este mereu în avangardă modernizării. În acest sens, printre obiectivele la ordinea zilei se află: perfecționarea liniei de cărămidă ornamentat cu gauri verticale (a cărei folosire în construcții va conduce la importante economii materiale), punerea la punct a

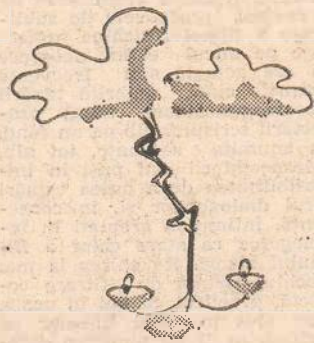
studiilor pentru noua secție de faianță majolică (o premieră în domeniul ceramicii), mărirea randamentului la recuperarea căldurii rezultate prin ardere la cuptoarele Hoffman și, nu în ultimul rând, soluționarea modalităților de captare a gazelor naturale ce însoțesc erupția apei geotermale, care conțin peste 90% gaz metan ce poate fi folosit la producerea curentului electric sau la cuptoarele de tratament termic.

Sinnicolau Mare — un episod contradictoriu

La 1 februarie 1982, ora 17, cum bine își aminteste tovarășul Anton Șuh, vicepreședintele

Consiliului popular din Sinnicolau Mare, în această urbe a fost pornită prima centrală termică pe bază de apă geotermală, deservind cea 400 de apartamente convenționale. La sfîrșitul lui 1983 s-a pus în funcțiune o a doua centrală, astfel încît în prezent numărul apartamentelor încălzite cu apă geotermală se ridică la peste 1 000. Economii sînt evidente dacă avem în vedere că în acest fel cantitatea de combustibil lichid folosit în prezent (doar în momente de vîrf) este doar de 100 tone, față de 957 tone cit erau necesare în alți ani. În plus, un lucru foarte important: datorită acestei apei geotermale populația are apă caldă menajeră aproape toată ziua și tot datorită ei dificilă iarnă trecută a putut fi traversată mai ușor. Cu toate dificultățile care mai sînt (cheltuielile de întreținere a instalațiilor, relativa scădere a debitului sondelor ș.a.) primăria este hotărîtă să extindă cu forțe proprii utilizarea apelor geotermale, la o bază de tratament, la serele Consiliului popular, la o unitate de alimentație publică (pentru încălzire și apă menajeră).

Un alt loc din Sinnicolau Mare unde se folosește apa geotermală este Întreprinderea de cînepi și in. În absența altor factori mai în temă cu aceste probleme am beneficiat de o conversație cam timidă cu ec. Mihai Manița, contabil șef și cu ing. Ioan Waltrich, de la

Caricatură de ALINA UNGUREANU

sectorul energetic. Cu greu am putut sintetiza următoarele lucruri: apa geotermală este folosită aici pentru topirea cînepii și pentru încălzirea fabricii; atunci cînd apa vine direct de la sonda, fără să fi fost folosită de silozul de cereale din vecini, cei de la in și cînepi sînt avantajajți, intrucît temperatura mai mare a apei le permite să o răcească și să o dilueze cu apă industrială pînă la concentrația și temperatura necesare tehnologiei de topire a cînepii; atunci cînd apa ajunge în treapta a doua, după ce a fost folosită de vecini la uscarea cerealelor, dificultățile fabricii sînt, prima, să dilueze apa geotermală (altfel ar distruge cînepa), proces prin care-i scade și mai mult temperatura și, a doua, să ridice temperatura acestui amestec pînă la 25°-32° C cit presupune respectiva tehnologie de topire. Cînd și cum se folosesc cele două variante de lucru mărturisesc că n-am înțeles, cu toate eforturile „maieutice” de puse. Am întrebant atunci despre eficiența economică, deci despre justificarea folosirii apei geotermale în scopuri tehnolo-

gice. În urma unor calcule făcute în fața noastră (dacă este adevărat că pentru astfel de scopuri, apa geotermală este folosită aici de vreo cinci ani, nu s-a urmărit oare de-a lungul timpului o evidență a efectelor economice ale acestei utilizări?), am ajuns transpirați la concluzia că anul trecut s-au economisit în acest fel 523 tcc, adică 393 tone de păcură.

O a treia unitate din Sinnicolau Mare care pornise cu elan în folosirea apei geotermale, la încălzirea propriilor sere „legumicole”, este A.E.S.C. Legumicolă. Aici, primul hectar de sere încălzit în acest fel datează din iarna anului 1982, ulterior punîndu-se în funcțiune încă patru hectare. Totul a fost bine și frumos pînă în sevara iarnă trecută cînd apa geotermală n-a asigurat căldura suficientă, recolta respectivă de roși aproape compromițîndu-se. Primii arătați cu degetul au fost bineînțeles cei care au avut ideea introducerii acestei forme de încălzire și chiar cei de la forajul sondelor, care nu ar mai fi asigurat debitul de apă caldă geotermală necesar.

Intrînd puțin mai în detalii, directorul comercial Kerekeș Iosif se eschivează la adăpostul faptului că e de curînd aici și nu știe exact situația, dar „cei care ne poate lămuri” este subinginerul Axente Lovrensch, care se ocupă de investiții. Incidentul din iarna trecută are mai multe substraturi, din care cel mai important este acela că instalația de încălzire a serelor a fost proiectată și executată inițial pentru combustibil lichid clasic. Din motive cunoscute, a trebuit să fie folosită apa geotermală, dar într-o instalație croită pentru altceva. E adevărat că s-a mai făcut un proiect pentru adaptarea la geotermal, dar acesta nici pînă azi n-a fost finanțat, banii consumîndu-se pentru prima instalație. În acest condiții, rigorile iernii au sancționat acest tip de improvizație, ajungîndu-se, se zice, la încălzirea cu paie pentru salvarea serelor. E adevărat și că între timp două din sondele ce furnizau apă geotermală au fost închise, dar și acest lucru a avut rațiunile sale — dintre care una se referă chiar la beneficiar: acesta a înțeles că va primi apa caldă pe gratis, n-a încheiat nici un contract cu furnizorul, neînțelegînd obligațiile acestuia de a se rentabiliza, obligații pe care le considera valabile doar pentru sine. Au mai rămas totuși în exploatare încă două sonde despre care beneficiarul spune că n-au avut debitul suficient iar furnizorul — că, dimpotrivă, din moment ce chiar și astăzi iarnă temperatura medie (urmărită zilnic) la ieșirea din sere era și este în jur de 40° C. Adevărul credem că este de data asta chiar la mijloc, adică între sondă și beneficiar, mai exact... pe parcursul acelei instalații incapabile să folosească la maximum potențialul termic al apei geotermale furnizate.

A.E.S.C. Sinnicolau Mare mai are o problemă a încă trei hectare de seră „tunel”, cum li se spune. În 1981-1982 sosesc aici, fără nici-o comandă, vagoane întregi de confecții metalice trimise de Buzău. În 1983 construcția serelor este trecută în plan, iar în 1984 chiar încep lucrările. Numai că la inventar se constată că unele din reperele necesare erau în plus, altele lipseau. Se merge la Popești-Leordeni, care pășiseră la fel, de unde se mai procură ceva repere din cele strict necesare. Buzăul continuă să răspundă că n-are capacitate de producție, iar BATMAGA tace. Se ia legătura cu unități similare: Baia Mare nu mai are, Jegălia n-a început construcția și nu știe ce-i va rămîne, Tulcea are nevoie de aceleași repere. Un „ultim” termen de punere în folosință a acestor sere este 31 iunie a.c., dar bineînțeles că ele n-au cum să fie gata la această dată. Atunci cînd vor fi n-am înțeles însă cum vor fi încălzite: fie în treapta a doua, în continuarea circuitului de apă geotermală de la primele cinci hectare, fie pe cale naturală, „ca un fel de solarii”; ambele variante sînt susținute cu seninătate cu aceeași seninătate și date pe rînd ca ferme, la un interval de numai 10 minute, de vajnicul subinginer Lovrensch, foarte preocupat pe parcursul discuției cu aruncatul pisicii în ogrăzile altora.

Dialog cu subteranul

„Creierul“ întregii activități de sondare și exploatare a apei geotermale din această parte a țării se află la Lovrin, unde-și are sediul brigada „Timiș“ a întreprinderii de prospecțiuni și exploatare geologică „Banatul“ din Caransebeș. (Până la 1 aprilie a.c., colectivul acestei brigăzi era subordonat întreprinderii de foraj și lucrări geologice speciale București, care avea un profil mult mai apropiat de ceea ce fac specialiștii de la Lovrin). Prin trecerea la I.P.E.G., un număr de 25 de sonde de producție și abandonabile, cum le numesc cei de aici, au rămas la dispoziția Ministerului Geologiei, statutul lor urmând să fie clarificat la acest nivel. Lovriștilor rămânându-le în grija 59 de sonde de apă geotermală, din care 31 sunt de producție și au utilizatori asigurați, 16 sunt disponibile (în zonele Lenauheim, Grabău, Zerind, Sofronia, Pecica s.a.) iar restul sunt sonde de cercetare sau în probe. Planul brigăzii din Lovrin pentru anul 1984 a fost de 29 120 tcc; s-au realizat 36 915 tcc, din care s-au folosit 25 219 tcc.

Aceasta fiind, pe scurt, cartea de vizită a unității din Lovrin, am procedat cu o parte din tinărul „stat major“ al energiei geotermale din Banat la o inventariere a problemelor concrete pe care le ridică exploatarea acestei resurse energetice naționale.

Beneficiarii. Inițial, toți beneficiarii au fost convinși că apa geotermală este un fel de cadou, și lucrurile cam așa au și stat. Numai că exigența rentabilizării i-a prins din urmă pe geologi prin 1983, când s-a pus clar problema recuperării chel-

lungi durată de exploatare a zăcămintului. În absența acestor pompe, în 1990 se vor obține doar 45 mii tcc în loc de peste 300 mii tcc cât este planificat. **Returul.** În prezent, apa geotermală care parcurge un traseu de utilizare este deversată în emisari de suprafață, fapt care conduce la poluare chimică și termică. În Timiș, această poluare este deocamdată acceptată printr-un acord temporar cu Oficiul de gospodărire a apelor. O soluție ar fi acel filtru biologic (care trebuie cercetat însă de ecologi, biologi s.a.) la care se gîndea primarul din Teremia Mare. O altă, mult mai fezabilă, este a reinjecției a-

Caricaturi de
SORIN POSTOLACHE

pelor geotermale în zăcămint: ar dispărea poluarea și s-ar refăce și energia de zăcămint. Problema este că tipul de colector existent în subteran nu primește apa decît la presiuni foarte mari, fapt ce necesită echipamente care la prima vedere, apar nerentabile. La Lovrin s-a încercat reinjecția apei cu o pompă de foraj, reușindu-se un debit de 6-9 l/sec (orice cantitate reinjecțată este binavenită). Tot aici s-au realizat două sonde de injecție a căror punere în funcțiune așteaptă decizia corespunzătoare. (Folosirea pompelor submersibile ar lungi exploatarea, dar ar și crea răgazul necesar studiilor și experimentelor pentru reinjecție). **Mineralizarea apei.** Apa geotermală, ajungînd la suprafață, își modifică presiunea și temperatura; ca urmare se produc masive depuneri de săruri, pe echipamente de suprafață și pe conducte. Această depunere a fost pînă acum preîntîmpinată printr-o tratare a apei cu anumite substanțe (tripolifosfat de sodiu) care, însă, sint pe cale de dispariție. Nefabricarea lor ar avea consecințe fatale pentru instalațiile geotermale. **Gazele naturale.** Apa geotermală este însoțită în proporție aproape dublă de gaze naturale ce ar trebui analizate sistematic de oameni specializați. Exemplul de la Teremia Mare ar trebui instituționalizat, pentru că în prezent, pe o răzătoare în vînt, sute de metri cubi de gaz metan. **Producția.** Activitatea de sondare și exploatare a apei geotermale a înregistrat un recul ce se cere depășit. Numai pe raza brigăzii de la Lovrin există de vreo trei ani 10 sonde avizate, cu documentația în regulă, dar a căror săpare a fost amînată sine die. Mai mult decît atît, nici indicatorii de plan al acestei unități nu sint făcuți să stimuleze producția de tcc, adică exact pe dos de cum ar trebui. Aceste aspecte ar trebui reanunțate în spiritul și litera indicațiilor secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referitoare la folosirea noilor surse de energie. După studiile întreprinse de Ministerul Geologiei se apreciază că aprobarea săpării de noi sonde ar conduce pe întreg cîmpul de vînt la o economie de combustibil de 1 175 tcc.

Cu alte cuvinte, să aducem apa geotermală la lumina ce-i conferă importanța reală, obiectivă pe care o poate avea pentru balanța energetică a țării. Nu putem încheia acest grupaj fără a face publice aprecierile unanime de care se bucură colectivul brigăzii de la Lovrin, hărnicia și tenacitatea cu care acești tineri își urmează profesia pe coacărăii apelor geotermale, firescul cu care concep izolarea și acest permanent dialog cu subteranul ca pe un veritabil centru de greutate al propriei lor vieți. De aceea, **inginerul Mircea Drancea**, șeful brigăzii, colegilor săi **ing. Mihai Sibulescu**, **ing. Vlad Codrea**, **ing. Angela Drancea**, **Mihai Popa** și tuturor celorlalți — gîndul nostru de bine.

OCTAVIAN STIREANU

Din fericire pentru mine, sint un om cu tact echilibrat, și sint convinsă, în continuare, că în ciuda unui secol nervos, vorba dulce aduce mult mai mult decît un pumn zdravăn într-o masă fragilă. De fapt, sintem colege, prietene. Așa am fost acum șapte, opt ani, așa am rămas și astăzi. Cred în egalitatea dintre bărbat și femeie, sint mastru, conduc un colectiv de cîteva zeci de fete, avem rezultate bune și titlul de Erou al Muncii Socialiste, primit de datorcăză și muncii atelierului nostru de relec. Cînd spun „fetele mele“, le am în vedere și pe cele de 22 de ani și pe cele care se apropie de pensie. Ne-am obișnuit așa, ele imi spun Tanta, foarte rar, tovarășa mastru Trandafir, eu le spun pe numele mic, fără fașoane, dar și fără să uităm de respectul pe care ni-l datorăm. Cînd am fost numită mastru, în 1978, împliniseam 41 de ani și am avut cele mai grele nopți din viață. Eram din '55 la „Electroaparataj“, crescusem odată cu fabrica, aici am învățat exact ce înseamnă disciplina muncitorească, aici mi-am întemeiat un cîmin, dar să răspund de un întreg colectiv, de realizare a unui plan, să asigur cîștigul constant atîtor zeci de femei, și știți cum e cu femeile, egalitate — egalitate, dar ele sint cu gospodăria, cu copiii, cu aprovizionarea mi se părea prea mult. M-au ajutat, e drept, și fetele. Ceea ce

m-a frapat atunci, în primele zile de cînd primisem funcția, era faptul că oamenii erau conștiincioși, dar parcă nu destul, cî drămuț, atît cît să nu li se reproșeze că n-au făcut destul pentru banii primiți. Și li se reproșa, cînd mergi pe muchie de cuțit, dai și pe de lături. Lucrurile astea nu se declară, ci se simt. Simțeam că lucrurile se petrec astfel. Sarcinile e-

necazuri cu aprovizionarea, rămînem peste program să recuperăm, rămînem fără dispoziții sau tabel, dacă vrei să știți, am noaptea, dacă ar fi nevoie am putea conta una pe cealaltă. Mi-am spus de la început că acordul global presupune hărnicie și sinceritate. În paranteză vă spun, primul lucru pe care-l urăsc este minciuna. La global nu poți să păcălești pe nimeni, ți se string aparatele gramadă. Dacă una dintre ele are ceva urgent, imi spune și în ziua aceea îi tin locul. Am discutat împreună și am căzut de acord ca cele mai în vîrstă să facă operații mai ușoare. Așa este omeneste, toate vom fi bătrîne într-o zi. În luna asta avem de realizat 30.000 de micro-întrepruții, pentru „Electrocontact“, Botoșani, pentru FEA, pentru Cugir. Știm bine că pentru aceste 30.000 este de tras. Toată ziua sint în secțiile de bază după subsansamble. Cînd nu reușește dispecerul, îl mai ajut și eu. Am primit și comenzi pentru centrala atomonucleară, și vă spun cîntîț simțim această răspundere altfel. În șapte ani n-a plecat nimeni din atelierul nostru, în afară de fetele care au ieșit la pensie, pe care le-am condus cu flori și chiar cu lacrimi pînă la poartă. Acesta cred că este marea noastră cîștig, prietenia. Și sinceritatea. Fără ele nu poți clădi nimic.

RAZVAN BĂRBULESCU

Ca o familie

rau importante, făceam tot relele termice și aveam mari întîrzieri. Fiecare era cu ale ei. Astăzi sintem ca o familie. N-am un birou, ci o masă, în bandă, lingă etc. Nu m-am schimbat deloc. Ca și acum trei zeci de ani, cînd am venit la „Electroaparataj“ ca și acum șapte ani, cînd am trecut de la CTC, mastru, la relec, vin prima plec ultima, salut și portarul și femeile de servicii așa cum imi salut colegele și conducerea întreprinderii. Educația, dacă vrei s-o faci cuiva, și eu am un băiat în clasa a X-a, n-o po-vestești, ci o faci comportîndu-te ca un om educat. Astăzi sintem o familie, muncim împreună, ne odîhnim împreună, cînd avem

Deci, se poate

A trecut ceva timp de la analiza cu concluzia cea mai cuprinzătoare, pe care am auzit-o vreodată! Au trecut vreo trei luni și expresia din titlu imi stăruie în memorie. Scurt și cuprinzător, cum se zice!

Am participat la foarte multe analize, plenary cu concluzii și măsuri complexe, de ținută, dar am simțit că această expresie reprezintă totul. (Mi-ar fi mai ușor să zic chintesența, dar parcă nu este destul).

Se poate! reliefează cum nu se poate mai bine (dacă-mi permiteți acest ușor joc de cuvinte), sinteza unor concluzii golițe de orice prejudecăți, și capătul unui drum gloduros, la plecare, dar neted acum, încorporînd un imens efort al partidului nostru de perfecționare și autoperfecționare.

Demult, într-o ședință în care se punea problema ca noi, adolescenții utemiști, extrabuzgetarii (ce onorifică expresie!) comitetului raional, să ne de-

plasăm cu diverse sarcini prin satele teleormănene, unul a încercat să motiveze lipsa unui mijloc de transport. Unde vă treziți voi, aicea, băi tovarăși? a întrebă cel care ne instruia. Dură pentru moment, expresia avea o notă mobilizatoare de excepție. Nu este ocazie, în care, întîlnindu-ne, unii dintre cei care am participat la instruirea respectivă, să nu ne amintim cu plăcere și să nu aprobăm sincer conduita activistului. Era nevoie de asemenea indemnuri. Căci, ce era, decît un indemn hotărît la acțiune? Se poate — înseamnă tot indemn la acțiune, dar cu găsirea celor mai bune soluții.

Dacă pătrunzi în esența dinamicii intervalului dintre cele două expresii, realizezi devenirea activistului în consens cu epoca luminoasă pe care o parcurgem.

Era o analiză de stadiu, dintre acelea care fac un bilanț preliminar și în care se aminteste oamenilor că, în partea a doua a anului, trebuie strînse mai mult rîndurile pentru a îndeplini obiectivele propuse.

Dincolo de aparente

Bunica... cea bună

La Miliția Județului Mureș am găsit o depeșă cu nr. 14/02 1983, din partea consiliului popular județean, avînd următorul conținut:

„Revenim la adresa noastră nr. 72 233 din 17 sept. 1984 și vă rugăm să dispuneți Postului de Miliție Ibănești ca, în conformitate cu prevederile art. 16 alin. 5 din Legea nr. 3/1970, în termen de 10 zile să execute Hotărîrea nr. 408/1983 a Comisiei județene de ocrotire a minorilor, prin care s-a dispus ca minoră Dan Simona-Nicolina, din satul Ibănești Pădure nr. 115, să fie încredințată spre creștere și educare lui Pop Zaharia și Pop Nastasia din aceeași localitate, fiind instituită și tutela în acest sens. Vă rugăm ca, pînă la 1 februarie a.c., să ne informați asupra modului de rezolvare a problemei“. Semnat, prim-vicepreședinte, ing. Zsotyari Ernest și secretar, Carol Hârșan.

Pe această adresă, citesc următoarea rezoluție: „Tov. col. Leancă, au mai fost primite reclamații și adrese cu privire la această fetiță. Ocupați-vă personal de rezolvarea cazului, în termenul fixat“. Semnat, șeful unității.

Pe verso-ul adresei respective, imi rețin atenția cîteva însemnări:

— La familia unde se află fetița, sint condiții foarte bune de întreținere.

— La familia Pop nu sint condiții materiale bune. Au cinci copii, locuiesc în afara comunei, departe de școală.

— Insistă pentru că vor să beneficieze de pensia fetiței. Urmăresc să pună mina pe pensia fetiței, să aibă ce bea...

— Procuratura locală Tg. Mureș, în dosarul 1423 din 08.1984, cere, la 30.01.1985, prin Postul de Miliție Ibănești, dosarul de cercetare a lui Pop Nastasia,

de către Comisia de judecată de pe lingă Consiliul Popular Comunal Ibănești, intrucît la 1 decembrie a fost prinsă în magazinul nr. 42 din Reghin, cu 4 sticle alcool furate. Valoarea este sub 500 lei.

— Proc. Blaj face demersuri de anulare a Hotărîrii Comisiei de tutelă, pentru că soții Pop Zaharia și Nastasia nu se ocupă în mod corespunzător nici de educarea și creșterea celor 5 copii proprii...

Întrigat de conținutul contradictoriu al adresei, rezoluției și însemnărilor citate, solicit explicit colonelului Ion Leancă, locțiitor al comandantului miliției județene.

„Într-adevăr, plutonier-major Vasile Sină, șeful Postului de Miliție Ibănești, nu a dat curs măsurii de executare silită a stipulării din Hotărîrea Comisiei de ocrotire a minorilor referitoare la fetița Simona-Nicolina Dan, intrucît, a socotit că n-ar fi fost uman să procedeze astfel, convingerea lui, bazată pe cunoașterea temeinică a realității fiind aceea că angheta socială făcută la nivelul comunei a fost viciată, prin influența negativă exercitată de secretarul consiliului popular comunal, în favoarea familiei Pop...“

Gestul șefului de post pătrîndu-mi-se deosebit de semnificativ pentru ceea ce înseamnă responsabilitate profesional-umană, atînci cînd, indiferent de raritatea cazurilor, constăți că ți se cere să execuți o măsură, chipurile în conformitate cu prevederile unui act normativ, dar în realitate aceasta fiind în contradicție flagrantă cu spiritul legii, al eticii și echității, care trebuie respectat cu strictețe, în orice împrejurare, cer explicații interlocutorului meu.

„Aparent, șeful de post din Ibănești nesocotise o dispoziție legală. În realitate, el s-a dovedit a fi un ostaș competent și responsabil pe frontul soluționării legale a complexelor probleme inter-umane“ — este

Secretarul comitetului de partid, sigur de sine, prezenta un referat plin de substanță. Desprindeai: combativitatea militantă, curajul în dezbătutarea lipsurilor, identificarea (prin jalonarea cauzelor) căilor de eradicare a acestora. Eram puțin îngrijorat! Cum se vor prezenta oamenii? Ei, bine, au fost admirabili! Nimic din vanitatea motivațiilor fals obiective. Ce va spune trimisul eșalonului superior de partid, despre atîtea neajunsuri? Care vor fi întrebările la care va trebui să răspundă? (De ce nu chiar pe loc?) Îl priveam cu coada ochiului. Așteptam verdicte. Și cu o voce caldă, dar fermă a rostit: Deci, se poate! Acesta a fost, în continuare, leit-motivul cuvîntului său, optimist, dătător de încredere.

Am ieșit din sală cu bucuria că participasem la un act de înalt civism. Ședința se inscria în aria evenimentelor cu multiple încălcături; model concret de școală a educației comuniste, înalt reper de referință al devenirii noastre!

MARIAN TEODORESCU

de părere colonel Ion Leancă. Aflu, astfel, că minoră Simona-Nicolina Dan, rămasă orfană de ambii părinți, apoi pierzîndu-l în timp scurt și pe bunicul patern, în locuința căruia crescuse din primele zile ale venirii ei pe lume, urma să fie despărțită cu forța de bunica Rusalina, care o iubea și o îngrijea ca pe lumina ochilor, fiind nu numai în putere să-i asigure o existență materială corespunzătoare, dar fiindu-se între ele, inclusiv prin tragismul împlinirilor suportate împreună, o indestructibilă afecțiune. Convis de această legătură sufletească între bunica și fetiță, șeful de post a raportat superiorilor săi motivul pentru care a considerat să nu execute dispoziția sus-amintitei hotărîri.

Cu frustrarea bunicii paterni de a-și exprima voința, ancheta socială a stat la baza emiterii Deciziei nr. 9 din 09.04.1983, instituind tutela asupra minorei, numînd-o ca tutore pe Pop Nastasia, bunica maternă.

În comună este comentată negativ această măsură, cît și atitudinea secretarului consiliului popular care, fiind rudă cu familia Pop, a prezentat eronat realitatea și nu a relevat faptul că bunicii materni sint cunoscuți consumatori de băuturi alcoolice, neașgurînd condiții corespunzătoare nici pentru educarea și creșterea propriilor copii.

Cu toate că bunica paternă este, în prezent, văduvă, fiind sănătoasă și aptă de muncă, avînd o gospodărie bună și bucurîndu-se de prestigiu în comună, asigură toate condițiile necesare pentru creșterea și educarea minorei...

Ca urmare, Comitetul executiv al Consiliului Popular Județean Mureș a anulat Hotărîrea nr. 408/1983 a Comisiei de ocrotire a minorilor referitoare la orfana Simona-Nicolina Dan, aceasta rămînd, legal, la bunica... cea bună.

MIHAI GROZAVI

Așa sînt copiii noștri și la carte, între cei mai buni din lume

Strălucit succes al școlii românești în prestigioase confruntări internaționale

Tinerile talente înscamnă valori pe care se întemeiază speranța unei națiuni. Mai ales cînd este vorba de talente în domeniile matematicii, chimiei sau fizicii. Dacă talentele sportive dau strălucire prezentului în fulgurantă efemeritate, cele dinții pregătite străluciri de viitor ale științei și civilizației: șanse de altă adîncime și de altă durată. Olimpiicii din prezent au toate șansele să fie virfuri în competiția pe care o vor parcurge, la vremea maturității lor, adică în mileniul al treilea. Succesele loturilor de elevi români care au participat în acest an la Olimpiadele Internaționale de Matematică, de Chimie și de Fizică constituie cea mai recentă confirmare a acestui adevăr. Școala românească a perfecționat, ani de-a rîndul, un întreg sistem de creștere a talenților în mai multe domenii, de dezvoltare a forței lor competitive în cadrul Olimpiadelor naționale. În climatul de profunde transformări innoitoare, la scara întregii țări, învățămîntul românesc a progresat, pe direcția realizării conceptului generos de armonizare și îmbinare a lui cu cercetarea și producția, urmăriți îndeaproape, de două decenii încoace, de însuși tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele republicii, geniul ermai al destinului nostru național, împreună cu tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Concursurile școlare au fost pregătite din ce în ce mai temeinic, cu tot mai multă dăruire și răspundere. Din unghi organizatoric, poate că la nici o disciplină nu s-a ajuns atît de departe în meticulozitate și eficiență ca la matematică. Explicabil și datorită faptului că, în acest domeniu, se lucrează de mai mult timp, precum și datorită conștiinței prestigiuului unei anumite intimități ce implică obligația valorii ca pe o datorie de onoare, știut fiind că Olimpiada Internațională de Matematică a apărut, a fost creată ca o inițiativă a matematicienilor români, la insistența lor (România fiind și prima țară gazdă, organizatoare a competiției la cele dinții ediții). În vara aceasta, toți olimpiicii români de la cele trei discipline amintite și-au propus să dedice efortul lor sub culorile patriei aniversării a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al partidului. Și toți participanții noștri la aceste Olimpiade s-au întors cu premii și mențiuni. Echipa României la Olimpiada Internațională de Matematică a obținut, în Finlanda, cel mai strălucitor rezultat de pînă acum. Cei șase tineri au obținut 3 premii I și trei premii II, ocupînd primul loc în clasamentul neoficial pe națiuni, în competiție cu toate echipele din lume considerate „puternice” și în condițiile celui mai greu concurs din istoria celor 38 de ediții ale O.I.M., cu un total de 201 puncte, la distanță de 21 de puncte de a doua clasată, aceasta nefiind alta decît „puternica” echipă a S.U.A. Alți „tari” au găsit onorabile chiar locuri mai modeste. România a fost singura țară cu 3 premii I.

Cea mai redevabilă echipă

Cei ce se ocupă la noi de pregătirea elevilor pentru Olimpiada Internațională de Matematică n-au uitat niciodată că aceasta s-a înființat în urma unei inițiative românești. (Lucrul nu l-au uitat de fapt, nici măcar aceia la care soarele răsare mai tîrziu și care — poate datorită acestui fapt — scriu prin zările lor numind respectiva inițiativă nu românească — așa cum știu și ei că este exact — ci „răsăriteană”). Echipel de elevi români s-au plasat pe locul întâi, în clasamentul neoficial între națiuni, la prima ediție din 1959, la cea de-a 20-a în 1978 și în 1985, cînd, la ediția a 26-a desfășurată la Helsinki, au participat 38 de țări. Lotul nostru a obținut cel mai valoros rezultat din toate edițiile. Au fost 6 elevi. Au obținut premiul I: cu 42 de puncte, DANIEL IOAN TĂTARU, clasa a XII-a (de la Liceul „Petru Rareș” din Piatra Neamț, pregătit de profesorul Gheorghe Dumitrescu), cu 34 de puncte, RADU NEGULESCU și RĂZVAN GELCA, ambii clasa a XII-a (primul de la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați, avînd-o profesoră pe Chița Popovici, iar umătorul de la Liceul „C. D. Loga” din Timișoara și îndrumat de profesorul Titu Andreescu). Premiul II au obținut doi elevi ai Liceului „Nicolae Bălcescu” din Craiova: ALEXANDRU MUGUREL BARCĂU, clasa a X-a și — veche cunoștință a cititorilor revistei FLACĂRA, premiul III în 1983 la Paris și premiul I anul trecut la Praga — LUCIAN LOUIS FUNAR, clasa a XII-a (profesorii: Liana Niculescu și, respectiv, Virgil Schneider), precum și — elev al Liceului „Mihai Viteazul” din București — ANDREI REMUS PARASCHIVESCU, clasa a XI-a, pregătit de profesorul Florin Cornea.

Rezultatul din acest an are o valoare sporită și prin faptul că de această dată, juriul internațional, format din șefii celor 38 de delegații, de comun acord, a ridicat sensibil nivelul de dificultate al concursului, dînd probleme mai pretentioase. Pe elevii noștri — foarte bine pregătiți — nu i-a dezavantajat acest lucru, ba dimpotrivă, ei s-au putut detașa mai vizibil, nivelul lor foarte bun fiind, astfel, mai bine pus în lumină prin rezolvarea unor probleme mai grele, la care au dat soluții originale, probînd inventivitate, mobilitate în gîndire, o deosebită forță de creativitate. Dacă, de pildă, Daniel Ioan Tătaru — care a obținut maximum de puncte la toate cele 6 probleme — a dat o soluție originală la problema nr. 3, punctajul maxim obținut de el pune în evidență forța lui de matematician, mai ales dacă ținem seama că, la această problemă, 153 de concurenți, din totalul de 209, au luat zero puncte și că au fost 13 țări ale căror echipe au luat în întregime zero

puncte la această problemă. În situația în care — se știe — acolo erau cei mai tari matematicieni din țările lor! Toți sînt elevi foarte buni. Dar, între aceștia, copiii noștri s-au distins de departe. Echipa României, pe locul întâi în clasamentul neoficial pe națiuni — neoficial, neoficial, dar îl țin toți și s-a ajuns să fie urmărit cu sufletul la gură de la o zi la alta, de la afișarea rezultatului la o problemă pînă la afișarea următorului rezultat, cu calcule, cu pronosticuri, aproape mai dihai ca la sporturi — echipa noastră, deci, cu un total de 201 puncte, a fost urmată de echipa S.U.A., clasată pe locul al doilea, la distanță de 21 de puncte, apoi de Ungaria (166), Bulgaria (165), Vietnam (144), Echipa U.R.S.S. — care întotdeauna trimite matematicieni foarte tari în acest concurs, echipe temute prin tradiție de concurenți — anul acesta s-a clasat pe locul al șaselea, cu un total de 140 de puncte. Echipa Finlandei a obținut 25 de puncte, mai puțin decît a luat singur concurentul român cu cel mai modest punctaj (26). Au fost 5 concurenți care au luat la toate cele șase probleme zero puncte; alți 7 cu un singur punct; 9 au totalizat cite 2 puncte. Într-un concurs de asemenea grad al dificultății nivelului la care s-au cernut valorile, rezultatul lotului român are o strălucire cu totul particulară. În cartea sa „Olimpiadele Internaționale de Matematică ale elevilor” — publicată la Editura Tehnică, în 1984 — prof. univ. dr. Ion Cuculescu — conducător al echipelor care ne-au reprezentat țara la 9 ediții ale O.I.M. — afirmă: „La Olimpiada a 21-a, țara noastră a obținut locul 2 în clasamentul neoficial pe țări, rezultat apreciat drept cel mai valoros dintre toate cele obținute pînă atunci. Este adevărat că la Olimpiada a 20-a obținuse locul 1 în acest clasament, dar, la acea Olimpiadă, lipsiseră trei dintre delegațiile «puternice». Ei bine, în 1985, a participat cel mai mare număr de țări din istoria competiției, fiind prezente toate cele cunoscute prin forța competitivă a concurenților pe care îi aduc. Așa stînd lucrurile, rezultatul nostru din acest an depășește tot ce obținusem pînă la această a 26-a ediție. La întoarcerea din Finlanda, echipa a fost primită la Ministerul Educației și Învățămîntului de tovarășul ministru Ion Teoreanu, care — mărturisindu-și emoția produsă de un astfel de succes în lume al școlii românești — i-a felicitat, în cuvinte calde, pe tinerii învingători și i-a rugat să transmită felicitări, de asemenea, profesorilor lor, ca și părinților care au știut — împreună, dăscăli și familii — să-i crească, să-i educe, să le călăuzească pașii pe drumul vocației probate acum cu atîta strălucire. „Sînt fericit și pentru voi și

pentru școala noastră, le-a spus, acum cînd rezultatele obținute de voi au fost și mai bune decît oricînd”. „Elevii noștri au fost, evident cei mai buni, dacă la cea mai grea Olimpiadă au obținut rezultatul cel mai strălucitor. Și bucuria noastră e cu atît mai mare cu cît școala românească dobîndește un prestigiu deosebit în lume, prin rezultatul obținut în această vară cînd învățămîntul nostru dedică toate succesele sale sărbătoririi a 20 de ani de la Congresul al IX-lea, de la alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al partidului.” Tovarășul prof. univ. dr. docent Iosif Tripsa, secretar de stat la M.E.I. a stăruit în ideea ca sistemul nostru de selectare și creștere a talenților, a valorilor în școală să fie completat cu urmărirea sistematică a dezvoltării lor în facultăți, iar apoi cu grija ca fiecare asemenea absolvent să lucreze acolo unde progresul țării are mai mare nevoie de el și el, tînarul specialist, poate da măsura întregii a capacității sale, acolo unde poate face mai mult pentru dezvoltarea patriei. A fost subliniat faptul că în Craiova, Galați, Timișoara, Piatra Neamț, Roman sînt profesori pasionați care au creat adevărate școli matematice, pepiniere de valori, de unde vin, cu consecvență, performeri de mare forță competitivă la Olimpiadele naționale și în echipa României la O.I.M. Cîștigătorii au fost anunțați că, la 7 august, sînt invitați ai C.C. al U.T.C. la Tabăra internațională de tineret de la Costinești. La aeroport, profesorii Titu Andreescu din Timișoara și Florin Cornea din București își așteptaseră discipolii. A fost acolo și profesorul Tudor Spulber, directorul Liceului „Mihai Viteazul” din Capitală. La sosirea în județele lor, elevii din Craiova, Piatra Neamț, Galați și Timișoara au fost sărbătorii, prin grija organelor de partid și de stat, a inspectoratelor școlare (ca și la București), așa cum se cuvine la asemenea performanțe. Notăm premiile deja primite de cei doi din Bănie: cite o mașină de scris. Frumusețea unui asemenea gest este comparabilă doar cu bucuria produsă. Alexandru Mugurel Barcău a plecat într-o tabără în Ungaria, iar Lucian Louis Funar la Festivalul Mondial al Tineretului de la Moscova.

Diamantul de Piatra Neamț

Pe fundalul redevabilului rezultat obținut la Helsinki de echipa României, străluceste în mod deosebit palmaresul competițional al lui Daniel Ioan Tătaru. Așa cum preciza tovarășul Ioan Maftci, inspector în

M.E.I., care a însoțit lotul nostru în Finlanda, acest elev — în prezent student al Facultății de Matematică din Iași — a obținut la Olimpiada Balcanică de Matematică premiul întâi cu punctaj maxim și în 1984 și în 1985, iar la O.I.M., atît anul trecut cît și anul acesta, a luat tot maximum de puncte. În istoria participării noastre la O.I.M. au mai fost elevi care au luat de două ori premiul întâi. Este suficient dacă îi amintim pe strălucii olimpiici, la vremea lor, Dan Voiculescu (premiul 1 în 1966 și 1967; premiul 2 în 1965; azi cercetător științific la Centrul de matematică INCREST; un nume de prestigiu românesc în literatura internațională de specialitate) și pe Victor Nistor (premiul 1 la edițiile 20 și 21 ale Olimpiadei „azi student în anul V la Facultatea de matematică din București). Ei n-au participat la Balcaniada pentru bunul motiv că aceasta este, în 1985, la a doua ediție. Și nici nu se poate pretinde că, dacă respectiva competiție ar fi existat pe vremea cît au fost elevi, n-ar fi reușit să fie promovați în loturi și să ia premiul și acolo. Dar istoria se alcătuește din ce s-a petrecut, nu din ce se putea împlini. De patru ori cu premiul întâi, și de patru ori cu punctaj maxim în patru competiții internaționale, Daniel Ioan Tătaru este azi un virf, în seria marilor performeri ai acestui domeniu școlar, nu numai de o valoare senzațională, dar și de o formidabilă forță stimulativă pentru elevii care îi vor urma în aceste concursuri. Altfel, băiatul este un tînar ca toți tinerii de vîrsta lui. Îi place să citească, îi place sportul. Concursul de la Helsinki i s-a părut „dificil”. „A fost cel mai greu: cu probleme în genuri pe care nu le-am abordat pînă acum. Este însă un lucru foarte bun pentru O.I.M. Arată mai clar creativitatea concurenților, posibilitățile de a aborda ceva nou”. În vara aceasta — ne-a mai spus — în afară de tabăra de la Costinești, îl interesează taberele de matematică, din care diriguitorii învățămîntului nostru au făcut o admirabilă tradiție. Pentru marea sa performanță, a fost premiat în Finlanda și cu un calculator personal, care i-a produs o mare bucurie.

Un Om

Șeful delegației române la O.I.M. a fost lectorul univ. dr. Ioan Tomescu, de la Facultatea de Matematică din București. Cu o bogată experiență competițională ca elev matematician, a absolvit facultatea la care profesază în prezent — în 1965 — ca șef de promoție pe țară,

iar în 1971 și-a dat doctoratul la academicianul Grigore Moisil. Actualul universitar Ioan Tomescu a rămas un pasionat al concursurilor școlare și un dăruit îndrumător al celor ce se pregătesc pentru O.I.M. În 1985 a răspuns de toate barajele în vederea selectării celor șase. Este unul din arhitecții — discreți, dar eficienți! — ai răsunațoarei izbini românești din acest an. Cu o extraordinară bucurie povestește cum îl înțeleg, cu avidă curiozitate, profesorii din alte țări în ce fel, cum se pregătește echipa României pentru Olimpiadă. „Soluția lui Tătaru la problema nr. 3 — ne spunea șeful e-

chipei noastre — a fost originală. Dar n-ați înțeles mai nimic, dacă v-aș spune doar atît. Era originală, deci era, oricum, alta decît soluția discutată în juru. Dar a fost atît de neașteptată pentru unii profesori, care notau, încît a trebuit să le-o explic de citeva ori. Cînd au înțeles-o, au răsuflet ușurați. Este o soluție care poate produce mare bucurie unui matematician. Au dat toți maximum: 7 puncte! La problema nr. 2, fiecare concurent român a dat o soluție diferită de a celorlalți compatrioți ai săi. Asta a lungit la două ore și jumătate timpul de coordonare: există cite o comisie de coordonare pentru fiecare problemă, pentru a se asigura notarea unitară. Toți românii au luat cite 7 puncte la problema nr. 2, ca și la prima. La una din problemele de geometrie — problema nr. 5 — ai noștri au dat două soluții diferite de soluția discutată în juru. Comitetul de organizare mi-a cerut copii în engleză ale acestor soluții, pentru a fi puse la dispoziția comisiei de coordonare de la problema nr. 5. Forța de creativitate probată de copiii români la Helsinki a produs, pe drept, o deosebită impresie. La ceremonia de închidere și înminare a premiilor, în marea aulă a universității din capitala Finlandei, ministrul educației din țara gazdă, doamna Kaarina Suonia, în semn de omagiu pentru țara celor mai buni dintre cei mai buni concurenți, a ținut să pronunțe corect citeva cuvinte în limba română. Conform unei tradiții, la ceremonie a fost și un moment de muzică. De această dată, s-a auzit o baladă de Frederic Chopin.

Una din cărțile folosite în pregătirea din acest an a lotului nostru pentru O.I.M. se intitulă „Probleme de combinatorică și teoria grafurilor”, apărută în 1981. Autor: Ioan Tomescu. (Cartea s-a tipărit în 1985 și la New York, în traducerea profesorului Robert A. Meltzer). Ioan Tomescu este foarte apropiat de tinerii pe care îi îndrumă. Le împrumută cărți. Una o are de un an la Lucian Louis Funar, „cărui i-a folosit ca informație pentru elaborarea a două probleme pe care le-a publicat într-o revistă de specialitate din S.U.A., cum e «Gazeta matematică» de la noi, doar că a lor este și pentru studenții”.

Între atîția performeri și antrenori pasionați Ioan Tomescu rămîne un năme gravat cu dragoste pentru toată viața în sufletele multor copii. Din toate satisfacțiile pe care le poate avea un profesor de matematică, n-o fi cea mai rară. Dar lui îi ajunge. Ei bine, lucrul acesta rămîne rar.

DORIN GHERGHINESCU ■

Cît a fost de greu și de frumos

A fost greu. Și, deci, cu atît mai frumos. Izbînzile elevilor noștri la cea de a XVII-a ediție a Olimpiadei Internaționale de chimie sînt cu atît mai valoroase cu cît la startul acestei ediții s-au prezentat 82 de participanți reprezentînd 22 de țări. A fost greu, spuneam, cu atît mai mult cu cît, spre deosebire de alți ani (cînd concurenții aveau de rezolvat, la proba scrisă, 6 probleme teoretice) acum au avut în față 8 asemenea probleme, din toate domeniile chimiei (anorganică, organică, organică analitică, biochimie și chimie fizică). A mai fost greu pentru că a fost enorm de lucru în cele cinci ore acordate pentru rezolvarea acestor probleme și încă a mai fost greu pentru că lucrarea practică (o probă de laborator, în care se cerea determinarea masei moleculare a unei substanțe necunoscute) a fost însoțită și de un set de 9 întrebări teoretice, dar cu imediate aplicații practice, de alte probleme colaterale, iar tehnica de lucru a fost urmărită cu o exigență mult crescută față de anii anteriori. Și iată, în aceste condiții, toți cei patru reprezentanți ai școlii românești au reușit să obțină distincții: o mențiune (prin

SAVANTII NOŞTRI DE MIINE

„Voi, dragi prieteni copii și tineri, sintetizați aceia care trebuie să faceți totul pentru a vă însuși cele mai noi cunoștințe în toate domeniile de activitate, pentru a putea fi miine buni constructori ai socialismului, buni muncitori, buni tehnicieni, buni ingineri, buni profesori, buni oameni de știință în toate domeniile“.

NICOLAE CEAUȘESCU

Fotografiile de PAUL AGARICI

OANA PUȘCOIU, fostă elevă a Liceului „C. A. Rosetti” din Capitală, în prezent studentă la Facultatea de medicină generală din București, **un premiu al III-lea (SORIN ARMEANU)**, (elev al Liceului „Gh. Sincal” din Baia Mare, student acum la Biochimie, în București), **un premiu al II-lea** (prin mezinul echipei, **DORIN BOGDAN BORZA**, încă elev al Liceului „C.A. Rosetti” — și performanță cu totul deosebită — **un premiu I și premiul special pentru cea mai bună lucrare teoretică** (prin **DRAGOȘ HORVAT**, student, din această toamnă, la Facultatea de tehnologie chimică organică din Cluj-Napoca, fost elev al Liceului „A. Sever” din Mediaș). Acestea ar fi, deci, rezultatele și, foarte pe scurt, condițiile în care ele au fost obținute, cu mențiunea că „aurul” lui Dragoș Horvat urmează altor premii I obținute de olimpicii noștri la Linz ('80), Burgas ('81) și București ('83), ceea ce spune multe despre valoarea școlii noastre de chimie. Acum însă, când emoțiile concursului au trecut, când premiile sînt cunoscute și bucuria încă nu s-a sters de pe chipurile elevilor și ale celor ce i-au îndrumat, să încercăm a privi mai de aproape cum a fost, în ce condiții de pregătire și de concurs s-au obținut aceste frumoase rezultate.

Ca în fiecare an, selecția lotului olimpic a început odată cu desfășurarea fazei naționale a concursului de chimie. Aici — o primă surpriză: Dragoș Horvat (aflat într-o zi ceva mai rea) nu se clasează printre primii — avînd senzația că subiectele au fost greșite — și numai faptul că s-a numărat și anul trecut printre membrii lotului olimpic îi permite să participe la baraj! De aici înainte, lucrurile intră în normal. Începînd cu data de 3 mai, cei 17 componenți ai lotului lărgit se reuneșc în Capitală (aici se cuvine amintiți unda de reproș a prof. Ioan Bănățeanu, inspector de specialitate în M.E.I., unul dintre conducătorii delegației noastre la Bratislava, adresată modului în care a fost asigurată, la Liceul 22, cazarea olimpicilor). Începe un program de muncă de-o intensitate deosebită (opt ore zilnic, împreună cu profesorii, alte ore de studiu individual, ca să nu mai punem la socoteală faptul că, în acest timp, cei din clasele a XII-a au avut de susținut și bacalaureatul și concursul de admitere în facultăți!). Pregătirea s-a realizat cu aportul și sub îndrumarea directă a unor apreciați profesori din învățămîntul superior lectorii doctori Luminița Vlădescu, Ion Baciu, Anca Nicolae, Corneliu Podină și Florica Zălaru), a fostului olimpic Marius Andruș, în prezent asistent universitar, a profesorilor care au predat

cursuri speciale (Felicia Cornea și Vitor Șahini) și, mai ales, a profesoarei Paraschiva Arsene de la Liceul „C.A. Rosetti”, preocupată de ani și ani, de descoperirea și pregătirea olimpicilor noștri.

La plecarea spre Bratislava, colega Liana Molnar consemna moralul ridicat al lotului, încrederea componenților lui într-un rezultat de prestigiu, pe măsura celor obținute și pînă acum, dacă nu chiar mai bun. La 30 iunie, ajunși la Bratislava, tinerii chimiști au fost cazați în căminele Universității din oraș, iar juriul internațional s-a deplasat într-o localitate aflată la vreo 120 km de sediul Olimpiadei pentru a alege subiectele și a le traduce apoi în limba fiecăreia dintre țările participante. Ceasuri lungi și încordate de amiază, noapte, dimineață. În fine, pe la ora 10 a zilei de 2 iulie proba scrisă. Pe data de 3 iulie a pauză pentru concurenți, dar nu și pentru juriu, care se deplasează la Bratislava pentru a vedea laboratoarele (unde urmează să se desfășoare a doua zi lucrările practice) și starea de spirit a loturilor. După proba practică începe maratonul corectării, incununaț — pentru noi — de rezultatele pe care vi le-am făcut cunoscute. Ce-ar mai fi de spus? Poate numai cele relatate de prof. Ioan Bănățeanu: „Lotul nostru a fost alcătuit din elevi care au debutat cu acest prilej la o întrecere de asemenea nivel. Rezultatele sînt cele așteptate, ele situîndu-ne printre primele țări din lume la această olimpiadă, unde nu s-a alcătuit, ca de obicei, un clasament pe națiuni. Spuneam că rezultatul este cel scontat avînd în vedere numeroasele centre puternice de studiu al chimiei răspîndite în toată țara (la Baia Mare — „Gh. Sincal”, la Oradea — Liceul de filologie-istorie, la Mediaș — „A. Sever”, la Tîrgu Mureș — Liceul de chimie, la Iași — „Emil Racoviță”, la Piatra Neamț — Liceul 3 și, desigur, la București — „C.A. Rosetti“).

DAN MUCENIC

Planetă de profesor mereu tînăr

Nu mi-aș fi putut închipui (și i-am spus-o dintr-o suflare, chiar dacă n-a fost chiar o delicatete din parte-mi) că este de 22 de ani profesoară. Are un fel de-a fi extrem de tînărec, de la gesturi la vorbă, dar mai ales un fel scintilătos de-a lega ideile între ele, surprinzîndu-te prin ingeniozitatea asociațiilor, prin felul direct de exprimare a fiecărui gând. A fost, pe vremea

liceului făcut la Pitești, elevă de 10 și tot așa a rămas și în facultatea terminată cu o medie care i-a permis să-și poată alege ca viitor loc de muncă liceul bucureștean „Gh. Lazăr”. Ajunsă acolo, între dascăli de înaltă catedră, de largă cuprindere intelectuală, de o finețe comportamentală aparte, tînăra chimistă a învățat, înainte de toate, ce înseamnă să te înfățișezi elevilor ca un adevărat profesor — specialist excelent pregătit, bun pedagog și, nu în ultimul rînd, om de lume. S-a apucat să învețe limbi străine (din școală nu știa bine decît rusa) — engleza, mai înții, apoi germana și franceza. De zece ani încoace este — așa

cum spun cei care-i cunosc activitatea — sufletistă olimpiadelor de fizică, „mama” olimpicilor, omul cu inimă mare și cu multă știință de carte, în jurul căruia se string, cu dragoste, membrii loturilor olimpice. E mîndră de ei, fie că i-au fost elevi la clasă (cum s-a întîmplat, în anii trecuți, cu Radu Straja, premiat în U.R.S.S., acum asistent la facultatea de chimie din Capitală, cu Ștefan Popescu, laureat la Budapesta, absolvent de medicină, cu Valer Pompilian, premiul III la Viena, student la medicină, sau cu Scurei Dragoș, absolvent de Chimie, fost olimpic și el, sau, anul acesta, cu recentii premiați de la Bratislava — Oana Pușcoiu și Bogdan Borza), fie că nu, și doar i-a pregătit în timpul cantonamentelor. Nu-i place să vorbească despre ea, nu se plînge și nici nu se laudă cu faptul că, în timpul vacanțelor, nu face altceva decît să citească și să compună probleme de chimie, sau cu acela că muncește enorm în perioada de pregătire a olimpicilor, fără a-și uita și obligațiile stricte de catedră, și nici nu spune cît se zbate să tot caute cărți din țările unde urmează a avea loc olimpiadele (pentru a vedea care este nivelul de cerințe

acolo), cărți pe care le traduce și le oferă apoi în rezumat, concurenților. Vorbește despre toate acestea în treacăt, oprindu-se numai cu dese lucruri de bucurie în ochi, la elevii ei, fericită a spune că uneori cite unul dintre ei găsește soluții mai originale sau mai subtile chiar decît ea. Nu se mai satură vorbind despre Oana Pușcoiu — o fată echilibrată, studioasă și modestă, un om care „gîndește frumos despre alții și de asta poate gîndi frumos și în domeniul chimiei”, despre pasiunea Oanei pentru muzică și despre pasiunea lui Dorin Bogdan Borza pentru pictură, Bogdan fiind considerat de profesora lui ca un adevărat tip de savant, profund, serios, exigent mai ales cu el, iubit de colegi și profesori, cel mai bun elev al profesoarei Paraschiva Arsene în ultimii ani. Tot așa, plină de căldură, spune cuvinte de laudă la adresa lui Sorin Armeanu, care a fost pregătit cu competență la Baia Mare de un profesor foarte tînăr, cu care a colaborat frumos și rodnic, dar mai ales despre Dragoș Horvat, acest băiat introvertit, cultivat și spiritual, excelent pregătit profesional, cel mai bun din loturile ultimilor 10 ani, o valoare mondială chiar la ora de față, știind chimie fizică la nivelul absolvenților de facultate și chimie organică la nivelul celui mai mare profesor. Asta e în fond viața ei, a eminentei profesoare care este sufletista Paraschiva Arsene — chimia și tinerii care o studiază și în care vede viitorii oameni de știință ce trebuie înconjurați cu grijă, urmăriți cu atenție și propulsați pe orbita celor mai înalte performanțe. O profesoară numai spirit, iubire și trudă încordată. Un nume — **PARASCHIVA ARSENE** — care se cuvine rostit ori de cite ori vorbim despre marile succese ale școlii noastre de chimie, dovedind că și „un simplu profesor de liceu” poate face — cu voință și pasiune — școală adevărată, de cea mai aleasă calitate.

Acești superbi nemulțumiți

Toată Iugoslavia s-a pregătit, vreme de un an, să găzduiască și să întîmpine, în modul cel mai călduros, pe concurenții la Olimpiada internațională de fizică. S-au organizat, în întreaga țară, concursuri de literatură, de caricatură sau de probleme, toate avînd ca subiect fizica. Mai mult, pentru a se situa și mai pregnant în centrul atenției, olimpiada a avut loc

la Portorož, o localitate situată în plină zonă turistică, în imediata apropiere a Adriaticii. Proba teoretică s-a desfășurat în sala cea mai mare a celui mai mare hotel, „Metropol”, premiile s-au înminat la Auditorium (Casa de cultură), iar posterul olimpiadei putea fi zărit pretutindeni. În această atmosferă, cu adevărat sărbătorească, încercînd parcă să-i facă pe tinerii fizicieni din cele 20 de țări participante să mai uite de emoțiile unui concurs ce s-a dovedit a fi extrem de pretentios — delegația României s-a clasat pe locul 4 (fiind întrecută de U.R.S.S., R.F.G. și Austria), poziție care, chiar și acum, la destulă vreme de la întoarcerea în țară, nemulțumeste pe cei care au concurat la Portorož ca și pe cei care i-au însoțit (profesorii Anatolie Hristev și Alexandru Burciu). Este foarte adevărat că rezultatele din acest an (o mențiune — **Cristian Mihail Neacsu** student la Electronica din Iași, fost elev al liceului „Emil Racoviță” din acest oraș, două premii III, obținute de **Cătălin Mălureanu**, de la același liceu ieșean, elev abia în clasa a X-a la data olimpiadei, și de **Ovidiu Cloșca**, actualmente student la Electro-tehnica din Brașov, după ce a fost elev al Liceului nr. 8 din acest oraș, și un premiu al II-lea, prin **Dan Pirjol**, fostul elev al Liceului de matematică-fizică nr. 1 din Pitești, actualul student al Facultății de Fizică tehnologică din Capitală), rezultatele lor, spuneam, s-au situat sub nivelul celor obținute în anii precedenți (chiar anul trecut, de pildă, deci abia în clasa a XI-a, Dan Pirjol a obținut locul I, iar Cristian Neacsu locul al III-lea la olimpiada din Suedia!). Prof. Alexandru Burciu ne-a spus despre o anume stare de oboseală a concurenților, lesne de observat, poate din pricina eforturilor prea mari din ultima perioadă. S-ar mai putea, ni s-a zis, ca ei să fi fost și puțin cam prea distrați, focmai datorită atmosferei vesele a locului de desfășurare, deloc în concordanță cu starea de încordare a lor. Dar, trebuie spus foarte clar, acest loc patru nu trebuie privit ca un rezultat slab (fara organizatoare s-a situat pe locul 10!).

Am avut sentimentul — atunci cînd mi se vorbea despre înversunarea cu care se va începe pregătirea pentru următoarea olimpiadă — că ai noștri s-au întors din Iugoslavia clasati pe unul din ultimele locuri, și nu pe unul fruntas. Este, zic, superbă această nemulțumire, ea spunînd foarte multe despre resursele școlii noastre de fizică, despre îndemnătățile ei pretentive la rezultate și mai bune.

D. M. ALEXANDRU

Fotbalul la ora completării efectivelor

Pină la 4 august, data deschiderii oficiale a sezonului fotbalistic intern, n-a mai rămas decât ceva mai mult de o săptămână. Aflăte încă la munte sau tocmai revenite de-acolo, divizionarele A procedează la ultimele rețușuri. Atenția generală e însă captată, ca în fiecare vară, de transferuri. Cine vine, cine pleacă, lumea fotbalului se agită. Federația însăși pare să aibă o agendă încărcată de vreme ce pină la 24 iulie încă n-a anunțat programul turului

● Remaniere masivă la Rapid: alți antrenori, Nicolae Lupescu și Teofil Codreanu, alt vicepreședinte cu probleme de fotbal, Adrian Rămureanu, portarul de altădată al Giuleștiului. Ca achiziții, Mădălin de la Piatra Neamț și Crăciunescu (portar) de la Tehnometal. Lingă Podul Grant se mai comentează despre venirea lui Pușcaș de la Steaua și despre plecarea lui Ion Ion la Pitești. ● Sportul studentesc a depus forme complete în vederea legitimării lui Mircea Popa (fost la Jiul) și a lui Geolău. Numai că Geolău se antrena duminică în Poiana Brașov, cu Craiova! Nădăjduim că, fiind vorba despre un jucător de valoare, încă în vederile lui Lucescu, cele două cluburi „europene” vor ajunge la o înțelegere. ● O nouă conducere tehnică la F.C. Olt: Ion Oblemenco și Nicolae Ivan (fostul secund al lui Oțet la Craiova). Între jucătorii cu care F.C. Olt întreprinde un turneu în R.D.G., Ignat (F.C. Argeș) și Zahiu (F.C. Constanța). ● La telefon Corneliu Costinescu, președintele lui S.C. Bacău: „a plecat Guda, care venise pentru un an de la Dinamo Victoria. Iamândi nu s-a prezentat. Intenționăm un schimb Penof-Togan cu F.C. Argeș. Rămâne de văzut dacă Avasicea va reuși la examenul de admitere în facultate, la Cluj-Napoca”. ● Replica de pe Someș: „sintem în așteptarea rezultatelor de la admitere, pe care le sustine Matei de la Sighet. I. Moldovan de la Cugir, Dorobantu de la Baia Mare, Cirlan de la Cîmăia Turzii, Avasicea și Tismănar de la Bacău. I-am dat drumul portarului Ariciu, care a optat pentru Muscelul Cîmpulung. Mușina rămâne pe loc” (Remus Cîmpeanu). ● Gigi Mulescu s-a reintors la Petroșani, ca jucător și antrenor principal al Jiului. El va fi ajutat de Gogu Tonca. Jiul mai contează

diviziei A, ceea ce va crea (se pling chiar cluburile) încercături echipelor ce vor susține partidele inaugurale în deplasare (rezervări de bilete pe C.F.R., de locuri în hoteluri etc)! Dar asta e altă poveste. Pină atunci, din dorința de a vă ține la curent cu noutățile de ultimă oră, vă oferim, stimați cititori, un grupaj de știri furnizate de conducerea cluburilor divizionare, reamintindu-vă că perioada de transferuri se încheie chiar în ziua difuzării revistei noastre.

pe Merlă (Aurul Brad) și Neagu (Minerul Deva). ● Ca siguri la Steaua: baimărenii Bălan și Weissenbacher. ● Cornel Dinu a preluat conducerea tehnică a echipei C.S. Tirgoviște, care va beneficia și de serviciile ex-dinamovistului Custov. ● Universitatea Craiova are ca antrenori pe Mircea Rădulescu (detășat de la F.R.F.) și Silviu Stănescu. Ticleanu, folosit de Sportul studentesc în citeva meciuri de pregătire, n-are dezlegare, venirea lui în București depinzind de rămânerea lui Geolău la Craiova. Reamintim că pentru Geolău clubul din „Regie” posedă dezlegare de la

Duminică dimineață, la hotelul „Intim” din Poiana Brașov s-a petrecut, o scenă emoționantă: Aurică Beldeanu s-a despărțit după un deceniu de Universitatea Craiova, urmînd să joace, la 34 de ani, sub culorile Chimiei din Rimnicu Vilcea. Cea mai puternică amintire lăsată în Bănie: golul anticologic din meciul cu Zeleznicăer.

transferul lui Mănăilă (la schimb). Au mai fost văzuți la Poiană: Racoltea (de la Vilcea) și Cătoi (de la F.C. Olt). ● Beldeanu urmează să evolueze la Chimia Rimnicu Vilcea. La 34 de ani și cu 20 de selecționări în națională, Aurică Beldeanu pare să nu-și fi spus ultimul cuvînt. ● Noutăți la Dinamo: Vădean (de la Brașov), Varga (de la Jiul), Ralea (de la Galați), Bucu și Topolinschi (ambii de la Iași). Au plecat din Ștefan cel Mare, pe lingă Mulescu, Tălnar și Barba la Brașov, Frincu la Iași. ● Scurtă discuție cu Dobrin: „am fost, 10 zile, la Baile Felix. M-am întors alaltăieri în Pitești și aștept”. ● Dialog telefonic cu Florin Halagian, noul (și vechiul) antrenor al Argeșului: „avem o grămadă de probleme! Stancu suferă de tendinită, iar Iovănescu de smulgere de ligamente. După ce s-a pregătit, la Poiană, cu Politehnica Timișoara, Nica a reapărut la Pitești, dar Dorel Zamfir și Ignat încă sînt dispăruți. Adusesem un tînar de la Focșani, Purcăreată, dar se pare că a renunțat! S-a dus înapoi, acasă. Mă tot gîndesc, în schimb cu Zamfir, la Ion Ion, să încerc, să nu încerc?”. ● La Gloria Buzău (încă nu se știe nimic despre State. Paveliuc (de la Iași) și Nițu (de la Petroșani) sînt în așteptarea acordurilor de transfer. Sigur: Profir de la Rimnicu Sărat. Se mai invocă și numele lui Nemteanu (Baia Mare), mutat cu serviciul la Buzău. ● Noua promovată Dinamo Victoria se antrenează de zor la Cîmpina, sub direcția antrenorilor Frățilă și Feodot. ● La testul trecerii probelor tehnice și fizice instituite de F.R.F., marți, la Pitești, au luat parte în lotul Chimiei Rimnicu Vilcea, pe lingă jucătorii mai vechi, Prepelită și Lețea de la F.C. Olt. ● Ieseanul Burdujan, care a avut probleme medicale (cu dantura), a primit aviz favorabil din partea medicilor. Vicepreședintele Politehnicii, Octavian Neagoe, ne-a comunicat că Burdujan e „netransferabil”. ● Imprumutat pină la 1 iulie de Sportul studentesc lui F.C. Bihor. Grosu a trecut la Petrolul Ploiești. ● Alte vesti din Ploiești: Cirlan de la I.U.P.S. Chitila, o revenire, și Caciureac de la C.I.L. Sighet. ● Antrenor nou și la Vilcea: Marcel Pigulea. El va fi secundat de Lucian Catargiu. ● Să-l ascultăm pe Gelu Simoc, președintele de onoare la Corvinul Hunedoara: „echipa a fost încredințată cuplului de tehnicieni Ion Ionescu — Octavian Cojocaru. Chit că pentru Gabor am purtat discuții cu Steaua, atît el cît și Klein și Mateuș rămîn pe loc. Vom încerca promovarea și titularizarea citorva tineri: Bejenaru, Stroia, Costăchescu și Bardac”. ● Cristea de la Brașov la Sportul studentesc, în locul lui urmînd să joace, la F.C.M., Terheș (pentru un an).

OVIDIU IOANIȚOIA ■

„interzonale”

La Jeleznovodsk (U.R.S.S.), o mică localitate balneo-climaterică în care renumitul poet M. I. Lermontov și-a trăit ultimele clipe după tragicul duel ce i-a curmat viața, s-a desfășurat în condiții improprie performanței sportive turneul interzonal (grupa A) contînd pentru noul ciclu al campionatului mondial feminin. La startul competiției au fost prezente jucătoare din Europa, Asia și America Latină: 6 mari maestre, 6 maestre internaționale și 4 jucătoare fără titlu internațional. De-a lungul celor 15 runde s-a disputat o luptă acerbă pentru primele trei locuri, care ofereau dreptul participării în turneul candidatelor la titlul mondial, sub însemnele ambitei și dăruirii sportive. Numărul partidelor decise a fost neînchipuit de mare, 67%, egalitatea tacită, renumita „remiză de salon”, lipsind aproape cu desăvîrșire.

În runda întâia, singurul rezultat neașteptat a fost înfrîngerea Ludmillei Zaițeva de către jucătoarea Wu Ming Ken într-o bună partidă de atac condusă impecabil de maestra chineză și încheiată după numai 31 de mutări. Tot în atac s-a decis soarta întîlnirii dintre A. Brustman și N. Gurieli, în mare criză de timp, mutările de mare finețe alterînd cu inexactități și partida încheindu-se cu mat pe tablă, singurul, de altfel, din tot turneul. În runda a doua, patru partide întrerupte se alătură celor două din prima rundă, iar celelalte patru se termină cu victoria pieselor albe: Zaițeva-Brustman, Găprindașvili-Ivanka, Hoiberg-Liu She Lan și Glas-Lebel. În runda a treia două întreceri cunoscute deznodămînt neașteptat: Brustman învinge în numai 34 de mutări pe marea maestră sovietică Litinskaia, iar Arbunici, cu negrele, egalează o poziție tăioasă și, profitînd de o inexactitate a adversarei, o învinge pe semnatura acestor rînduri în 50 de mutări.

În runda a patra are loc doar o singură remiză, cinci partide se încheie cu victorie, calitatea jocului lăsînd de dorit datorită tensiunii în care se joacă numai pentru victorie: Arbunici-Gurieli 0-1, Zaițeva-Ferrer 1-0, Hoiberg-Wu 1-0, Glas-Ivanka 0-1, Kadikhar-Liu 1-0 (partidă ce a fost distinsă cu premiul de frumusețe la finalul întrecerii). Întîlnirile „cheie” ale runde s-au întrerupt: Litinskaia-Matveeva și Găprindașvili-Brustman, pentru ca mai apoi, la reluarea de după runda a șasea, să fie consensată victoria jucătoarelor cu piesele albe. În runda următoare, maestra internațională A. Brustman, cu piesele albe, do-

vedește din nou că este imbatibilă depășind-o pe maestra daneză N. Hoiberg, lidera (de moment) a clasamentului. Alte rezultate: Ferrer-Litinskaia 0-1, Liu-Muresan 0-1, Matveeva-Găprindașvili întreruptă cu mare avantaj material (o piesă în plus) pentru maestra sovietică S. Matveeva, revelația ultimului sezon competițional, campionă de junioare și senioare a U.R.S.S. la numai 16 ani (împliniți chiar în timpul „interzonalei”). La reluare, fosta campionă mondială N. Găprindașvili a cedat. În runda a șasea noi surprize au demonstrat că balanța valorică a tîrnă în favoarea tinerei generații: Arbunici-Zaițeva 1-0, Hoiberg-Matveeva 0-1.

La jumătatea turneului fosta candidată la titlul mondial Marta Litinskaia prestează un joe foarte exact și reușește să se instaleze în fruntea plutonului de aspirante la calificare și nu mai cedează nici o clipă conducerea: Litinskaia 6,5 p. (din 9 posibile), Muresan, Matveeva 6 p., Brustman, Hoiberg 5,5 p., Wu 5 p., etc. Numărul partidelor întrerupte crește înspre finalul competiției, se amină două partide în runda a XI-a din cauza unei toxinfecții alimentare suferite de I. Glas și M. Muresan, adversarele lor (M. Litinskaia și N. Gurieli) fiind nevoite să accepte jocul pentru ziua rezervată partidelor întrerupte.

În ultimele trei runde s-au petrecut cele mai neașteptate răsturnări de situații: Matveeva — Wu 0-1, Gurieli — Liu 1-0, s-au întrerupt partidele Găprindașvili — Kadikhar și Litinskaia — Muresan cu avantaj clar de partea negrelor. Înaintea ultimei runde s-au jucat pină la epuizarea partidelor (și jucătoarelor...) toate confruntările. Cea mai lungă a fost disputată dintre Litinskaia și Muresan, în care, după nouă ore de joc, marea maestră sovietică a reușit să remizeze. Alte rezultate: Arbunici — Glas 1-0, Kadikhar — Hoiberg 0-1, Găprindașvili — Muresan 1-0, Ivanka — Gurieli 0-1.

În ultima rundă au cedat nervii mai multor jucătoare, șapte din opt partide s-au încheiat cu victorie, o singură remiză s-a așternut în partida Litinskaia — Liu, care nu mai putea însă modifica rezultatele. Două partide s-au întrerupt: Zaițeva — Ivanka și Hoiberg — Muresan, dar ele nu s-au mai reluat fiind consensată victoria albelor fără joc. Clasamentul final al turneului interzonal de la Jeleznovodsk a fost: Litinskaia 11 p., 2. Wu Ming Ken 10,5 p., 3-4. Brustman, Zaițeva (ce au desfășurat apoi, în continuare, un meci de șase partide pentru a se desemna locul trei și calificarea în turneul candidatelor la titlul suprem) 10 p., 5-6. Găprindașvili, Matveeva 9,5 p., 7. Gurieli 9 p., 8. Muresan 8 p., 9. Hoiberg 7,5 p., 10-11. Arbunici, Glas 7 p., 12. Ivanka 5,5 p., 13. Kadikhar 5 p., 14. Liu She Lan 4,5 p., 15-16. Lebel — Arias și Ferrer-Lucas 3 p.

MARGARETA MUREȘAN ■

Cronica șoselei

Uriașul

În fiecare seară autospeciala trebuia să transporte echipa de noapte la punctul de lucru. Cu același autovehicul, cei care ieșeau din schimb, erau transportați în satul de domiciliu, nu departe de instalația de care răspundeau.

„Unde o fi scumpul de Bănică, șeful nostru de coloană, să-mi semneze hirtile astea?” „Ho, ho, să fi tu sănătos de cînd s-a făcut el căruța. Aha, era să uit, a plecat și Crîngu. Cum a sesizat dispariția șefului, s-a volatilizat și el”. „Păi cu ce drept?”. „Parcă tu, cînd pleci, ceri vote cuiva”. „Peștele de la cap se impute”, vorba aia. „Cînd stăpînul nu-i acasă — adică inginerul care pleacă cu zilele, fiind pe la noi un fel de musafir — șoarecii joacă pe masă”.

„A plecat, a plecat, ce mă interesează pe mine, la urma urmei”. „Stai să vezi că te interesează, fiindcă trebuie să faci tu transportul echipei operative la instalație”. „Păi ce, Crîngu imi dă mie dispoziție? Eu, la terminarea programului, am plecat. Adio și n-am cuvînt”. „Nu uita că ești singurul șofer prezent în unitate și dacă echipa n-ajunge la punctul de lucru, iese scandal”. „Cine a avut sarcina asta n-are decît s-o facă. Să răspundă Crîngu,

care întotdeauna găsește fel de fel de tertipuri s-o steargă și să-i pună pe alții în fata faptului implinit”. „Tu faci ce vrei, Uriașule” (poreclă dată soferului Bradu de către colegi pentru statura lui neobișnuit de înaltă), eu n-am fost decît un simplu mesager”. „Va să zică eu, după 10 ore de muncă, trebuie să fac 20 de kilometri, în plină noapte, pe niște drumuri... un fel de-a zice drumuri, de fapt niște cărări ceva mai procropsite, pentru ca mine să fiu prezent aici, la coloană, bineînțeles fără să întirzi, deoarece cei de la foraje au nevoie de ciment. Și la urma urmei, Simioane dragă, nici nu știu traseul ca lumea. Am fost o dată pină la instalație, anul trecut, pe timp de zi. Trebuie să mergi printre niște ripe și apoi să te cateri pe coamele dealurilor. Exact ca la „zidul morții”. Dacă te prinde și ploaia, abia atunci să vezi distracție, nu mai ieși de acolo nici tras de cel mai puternic remorcher, care de fapt, pe asemenea vreme, nici nu poate ajunge acolo”. „Te descurci tu, doar nu degeaba ești supranumit „Omul pentru care nu există obstacole”. Bradu se umflă-n pene. Simion cunoaște lecția. „Uriașul” încețeață să spună nu, în momentul cînd cineva începe să-l laude. E foarte sensibil cînd flatarea se concretizează în formule bombastice ca: „Tu, cel mai bun șofer din Sud-Estul Europei”, sau: „Tu, care faci cu mașina ce nu pot realiza veritabili alpinisti”. „Uriașul” e, însă, departe de ce vrea să pară. Are două accidente grave

la activ, violent, agresiv, scandalagiu, mare amator de licori. Bradu e cel mai puțin indicat pentru o asemenea cursă periculoasă.

„Hai, stimați pasageri, urcați-vă, se adresează el echipei formată din doi bărbați și o femeie. Tu, păpușică, de unde apărui? Nu te-am mai văzut pe la noi, la unitate”. „În primul rînd nu sînt, tu, cu dumneavoastră și nici păpușică”, îl răspunde femeia calmă, cu demnitate. „Uriașul” n-a fost pus la punct niciodată în acest fel. Rămîne cu gura căscată, nestîind practic ce poziție să adopte. Abia într-un tirziu apare și replica lui. „Io-te, că și pe meleagurile astea au apărui mironosițele, măi, măi!” Femeia, o tînră de vreo 25 de ani, cu o față avînd trăsături regulate, bronzată, preferă să nu continue discuția. Intuiește că individul va recurge în continuare la insulte. Întoarce capul în direcția opusă interlocutorului și își apropie punga de plastic, în care se găsește gustarea pentru pauza de la două noaptea.

„Uriașul” se urcă la volan încrunțat, nervos. Probabil pentru a-i da o „lecție” femeii, trece cu viteză peste gropile formate în urma recentelor ploii, de către enormele mașini ale șantieului. Cei trei pasageri, aflați în caroserie, sînt aruncați ca niște verificabile mingi în toate direcțiile. Pentru a nu fi trîntiți la podea, ei se ridică în picioare, tinîndu-se de scheletul metalic pe care este întinsă prelată. Cînd unul dintre bărbați bate cu pumnul în peretele despărți-

tor al cabinei, Bradu se face că n-aude și continuă să ruleze în același stil. Abia atunci cînd loviturile în perete se amplifică uriașul oprește, se urcă pe scărița de metal a caroseriei și-i apostrofează pe călători. „Ce bateți, mă, ca niște desperați? Aici e autostradă? Asta is condițiile. Dacă merg încet, o să-mi reproșați că ați întirziat la schimb”. Mai reduce ceva din viteză. Și drumul de pămînt e ceva mai neted. „Uriașul” se strecoară cu abilitate prin fundul viroagelor adînci, apoi se catără pe pantele abrupte spre coama unui deal. Aici cărarea n-are decît maximum patru metri. În stînga și în dreapta ei se zăresc, la lumina farurilor, înfricoșătoare, hăurile unor prăpăstii adînci. E liniște și în cabină, unde Bradu a încetat discuția cu pasagerul ocazional, un tînar îmbrăcat cu țări, o haină de postav gros, avînd în cap o pălărie neagră și boruri mici răscuite, cum poartă ciobanii prin părțile Ardealului. E liniște și-n caroserie. Cei trei pasageri au fețele îngrijorate, aidoma pasagerilor navelor aeriene, cînd aparatele sînt scuturate de curenti puternici.

Cînd se zăresc luminile instalației, echipa răsufală usurată. Bradu oprește și, întinzînd mina spre femeie, i se adresează batjocoritor: „Stimată doamnă, am ajuns. Vă rog să-mi permiteți să vă ajut să coborîți”. Femeia nu-l ia în seamă și coborîde iute pe scărița metalică. Se dau jos și cei doi bărbați, mulțumind soferului. „Spectacolul nu s-a terminat, nu

plecați, priviți felul în care Bradu face o întoarcere, pe această pantă, numai din două mișcări. Tu, tinere, rămii în cabină, doar noi ne continuăm călătoria”. Ambalînd la maximum motorul, „urriașul” imprimă puternicului autovehicul o mișcare de rotație, într-adevăr neobișnuită. Iarba înaltă și plină de apă a transformat însă solul într-o pistă de schiuri. Imensul autovehicul glisează lateral, pe planul inclinat, din ce în ce mai repede. Degeaba încearcă Bradu să împiedice alunecarea spre prăpăstie, în zadar brachează volanul spre stînga pentru a aduce mașina în poziție perpendiculară, cu intenția ca s-o oprească și apoi să încerce a urca panta. Manevra nu-i reușește. Un zgomot infernal care parcă se amplifică, provocat de răsturnarea puternicului autocamion, tulbură liniștea acelor locuri izolate. Apoi iarăși liniște. Abia dimineața, cu ajutorul frînghiilor, muncitorii au putut cobori la aproape 100 de metri pe fundul prăpăstiei. L-au găsit pe Bradu cu pieptul zdrobot de volan. Ciobănașul, proiectat din cabină, întins pe iarbă, cu ochii deschiși, și o față înșistită, de om care a pus capăt frămîntărilor vieții, are pe obraz o diră subțire de singe încheag. Degetele mîinii stîngi sînt așezate la tulpina unei Margarete. Parcă ar vrea s-o rupă. Simbol oare, al unui ultim act de legătură cu natura, pe care a iubit-o atît de mult?

VICTOR BEDA ■

Dezarmarea, cerință vitală pentru progresul economic

Inarmările masive neliniștesc omenirea atit sub raport militar, al securității, intrucit acumulările uriașe de armament, inclusiv de armament nuclear, pun în pericol însăși existența vieții pe Pământ, cit și din punct de vedere economic, dat fiind că fondurile alocate pentru scopuri militare înseamnă, automat, sustragerea de resurse necesare vieții oamenilor, înseamnă sărăcie, infometare. Cum se manifestă acest aspect pe plan mondial? Țările dezvoltate promovează a unei intense curse a inarmărilor susțin că eforturile militare pe care le fac, oricât de mari ar fi, le privesc doar pe ele, iar dacă e să se manifeste nemulțumiri, acestea pot veni doar din interiorul țărilor respective.

Intr-adevăr, cheltuielile militare duc la scăderea nivelului de trai din țările care le efectuează. Iar această populație și-a manifestat și își manifestă în fel și chip nemulțumirea pentru politica inarmărilor promovată de propriile lor guverne. Dar aceasta este doar un aspect al problemei, și poate nu cel mai serios, avind în vedere efectul compensator al beneficiilor ce

se realizează de pe urma exportului de armament. Mai grav este că sus-amintita cursă a inarmărilor impune o povară imensă țărilor în curs de dezvoltare, ale căror griji și nevoi economice sint dintre cele mai

Comentariul săptămânii

acute. Factura inarmărilor este achitată, în cea mai mare parte, de aceste țări, atit prin sistemul relațiilor economice încheiate cu țările dezvoltate, cit și prin alte mijloace, care privează țările în curs de dezvoltare de bunurile materiale și culturale de care ele au cea mai mare nevoie, le împiedică să-și accelereze progresul economic și social și contribuie, într-o mare măsură, la creșterea datoriei lor externe (care, după cum este cunoscut, depășesc enorma cifră de 800 de miliarde de dolari).

Prin urmare, departe de a interesa doar pe promotorii cursei inarmărilor, latura eco-

nomico-financiară a suprainarmării privește pe toată lumea, și în primul rind țările în curs de dezvoltare, care sint cel mai greu lovite. Căci inarmările au un front de înaintare de tip tumoral. Asemenea multiplicării dezordonate și sterile a celulelor canceroase, sporirea abuzivă a armamentelor și a efectivelor militare atacă întregul organism al economiei mondiale. Iată de ce înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială poate avea loc numai în condițiile opririi cursei inarmărilor și ale trecerii la dezarmare. „Nu este posibil, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca să se desfășoare o intensă cursă a inarmărilor, care sustrage fonduri și mijloace materiale uriașe, și, în același timp, să se realizeze programele de creștere a bunăstării popoarelor. De aceea, dezarmarea constituie o cerință vitală pentru existența și pentru viața popoarelor, dar și pentru realizarea programelor lor de dezvoltare economică, de progres, bunăstare și fericire”.

ION D. GOIA ■

Coaforul inventiv

Cit de veche o fi frauda în practica socială? Îmi vine în minte numele lui Konrad Fischer, cel ce puna la dispoziție revistei „Stern” o piesă de succes, care avea să dezumfle repede implicații în afacere: jurnalul, fals, al lui Hitler. Un turist din Colorado era găsit în sala de mese a familiei Reagan, în ziua instalării prezidențiale: se amestecase cu discreție între membrii fanfarei prezidențiale și a pătruns liniștit în Casa Albă unde s-a plimbat în voie, fără a fi măcar observat. „Grand Maurice” coafor celebru de pe Champs Elysées s-a dovedit un la fel de celebru doșitor de bunuri furate. Opt kilograme de bijuterii și cinci lingouri de aur au fost găsite sub planșul fals amenajat la locuință. Capitala libaneză a devenit paradisul răufăcătorilor, la capătul celor zece ani de război civil. Atacuri banditiste în plină stradă, spargeri la domiciliu, furturi din magazine, mașini oprite pentru ca, sub amenințarea armei proprietarul să predea autoturismul ce-i va dispărea de sub priviri pentru totdeauna. Interceptări de persoane în ganguri și în lift pentru a li se predea bani. Exigenți, hoții libanezi suportă greu lipsa de onestitate a victimelor lor. Un ziarist străin, prins la inghesuală, a fost obligat să semneze cecuri în valoare de 10 000 dolari, promițându-i-se restituirea lor în cîteva zile. A fost condus pînă la mar-

gina orașului, i s-a comandat un taxi și i-a fost plătită cursa pînă la destinație. La despărțire s-a trezit îmbrățișat de sentimentalii răufăcători. Cind peste o săptămînă a fost căutat de către aceștia, oamefi de cuvint, pentru a-i returna datoria, el părăsise țara grăbindu-se, definitiv, spre casă. Spre nemulțumirea bieților păgubași, care aveau să exclame: „Dar acest domn nu este deloc onest și nu prea are cuvint!”

În sfîrșit, un raport prezentat Congresului dezvăluie faptul că 10 000 de medici americani profesează ilegal, în baza unor diplome false, cumpărate cu bani grei, mergind pînă la 25 000 dolari. Petro Domesones, aflat în închisoare, afirmă că ar fi încasat la bursa diplomelor peste un milion și jumătate de dolari, în trei ani, timp în care a „eliberat” peste o sută de diplome false unor indivizi care n-au călcat niciodată culoarele facultății de medicină.

Fraudele, și în teritoriul tehnicii avansează fulgerător. Într-un singur an, în R.F.G. s-au vîndut sau închiriat casete preînregistrate în valoare de 400 milioane dolari. Cercetătorii de caz apreciază că cel puțin jumătate din ele au fost duplicate ilegale și vîndute fără aprobare. Pirateria este evaluată la o treime din valoarea pieței britanice, la peste 40 la sută în Italia, la 70 la sută în R.F.G., Franța și Benelux. Copiile de acest fel se scot la vînzare de regulă în prima săptămînă de la difuzarea în premieră a filmului, frustrînd pe producător de

venituri importante. Uneori, chiar înainte de premiera de gală.

Mijloacele de apărare sint încă în experimentare. Conducerea companiilor de televiziune, de film, a caselor de înregistrare face demersuri pe lingă guverne pentru a pune ordine. Unele țări membre ale Pieței Comune au și făcut primii pași dar reprezentanții industriilor respective nu-i consideră îndestulători. Franța și R.E.G. pretind drepturi de autor pentru magnetoscoape și se prevede înregistrarea casetelor goale. Danezii impun taxe pentru casetele goale ori preînregistrate. Belgia și Italia, respectiv parlamentele lor, nu sint încă convinse de necesitatea unui demers în acest sens. În Grecia și Olanda au fost pregătite proiecte de legi în vederea impunerii de taxe copyright. În Anglia s-a pregătit un document dar perceperea de impozite nu a fost agreată. Mai departe au mers suedezii. Impozarea, aplicată, are deja recul: vînzările de casete audio neînregistrate au coborît la jumătate iar cele de video casete s-au redus cu 90 la sută.

Englezii au făcut deocamdată altceva: modificarea legii pedepselor. Amenziile au crescut de la 50 lire la o mie, plînd în aer și posibilitatea de trimitere în judecată pentru o perioadă de pînă la doi ani. Rezultatul: în decursul a doi ani, pirateria s-a diminuat de la 65 la sută la 35 la sută. Va fi, exemplul, molipsitor?

NEAGU UDROIU ■

Arhivă și document

Istoria României în arhivele și bibliotecile americane (I)

Marile perioade ale evoluției istoriografiei românești au fost marcate, toate, de reinnoirea bazei documentare pe care s-a întemeiat cercetarea trecutului poporului român: la începutul fazei moderne, N. Bălcescu și Al. Treboniu Laurian prin „Magazin istoric pentru Dacia” (1845—1847) subliniau necesitatea lărgirii bazei de informație prin descoperirea și editarea surselor istorice; la sfîrșitul secolului trecut și la începutul secolului XX, N. Iorga a desfășurat o amplă explorare a arhivelor din țară și străinătate, în urma căreia a tipărit zeci de volume (dăm aici un singur exemplu, cunoscuta colecție „Studii și documente cu privire la Istoria Românilor”, 31 de volume, între anii 1901—1916), în paginile cărora au fost editate surse de inestimabilă valoare. După Congresul al IX-lea al P.C.R., care a inaugurat perioada cea mai fecundă de realizări din milenara noastră istorie, cercetarea trecutului național a beneficiat de condiții optime, ceea ce a permis un demers sistematic asupra fondurilor arhivistice din țară și de peste hotare. S-a acumulat astfel, o uriașă cantitate de informații în curs de valorificare. În acest cadru, cercetările întreprinse de istoricii români în arhivele și bibliotecile străine au adus descoperiri neașteptate. Cea mai recentă și cea mai surprinzătoare este desigur descoperirea manuscrisului original al Istoriei Imperiului otoman a lui Dimitrie Cantemir în Biblioteca Houghton a Universității Harvard din S.U.A.

Sint mulți istorici care cred că un medievist nu poate descoperi în S.U.A. surse istorice românești. Această opinie se bazează, desigur, pe o deducție logică: cum s-ar putea găsi peste Atlantic documente românești din secolele XIV—XVIII, cînd, o știe oricine, coloniștii debarcați în secolul al XVII-lea nu aveau cum să poarte în dosarele lor hrisoavele noastre, iar S.U.A. care și-au proclamat independența la 4 iulie 1776, aveau să intre atit de tîrziu în contact cu lumea românească. Și totuși, există în arhivele americane astfel de izvoare, descoperirea profesorului Virgil Căndea fiind, desigur, proba cea mai concludentă. Dacă cei vechi au spus *Habent sua fata libelli* (cărțile își au soarta lor), se poate spune cu aceeași îndreptățire că și izvoarele istorice își au soarta lor. Așa cum nu a putut fi încă stabilit drumul străbătut de manuscrisul cantemirian de la Petersburg la Harvard, tot astfel nu sintem în măsură de a înfățișa riguros exact cum au ajuns într-o colecție particulară din New York un important fond de documente românești.

Solicitat, ca medievist român, să mă pronunț asupra unor documente care, redactate multe din ele în paleoslavă și scrise în alfabet chirilic, prezentau serioase dificultăți, am constatat deindată că era vorba de un însemnat fond de documente din Țara Românească. Cele 180 de piese care îl alcătuiesc datează din perioada 1526 — mijlocul veacului al XIX-lea, și au un conținut de o remarcabilă varietate. Bună parte din acest fond a aparținut lui Ștefan D. Grecianu (1825—1909), om politic și istoric român care, pentru însemnatele sale contribuții în domeniul genealogiei a fost ales, în 1905, membru de onoare al Academiei Române. Chiar dacă ediția pe care el a dat-o cronicii logofătului Radu Greceanu este criticabilă din unghiul de vedere al tehnicilor moderne de editare este incontestabil că acest pasionat scormonitor de documente a îmbogățit mediistica românească cu surse inedite și însemnate observații. Din momentul în care am găsit pe „cămășile” (dosare în care sint păstrate actele) hrisoavelor numele său, mi-am dat seama că sint pe drumul cel bun.

Intr-adevăr, parcurgînd fiecare document, am încercat marea satisfacție de a constata că mă aflu în fața unor mărturii ale trecutului românesc, un trecut în care dacă vicisitudinile istoriei au fost bogate, tot atit de bogate au fost și faptele de vitejie ale strămoșilor noștri prin care le-am biruit. Cel mai vechi dintre aceste documente datează din 1526 și este emis de Radu de la Afumați pentru a confirma mai multor boieri stăpînirile lor funciare din Mogoșani și Nămăești. În istoria noastră Radu de la Afumați aparține acelor domni pe care N. Iorga i-a numit în ultima sinteză de istorie a românilor „Cavalerii” — Luptători pentru neatinerea Țării Românești. Într-un moment cînd Poarta otomană cunoștea apogeul puterii ei, Radu de la Afumați a izbutit, prin bărbăteasca și energica sa rezistență manifestată de-a lungul a numeroase lupte — enumerate pe piatra lui de mormint — să impună Imperiului otoman recunoașterea statutului de autonomie al țării sale. Cercetările recente au relevat faptul că abandonarea intenției de către sultanul Soliman Magnificul a intenției de a transforma Țara Românească în pașalic a fost consecință nemijlocită a rezistenței eroice conduse de Radu de la Afumați.

Dintre celelalte documente din fondul Grecianu semnalăm un document de la un alt voievod-luptător pentru neatinerea: Radu Șerban. Succesor al lui Mihai Viteazul, el a continuat pe plan intern și extern politica marelui său înaintaș, izbutind să consolideze autonomia Țării Românești, a cărei pavază de nepătruns a fost amintirea faptelor de eroism ale Viteazului. Poarta otomană a fost constrinsă să recunoască incapacitatea ei de a-i supune pe români regimului de pașalic și, ori de cite ori ideea a reapărut la Istanbul, ea a fost în cele din urmă părăsită, de teamă că un nou Mihai Viteazul va pune capăt dominației turcești asupra spațiului românesc.

Un document din 15 aprilie 1662, privind satul Alimănești din județul Argeș, evocă marel efort antiotoman al lui Mihnea al III-lea, care încercase să reediteze faptele de arme ale celui dintîi unificator al pămîntului românesc. Mihnea și-a luat ca domn și numele de Mihai și a colaborat strîns cu Moldova și Transilvania în încercarea de a pune capăt dominației otomane asupra celor trei țări românești. Disproporția forțelor nu i-a îngăduit să-și realizeze marea aspirație.

În imposibilitatea de a enumera conținutul celor 180 de documente, ne mărginim să spunem că ele oferă date de cel mai mare interes privind regimul stăpînirii funciare, situația țărănimii, clasa care prin munca și lupta ei a constituit temelia societății medievale românești, mutațiile survenite în această societate în faza de tranziție de la feudalism la capitalism. Evident, documentele noastre nu au caracterul spectaculos al descoperirii manuscrisului cantemirian, dar ele nu sint mai puțin importante pentru reconstituirea structurilor lumii feudale de la noi. Nicolae Iorga a subliniat în repetate rînduri că orice document este important, indiferent de caracterul ori conținutul său pentru că este un crîmpei, o mărturie de viață, istoricul fiind chemat să reconstituie activitatea comunității umane, orice reflex al vremurilor apuse prezintă interes pentru efortul său de reinviere a unei lumi atit de îndepărtate în timp. Puse la dispoziția cercetătorilor printr-o bună editare, aceste documente vor sluji incontestabil demersului istoriografiei românești în a lumina un trecut de care avem toate temeiurile să ne mindrim.

ANDREI BUSUIOCEANU ■

Accente în lume

Opera colizează pentru sănătate

Cine afirmă că opera este un gen desuet se înșală, faptele înfirmînd această părere. Palatul omnisporturilor din Bercy a găzduit de curind treisprezece mii de spectatori care au asistat la un spectacol cu „Turandot”, spectacol ce a devenit o mare sărbătoare a artei lirice. Deși este posibil ca mulți dintre spectatori să fi văzut pentru prima dată în existența lor o operă este imposibil să nu fi fost impresionați de muzica lui Puccini și de vocea lui Mario Rossi, felicitat de primarul orașului pentru forma sa excepțională. În aceeași perioadă Opera din Paris a prezentat „Bal mascat” de Verdi, iar beneficiile au fost destinate cercetărilor împotriva cancerului.

Talent multiplu

„Rockeur” și idol al anilor 60, idol al anilor 80, Johnny Hallyday parcurge nu numai un maraton al cîntecelor și al spectacolelor vîndînd în aceste împrejurări o rezistență și un profesionalism ieșite din comun. J.H. prezintă publicului și fanilor și o altă față a personalității sale din momentul în care a hotărît să facă și film. El deține rolul principal în filmul „Detectivul” ce a reprezentat Franța la ultimul festival de la Cannes. Deși filmul a fost criticat, talentul lui J.H. n-a fost pus la îndoială. Drept urmare, cîntărețul a fost solicitat să joace în alte două filme. Unul se va numi „Terminus” în regia lui Pierre William Glenn, iar asupra celuiilalt se păstrează secretul. Perioada aceasta în care J.H. cochetează cu a șaptea artă, este și cea în care el a scos un nou album. Pentru prima dată muzica și versurile nu-i mai aparțin lui ci talentului Michel Berger. Se pare că unul din cîntecele albumului caracterizează foarte bine această etapă din viața lui J.H. — „Cîntărețul abandonat”.

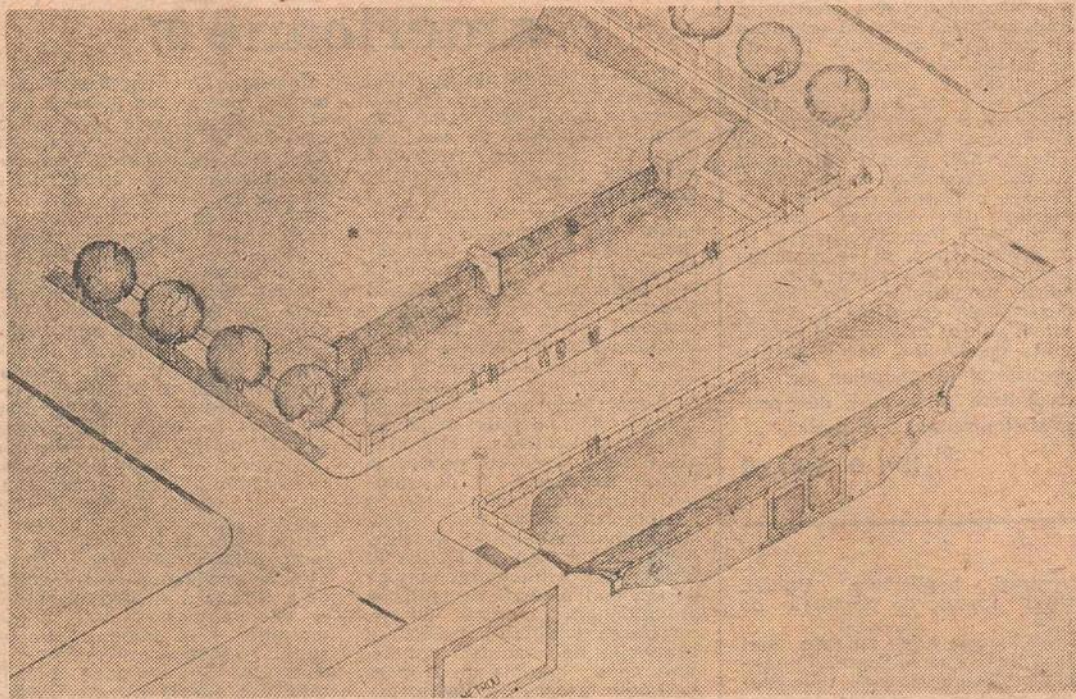
ELENA GRECESCU ■

Un proiect în plină desfășurare

— Tovarășe director, de cînd putem vorbi de o istorie mai nouă, a modernizării Dimboviței, riul fără de care Bucureștiul n-ar fi fost capitala României?

— După ultima mare inundație, din martie 1865, cînd apele se revărsaseră pe întregul curs al Dimboviței, de la Grozăvești și pînă la Vitan, uneori înălțimea stratului ajungînd pînă la trei metri, s-a votat Legea pentru desființarea morilor și zăgazurilor de pe apa Dimboviței. Legea prevedea, printre altele, lărgirea albiei, dărîmarea podurilor cu picioare, studiul canalizării riului pe întreaga sa lungime, domnitorul Ioan Cuza dispunînd expres ca proiectul să fie gata în maximum doi ani. Lucrările au început imediat, dar s-au tîrîgînat încă cincisprezece ani, abia în 1880 primăria inaugurîndu-le cu adevărat la bariera Vitan, planurile fiind întocmite de arhitectul român Grigore Cerkez. În următorii trei ani, Dimbovița a fost canalizată, fiind obligată să curgă pe unde o vedem și azi.

— Planșel de la Operetă pînă la Piața Națiunii cînd a fost făcut?

— După 1930 (s-a mai lungit în 1965), întreaga construcție durînd un an. S-a adoptat o soluție pe piloni de stejar care rezistă foarte bine, motiv pentru care actualele lucrări de amenajare a riului, de fapt o adevărat re-naștere a Dimboviței, nu-i vor afecta decît în măsura în care vor trebui consolidată pe mici porțiuni.

— Vorbești de o nouă naștere a riului. Ca și despre realizarea metroului, după eliberarea țării, s-a vorbit mult despre modernizarea Dimboviței.

— S-a vorbit, este adevărat, dar în București s-a construit enorm în ultimele două decenii. Capitala a devenit cu totul alta, construindu-se ce era foarte important pentru noi azi. A venit metroul, iar din 1980 se vorbește, se studiază foarte serios viitorul riului. Ca să fim exacti, Bucureștiul își datorează înfățișarea de azi generoaselor proiecte adoptate de la Congresul al IX-lea al partidului încoace, personal secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ca și la metrou, tovarășul Nicolae Ceaușescu a stat de vorbă cu proiectanții, cu arhitecții, cu toți specialiștii care au gîndit în acești ani diferite variante de amenajare. Domnia sa a privit această problemă în întreaga sa complexitate, în contextul resistențelor menite să adauge noi străluciri metropolei. S-au aflat printre va-

riantele prezentate și soluții care propuneau acoperirea riului, care nu mai era riu, ci doar canal colector. O apă pentru un oraș, pentru o capitală, pentru întreaga sănătate a așezării este un lucru de o importanță excepțională. Sînt orașe care neavînd o asemenea șansă și-au cîștruit canale cu apă limpede. Secretarul general al partidului a subliniat importanța Dimboviței pentru Capitală, optînd pentru o soluție care păstrează ceea ce are Dimbovița frumos, o soluție care respectă gîndul bun al înaintașilor și dragostea bucureșteanului pentru tradiție. Este o soluție în care simți riul că este al nostru. Au fost și variante „reci”, cu mult beton, moderne, dar străine de spiritul românului. Orice proiectant vă poate spune cu mîna pe inimă că l-a simțit în permanență alături, cu mîntea și cu sufletul, pe președintele țării. Cînd am început lucrările la Lacul Morii, a studiat zona împreună cu noi, constructorii. Dimbovița este o chestiune de istorie, de sănătate și de suflet și președintele Nicolae Ceaușescu ne-a reamintit în permanență acest fapt.

— Potrivit proiectului ales, ce va fi Dimbovița?

— O oglindă de apă limpede pentru București, o rezolvare civilizată a canalizării, înlăturarea poluării, o zonă de agrement, un riu frumos pentru un oraș frumos. Canalele colectoare, două la început și trei în a doua sa jumătate, aflate sub oglinda apei, vor prelua toate reziduurile. Lucrările se întind pe 10 kilometri, de la Ciurel și pînă la Vitan. Este o primă etapă. O serie de lucrări s-au executat sau sînt în curs de execuție: barajele Pecineaga, Văcărești, derivația Brezoaiele etc. Aceste lucrări din amonte, împreună cu acumularea Lacul Morii, constituie un solid sistem de apărare împotriva inundațiilor. Debitul este suficient atît pentru realizarea oglinzii de apă, cît și pentru asigurarea apei potabile.

Dimbovița, un riu frumos pentru un oraș frumos

Interviu cu inginerul Costin Georgescu, directorul Întreprinderii pentru amenajarea și exploatarea riului Dimbovița

— Se va modifica actuala albie?

— Nu. Vom păstra cursul cunoscut al riului, cum a fost el tăiat la 1880, lărgimea albiei fiind aceeași, în medie 30 metri, astfel că nu vom modifica nici străzi, nici trotuare.

— Cum se va lucra în zonele în care metroul insoțește cursul riului?

— Nu vom deranja, de asemenea, nici traseul metroului. Tunelele trenului electric subteran sînt bine protejate, iar la Piața Unirii, Dimbovița va trece pe deasupra tunelului, așa cum se întîmplă la întîlnirea cu Șos. Mihai Bravu.

— De fapt, cum veți lucra?

— Cu cărțile pe masă. La vedere. În condițiile în care vom încerca să deranjăm cît mai puțin circulația. Lucrările se vor executa pe cursul apei, mutînd riul, prin devieri locale, pe o parte sau alta. E un fel de a spune riul, pentru că e vorba, se știe bine, de apele uzate.

— Amenajarea este o chestiune complexă. Un riu frumos pentru un oraș frumos, spuneți, dar orașul a luat-o mult înaintea riului...

— Amenajarea riului Dimbovița se încadrează în amplul proces de sistematizare și urbanizare a Capitalei. Apa curată care va împotrîni acru orașului, malurile amenajate peisagistic, cascadele cu căderi de aproximativ un metru și jumătate în cele patru, cinci noduri hidrotehnice, debarcaderele, plimbările cu bărcile între aceste căderi de apă, pescuitul, pentru că va fi cu siguranță pește în această apă sănătoasă și, desigur, construcțiile care se vor ridica de-o parte și de alta a riului, acolo unde azi nu există nimic, toate acestea vor contura o personalitate puternică Dimboviței și Capitalei va profita din plin de revitalizarea apei pe care este așezată.

— Aceste mici cascade au, desigur, și un alt rol în afara celui estetic.

— Ca orice nod hidrotehnic care folosește la ridicarea nive-

lului apei. Dimbovița este un riu tipic de șes, cu viteză mică, cu un debit constant, chiar și în condiții de secetă, datorită acumulărilor din amonte. La construirea nodurilor hidrotehnice vom folosi elemente metalice ce vor regla nivelul apei. Și ca să completez, vă voi spune că albia este din beton pînă la nivelul oglinzii.

— Care sînt punctele de dificultate ale construcției?

— Toate, deoarece lucrarea este inedită. Este prima de acest fel din România. Dar cînd spun dificultate aveți în vedere că faptul se datorează, repet ineditului lucrării. Nu ne speriem de ea, dimpotrivă ne bucurăm că am primit sarcina s-o ducem la bun sfîrșit. O astfel de construcție este o șansă pentru un specialist. Vom avea toate utilajele necesare, utilaje de mare productivitate, vom avea oamenii necesari.

— În ce măsură v-a folosit experiența metroului?

— Ne-a spus foarte multe despre natura pămîntului, nivelul apelor freactice, intersecția unor conducte, despre canalizările existente. De altfel, noi terminăm lucrări ale metroului, cum ar fi stația Piața Sudului de pe magistrala 2, pe care o facem în întregime, precum și zona de intersecție de la Apărătorii Patriei la Piața Sudului.

— Cine sînt proiectanții?

— Proiectant general este Institutul de cercetări și proiectări pentru gospodărirea apelor, institut al Consiliului Național al Apelor. Institutul nostru a colaborat cu Institutul proiect București și cu Institutul de studii și proiectări pentru sistematizarea localităților.

— Unde lucrați acum?

— La Lacul Morii, în amonte de stăvilă Ciurel, un lac de acumulare, cu o suprafață de 150 hectare care se va întinde pînă în apropiere de comuna Roșu. Acest lac va asigura apă curată pentru Dimbovița, va

apăra Bucureștiul de inundații și va fi folosit și pentru agrement. Dar am început decolmatările și la Vitan.

— Ce ați găsit pe fundul riului?

— O grămadă de lucruri: anvelope uzate, betoane, cărămizi, șine de cale ferată și, desigur, traversele cu care este „podită” Dimbovița, traverse de stejar care în mediu acvatic rezistă foarte bine. Mai sînt și altele, cirpe, cabluri și cam tot ce se găsește la o groapă de gunoi, fapt care ar trebui să dea de gîndit multora, și cetățenilor și întreprinderilor riverane. Fără grija fiecăruia nu se poate păstra o apă curată. Dimbovița este un bun al tuturor și ea va trebui tratată ca atare.

— Tovarășe inginer Costin Georgescu, pe ce alte lucrări v-ați pus numele pînă ați primit numirea de director la Întreprinderea pentru amenajarea și exploatarea riului Dimbovița care este atît de nouă încît n-are nici firmă și, era să zic, nici sediu, pentru că aici unde ne aflăm, e limoede că e vorba de o înmormozitate, desi sîntem chiar pe malul riului de al cărui destin vă ocupați?

— Numele nu mi l-am pus pe nici o construcție, pentru că, din păcate, s-a pierdut obiceiul. Am făcut barajul de la Tirlung, barajul Ighis din Mediaș, apărarea de inundații a Sighisoarei și Albei Iulia etc. Am mai format unități, dar nu de anvergura acestora.

— Unde vă aflați acum 20 de ani?

— Eram în facultate, în ultimul an. Am intrat în meserie la începutul unei epoci excepțional de fertile pentru țară, pentru destinele noastre. N-am să vă spun că visam să repun Dimbovița în drepturi, dar visam să fac lucruri importante. Șansa unei țări a fost și șansa vieții mele, pentru că o asemenea lucrare este una de o viață. M-a impresionat atenția pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordat-o revitalizării acestui fir de apă care străbate orașul, grija pentru viitorul Bucureștiului, dragostea pentru locuitorii lui. Un combinat îl construiești azi și aștepti să producă imediat. Aici bătaia este mult-mai lungă, frumusețea și sănătatea Capitalei țin de viața oamenilor dintr-un București care se schimbă în permanență spre binele nostru.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

